

**STAV MALÉHO A STREDNÉHO
PODNIKANIA**

2005

**STAV MALÉHO
A STREDNÉHO
PODNIKANIA**

2005

Túto brožúru vydala:

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania

EIC Bratislava

© NARMSP, Bratislava, 2006

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto brožúry nesmie byť reprodukováná, uchovaná v rešeršnom systéme alebo prenášaná hocíjakým spôsobom, vrátane elektronického, mechanického, fotografického alebo iného záznamu alebo hocíjakým systémom na ukladanie a vyhľadávanie informácií, bez predchádzajúcej dohody a písomného povolenia autora.

Neprešlo jazykovou úpravou

ISBN 80-88957-42-7

Obsah

1. Úvod	5
2. Vývoj podnikateľského prostredia pre rozvoj MSP v roku 2005.....	7
3. Vývoj a stav MSP v roku 2005.....	17
3.1 Fyzické osoby	18
3.2 Právnické osoby.....	19
3.3 Podiel MSP na zamestnanosti	19
3.4 Podiel MSP na produkcii vybraných odvetví.....	20
3.5 Zahraničný obchod	23
3.6 Dynamika vývoja MSP.....	26
3.7 Regionálne hľadisko	27
3.8 Inovačné aktivity a využívanie informačných technológií v MSP.....	29
3.9 Pripravenosť malých a stredných podnikov na nebankové formy financovania.....	31
3.10 Postavenie MSP v ekonomike Slovenska - zhrnutie	33
3.11 Porovnanie s dostupnými zdrojmi EÚ	35
4. Odporúčania na ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia.....	37
4.1 V oblasti legislatívnych a administratívnych bariér.....	38
4.2 V oblasti prístupu ku kapitálu a podporných programov	39
4.3 V oblasti vzdelávania, poradenstva a informovanosti	40
4.4 V oblasti zamestnanosti	41
5. Štátna podpora MSP	43
5.1 Ministerstvo hospodárstva SR	43
5.2 Inovačný fond.....	44
5.3 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	45
5.4 Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR	47
5.5 Ministerstvo pôdohospodárstva SR	48
5.6 Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.....	48
5.6.1 Záručné programy	49
5.6.2 Úverové programy	50
5.6.3 Príspevkové programy	51
5.7 Eximbanka	52
5.8 Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu	52
5.9 Slovenská energetická agentúra	53
5.10 Slovenská agentúra pre cestovný ruch	55
5.11 Nadácia INTEGRA	56
6. Vyhodnotenie podporných podprogramov financovaných len zo štátneho rozpočtu, realizovaných NARMSP	57
6.1. Schéma podpory nákupu inovatívnych technológií a budovania sys- témov manažérstva kvality	57

6.2	Schéma podpory poradenstva a vzdelávania pre malých a stredných podnikateľov	58
6.3	Program poradenstva a vzdelávania pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie	60
6.4	Euro info centrum.....	62
7. Vyhodnotenie podporných podprogramov financovaných		
zo zdrojov PHARE a štátneho rozpočtu, realizovaných NARMSP		65
7.1	NARMSP ako implementačná agentúra programov PHARE	65
7.2	Centrá prvého kontaktu	66
7.3	Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov	66
7.4	Podporný úverový program	68
7.5	Mikropôžičkový program.....	69
7.6	Spoločnosť zárodkového kapitálu (Seed Capital Company).....	70
7.7	PHARE - FM 2002.....	72
7.7.1	IDGS - FM 2002.....	72
7.7.2	TDGS - FM 2002.....	73
7.7.3	INTEG - FM 2002	74
7.8	PHARE - FM 2003.....	75
7.8.1	TDGS - FM 2003.....	75
7.8.2	SISME - FM 2003	76
8. Vyhodnotenie implementácie opatrení SOP PS financovaných zo štruktúrálnych fondov a štátneho rozpočtu, realizovaných NARMSP		
turálnych fondov a štátneho rozpočtu, realizovaných NARMSP		77
8.1	NARMSP ako implementačná agentúra pre štrukturálne fondy	77
8.2	Opatrenie 1.1 - Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb.78	
8.3	Opatrenie 1.2 - Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry	79
9. Podpora z iných zdrojov		83
9.1	PSO - Holandský program pre spoluprácu s krajinami strednej a východnej Európy	83
9.2	Global Opportunities Fund	83
9.3	ESTER	84
10. Záver		85
Príloha 1		87
Príloha 2		97

1. Úvod

Malé a stredné podniky tvoria významnú časť slovenskej ekonomiky. Podobne ako v iných krajinách sú stabilizujúcim prvkom hospodárskeho systému i sektorom s najväčším potenciálom rastu. Zároveň sú však malí a strední podnikatelia vo zvýšenej miere citliví na kvalitu podnikateľského prostredia. Prvoradou úlohou vlády by preto malo byť systematické zlepšovanie prostredia pre podnikanie. To sa následne premietne do zlepšovania konkurenčnej schopnosti na domácom aj európskom trhu.

Pri hodnotení roku 2005 je možné pozorovať pokračovanie v raste sektora MSP, postupnom zlepšovaní jeho ukazovateľov, i čiastočnom zlepšovaní podnikateľského prostredia. Skúsenosti našich podnikateľov s fungovaním v podmienkach jednotného európskeho trhu ukazujú, že je potrebné ďalšie zvyšovanie konkurencieschopnosti a širšie využívanie výhod jednotného trhu ako predpoklad úspešnej integrácie do európskeho hospodárskeho systému.

Napriek pozitívnemu trendu v posledných rokoch stále pretrvávajú vo vývoji podnikateľského prostredia určité negatíva. Podnikatelia nepriaznivo vnímajú najmä komplikovanú a často sa meniacu legislatívu, administratívnu náročnosť podnikania, vysoké odvodové zaťaženie, slabú vymožiteľnosť práva, výšku regulovaných cien a korupciu. Poukazujú aj na skutočnosť, že podpora malého a stredného podnikania nie je dostatočná v porovnaní s pomocou, ktorú vynakladá vláda na získavanie zahraničných investorov.

Táto správa je jedným z opatrení, ktoré majú prispieť k optimalizácii prostredia na rozvoj malého a stredného podnikania v SR. Jej cieľom je zhodnotenie dosiahnutého stavu, jeho porovnanie s predchádzajúcim obdobím a navrhnutie opatrení na udržanie pozitívnych trendov, resp. na skvalitnenie podnikateľského prostredia všeobecne.

Predkladaná správa obsahuje v prvých častiach stručné zhodnotenie podnikateľského prostredia, analýzu stavu a rozvoja malého a stredného podnikania v časovom horizonte uplynulého roka a návrh odporúčaní na urýchlenie jeho rozvoja v nasledujúcom období. Ďalšie časti sú venované vyhodnoteniu jednotlivých nástrojov podpory malého a stredného podnikania podľa zdrojov financovania.

Hodnotenie stavu a rozvoja malého a stredného podnikania a jeho podpory v uplynulom roku, ktoré Ministerstvo hospodárstva SR v rámci Správy o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike za rok 2005 predkladá vláde SR, je uložené uznesením vlády SR č. 792 zo 17. júla 2002. Komplexný materiál o stave a rozvoji malého a stredného podnikania a jeho podpore v Slovenskej republike v roku 2005 bude verejne publikovaný a tiež použitý ako údajová báza pre informovanie inštitúcií Európskej únie, OECD, EK OSN a pri koncipovaní porovnávacích analýz a rôznych štúdií. V súlade s metodikou používanou v EÚ sa správa nezaobráťa podnikaním v poľnohospodárskej prvovýrobe, lesníctve a rybárstve.

2. Vývoj podnikateľského prostredia pre rozvoj MSP v roku 2005

V uplynulých rokoch sa zlepšilo podnikateľské prostredie v mnohých oblastiach ovplyvňujúcich podnikanie, napríklad pri zakladaní nových firiem, zlepšila sa legislatíva trhu práce, zefektívnil sa proces konkurzu a vyrovnania a v závere roka 2005 vláda prijala transparentné pravidlá na poskytovanie štátnej pomoci vo forme tzv. investičných stimulov. Naďalej však pretrváva potreba hlbšej systémovej zmeny legislatívy tvoriacej podnikateľské prostredie, pri ktorej je potrebné brať do úvahy aj názory a návrhy podnikateľskej verejnosti, resp. relevantných inštitúcií. Základom pre takýto systémový prístup by mohol byť Audit prekážok v podnikaní, ktorého vykonanie je základným bodom akčného plánu pre podnikateľské prostredie.

Z prieskumov medzi podnikateľmi ako aj z poznatkov organizácií združujúcich podnikateľov vyplýva, že najväčšie problémy pre podnikateľov predstavujú príliš časté zmeny legislatívy. Tie často súvisia s nekvalitou predpisov. Nová legislatíva sa prijíma bez posúdenia jej dopadu na podnikateľské prostredie, čo jednak prináša podnikateľom problémy s jej aplikáciou a vedie neskôr k jej novelizáciám. Časté zmeny predpisov kladú zvýšené požiadavky na podnikateľov, zhoršujú orientáciu v platnej legislatíve, zvyšujú náklady na prispôsobovanie sa novým pravidlám a môžu viesť k ich nevedomému nedodržaniu.

Ďalším vážnym problémom je vysoké administratívne zaťaženie súvisiace s vykonávaním podnikateľskej činnosti. Napriek tomu, že neexistujú presné prepočty, administratívne zaťaženie podnikateľov sa v posledných rokoch neustále zvyšuje. Ako príklad možno uviesť zákon č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 515/2003 Z. z. ukladajúci povinnosti pôvodcom registratúry, zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zavádzajúci inštitút ročného zúčtovania poistného, či novela zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov (90/2005 Z. z.) ustanovujúca nové administratívne povinnosti pre zamestnávateľov.

Zložitosť legislatívy, jej časté zmeny a vysoké administratívne zaťaženie vplývajú vo zvýšenej miere negatívne na malých podnikateľov a pôsobia demotivujúco aj vo vzťahu k potenciálnym záujemcom o podnikanie.

Nedostatky v oblasti efektívnej vymožitelnosti práva naďalej pretrvávajú. Zdlhavé riešenie sporov, ktoré sa výrazne nezlepšilo ani po prijatí viacerých opatrení (zavedenie súdneho manažmentu, úprava postavenia vyšších súdnych úradníkov), spôsobuje problémy podnikateľským subjektom. Zdlhavé vymáhanie pohľadávok súdnou cestou dlhodobo viaže zdroje, znižuje šancu reálne vymôcť oprávnené pohľadávky od veri-

teľov a môže viesť k druhotnej platobnej neschopnosti. Alternatívne riešenie sporov, pre ktoré sa v minulých rokoch vytvorili legislatívne podmienky (zákon o mediácii), sa takmer vôbec nevyužíva. Pozitívom je nová úprava konkurznej legislatívy, ktorá posilňuje postavenie veriteľa a v praxi by mala viesť k lepšiemu uspokojeniu veriteľov a zrýchleniu konkurzného konania.

Z hľadiska finančného zaťaženia podnikateľských subjektov je najvypuklejším pretrvávajúci problém vysokého odvodového zaťaženia. Ako poukazuje aj analýza odvodového zaťaženia vypracovaná Ministerstvom financií SR, odvodové zaťaženie negatívne pôsobí na výšku celkovej ceny práce najmä pre nízkopríjmové skupiny, čiže nízko kvalifikovaných pracovníkov. Oblasť odvodov na zdravotné a sociálne poistenie sa vyznačuje aj vysokou administratívnou náročnosťou pre zamestnávateľov. Tieto problémy je potrebné naliehavo riešiť, nakoľko do značnej miery znižujú schopnosť MSP vytvárať nové pracovné miesta.

Pozitívne je treba hodnotiť prípravu na vznik Rady pre podnikateľské prostredie, ktorá bude pôsobiť ako odborný poradný orgán Ministerstva hospodárstva SR pre oblasť tvorby a zlepšovania podnikateľského prostredia v SR a pre ďalšie úlohy podnikateľskej politiky. Týmto sa vytvára platforma pre pravidelný a permanentný dialóg medzi vládou a podnikateľmi, posilňujú sa možnosti zástupcov organizácií združujúcich malých a stredných podnikateľov aktívne zasahovať do zlepšovania podmienok na podnikanie. Podnikateľské organizácie dlhodobo požadovali obnovenie činnosti Rady vlády pre malé a stredné podnikanie, ktorá existovala v rokoch 1999 - 2001 ako poradný orgán vlády. Konštituovanie rady pre podnikateľské prostredie zvyšuje vplyv zástupcov malých a stredných podnikateľov na úpravy rámcových podmienok pre podnikanie v gescii Ministerstva hospodárstva SR. Účinné riešenie problémov podnikateľského prostredia však vyžaduje širší a koordinovaný prístup, a preto by Rada mala v budúcnosti získať medzirezortný resp. nadrezortný charakter.

Po významných zmenách v legislatívnom prostredí v roku 2004 charakterizovaných najmä zavedením nového daňového systému, zrýchlení a zjednodušením registrácie podnikateľských subjektov, zmenách v uplatňovaní aktívnej politiky trhu práce a prípravami významných zmien systémov sociálneho a zdravotného poistenia pokračovala vláda SR a NR SR v roku 2005 v prijímaní opatrení nadväzujúcich na predošlé reformné kroky.

Okrem ďalších významných zmien v daňovom systéme, systémoch sociálneho a zdravotného poistenia sú z hľadiska dopadov na podnikateľské prostredie najzávažnejšími zmenami nový zákon o konkurze a reštrukturalizácii, ktorý by mal prieniesť zefektívnenie výstupu z podnikania, skrátenie a spriehľadnenie konkurzného konania a zvýšenie jeho výťažnosti, zákon o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní, novela stavebného zákona a pripravený nový zákon o verejnom obstarávaní. Nasledujúca časť sa venuje podrobne legislatívnym zmenám priamo ovplyvňujúcim podnikateľské prostredie.

Rozsiahlymi úpravami prešli viaceré časti daňového systému. V niektorých prípadoch išlo o následné kroky v zmysle koncepcie daňovej reformy začatej v roku 2004, v niektorých prípadoch o zmeny vyplývajúce z potrieb aplikačnej praxe. Od 1. januára 2004 je účinný zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, ktorým sa zaviedol jednotný spôsob zdanenia príjmov fyzických osôb a právnických osôb. Z dôvodu jednoduchej aplikácie sa naďalej ponechala v tomto zákone pre daňovníkov dane z príjmov, ktorí sú fyzickými osobami s príjmami z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu (§ 6) možnosť uplatňovania výdavkov percentom z príjmov vo výške 25 %, resp. 60 %. Zákon bol odvtedy v ustanoveniach upravujúcich uplatňovanie percentuálnych výdavkov viackrát novelizovaný.

Novela zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, publikovaná pod číslom 659/2004 Z. z., s účinnosťou od 1. januára 2005 dala možnosť nielen daňovníkovi, ktorý nie je platiteľom DPH, ale aj ktorý je platiteľom DPH za časť zdaňovacieho obdobia, aby na daňové účely aj v tomto zdaňovacom období mohol uplatňovať výdavky percentom z príjmov. Ide aj o toho daňovníka, ktorý sa v priebehu roka stane platiteľom DPH.

Novela zároveň stanovila nové odpočítateľné položky od základu dane, t.j. nezdaniteľné časti základu dane, ktorými sú zaplatené príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie a osobitný prípad účelového sporenia plateného banke alebo poisťovni so sídlom na území SR.

Ďalšia legislatívna úprava zákona o daniach z príjmov, **a to zákon č. 534/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov**, ktorý Národná rada SR schválila 28. októbra 2005, s účinnosťou od 1. januára 2006 zvýšil výšku paušálnych výdavkov na 40 %, o ktoré môže znížiť podnikateľ fyzická osoba príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu, pričom zostalo zachované aj zvýhodnenie remeselných živností, ktoré sú uvedené v prílohe č.1 živnostenského zákona. Toto zvýšenie paušálnych výdavkov môže značne zjednodušiť administratívu, pretože daňovník pri uplatňovaní takýchto výdavkoch nie je povinný viesť účtovníctvo (nepreukazujú sa skutočne vynaložené daňové výdavky).

Zákon č. 651/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení zákona č. 350/2004 Z. z. účinný od 1. januára 2005 skrátil lehotu, do ktorej je daňový úrad najneskôr povinný zdaniteľnú osobu registrovať pre daň, vydať jej osvedčenie o registrácii pre daň a prideliť jej identifikačné číslo pre daň, a to z 30 dní do siedmich dní odo dňa doručenia žiadosti o registráciu pre daň.

V priebehu roka 2005 (27. októbra 2005) bola v NR SR schválená ďalšia, v poradí štvrtá novela zákona 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov, publikovaná pod č. 523/2005 Z. z., ktorá od 1. januára 2006 však túto lehotu predĺžila na pôvodných 30 dní, z dôvodu preverenie skutočnosti, či žiadateľ o

registráciu pre daň je skutočne zdaniteľnou osobou. Zmeny sa dotkli aj dobrovoľnej registrácie pre daň účastníkov združenia.

Od 1. januára 2005 nastali rozsiahle zmeny v daňovej oblasti nadobudnutím účinnosti zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Miestne poplatky, až na poplatok za komunálny odpad, od januára 2005 zanikli alebo sa zmenili na miestne dane, ktorých je spolu osem. Položiek tak je síce menej, no či v konečnom dôsledku sa daňové zaťaženie podnikateľov zvýšilo alebo znížilo záviselo od samospráv.

NR SR dňa 25. októbra 2005 prijala zákon č. 517/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, ktorým sa od 1. decembra 2005 ustanovili regulačné mechanizmy pri stanovovaní sadzby dane z nehnuteľností, a tak obmedzila úplná sloboda miest a obcí pri stanovovaní tejto dane. Samosprávy tak už nemôžu zvýšiť sadzbu dane z pozemkov na viac ako na dvadsaťnásobok najnižšie stanovenej sadzby a sadzbu dane zo stavieb na viac ako na štyridsaťnásobok. Zákomom sa zároveň predĺžil termín, do ktorého je daň z nehnuteľností splatná, a to do 31. mája (pred účinnosťou novely zákona do 31. marca).

V rámci vládou Slovenskej republiky schválenej koncepcie daňovej reformy v rokoch 2004 až 2006 sa navrhovalo aj zrušenie dane z dedičstva a dane z darovania a dane z prevodu a prechodu nehnuteľností, pričom výpadok príjmov štátneho rozpočtu SR sa mal kompenzovať inými daňami. Vývoj v príjmoch štátneho rozpočtu v druhej polovici roku 2003 však naznačoval, že bolo potrebné ponechať daň z prevodu a prechodu nehnuteľností. Na základe toho sa vypracoval nový návrh zákona o dani z prevodu a prechodu nehnuteľností.

Nový zákon č. 554/2003 Z. z. o dani z prevodu a prechodu nehnuteľností a o zmene a doplnení zákona č. 36/1967 Zb. o znalcoch a tlmočníkoch v znení zákona č. 238/2000 Z. z. od 1. januára 2004 zrušil daň z dedičstva a daň z darovania a zároveň zaviedol jednotnú a pevnú 3 % sadzbu dane z prevodu a prechodu nehnuteľností, platnú pre fyzické aj právnické osoby, čím sa zdaňovanie zjednodušilo.

Tým, že prípady aplikácie zákona č. 554/2003 Z. z. sa vzťahovali iba na daňové povinnosti vzniknuté do konca roku 2004, od 1. januára 2005 tento zákon úplne zrušil daň z prevodu a prechodu nehnuteľností, čím sa znížil počet daní a znížilo sa daňové zaťaženie.

Zákomom č. 679/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon SNR č. 511/1992 Z. z. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, sa od januára 2005 umožnilo daňovým subjektom posilať daňové priznania cez internet, a to aj bez zaručeného elektronického podpisu. Na to je potrebné zaregistrovať sa na stránke Daňového riaditeľstva SR, s prideleným identifikačným číslom sa prihlásiť na daňovom úrade v mieste trvalého bydliska a uzatvoriť s úradom zmluvu. Následne už nie je potrebné takto doručené dokumenty doručovať aj v papierovej forme.

Zaviedla sa tiež možnosť, aby daňové a colné riaditeľstvo zverejňovalo zoznamy osôb zaregistrovaných ako platcov DPH a spotrebných daní. Podnikateľom to umožňuje na internete si overiť registráciu ich obchodného partnera bez dlhého administratívneho procesu.

Od 1. januára 2005 došlo k významnej zmene v ponímaní starobného dôchodkového poistenia. Zákon NR SR č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zaviedol sporenie na osobnom účte sporeľa. V zmysle zákona povinne zúčastnení na starobnom dôchodkovom sporení sú tí zamestnanci a povinne dôchodkovo poistené samostatne zárobkovo činné osoby, ktorí v období pred 1. januárom 2005 neboli dôchodkovo poistení podľa zákona o sociálnom poistení. Zákonom sa zmenila štruktúra poistných odvodov v závislosti od toho, či jednotliví poistenci sú ako sporeli zúčastnení na starobnom dôchodkovom sporení, nie však štruktúra inštitúcií, voči ktorým poistenec uhrádza poistné odvody.

Dňa 1. januára 2005 nadobudol účinnosť zákon č. 721/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého má zamestnávateľ povinnosť predkladať pobočke Sociálnej poisťovne) výkaz poistného na nemocenské poistenie, starobné poistenie a starobné dôchodkové sporenie, invalidné poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie, poistenie v nezamestnanosti a rezervný fond solidarity za príslušný kalendárny mesiac v lehote splatnosti ním odvádzaného poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie nielen na tlačivách, ale aj inou formou, ktorých obsah a spôsob zasielania určí Sociálna poisťovňa.

Napriek viacerým novelizáciám zákona o sociálnom poistení realizovaným počas obdobia jeho účinnosti od 1. januára 2004 z aplikačnej praxe vyplynuli ďalšie požiadavky, ktoré poukázali na nevyhnutnosť prijatia zmien. **Zákon č. 721/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov** sa v § 131 ods. 3 rozšíril okruh osôb, ktorým sa znížila sadzba poistného na starobné poistenie o 0,5 % na každé nezaopatrené dieťa, čím sa odstránila nerovnosť v tomto ustanovení. Podľa dovtedy platnej právnej úpravy túto možnosť mali len zamestnanci. Uvedenou úpravou sa od 1. januára 2005 táto možnosť vzťahuje aj na samostatne zárobkovo činné osoby a dobrovoľne poistené osoby.

Vo väzbe na zvýšenie daňového bonusu na vyživované dieťa od 1. januára 2006, schválené NR SR v zákone č. 534/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorým sa okrem ustanovení zákona o dani z príjmov mení v článku IX. zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, sa zníženie sadzby poistného na starobné poistenie na nezaopatrené dieťa, o ktoré sa stará rodič alebo osvojiteľ nezaopatreného dieťaťa, zo zákona o sociálnom poistení vypustilo.

S účinnosťou od 1. januára 2005 sa zákonom č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov zaviedol nový inštitút platenia preddavkov na poistné na verejné zdravotné poistenie. V nadväznosti na inštitút platenia preddavkov poistného na verejné zdravotné poistenie sa zaviedol inštitút ročného zúčtovania poistného za zamestnávateľa a jeho zamestnancov, resp. ročné zúčtovanie poistného samostatne zárobkovo činné osoby. Účelom bolo zabezpečiť poistné na verejné zdravotné poistenie zo všetkých príjmov dosiahnutých nielen v príslušnom kalendárnom mesiaci, ale v celom kalendárnom roku.

Zákon ustanovil prvýkrát vykonať ročné zúčtovanie poistného za rok 2005 v roku 2006, pôvodne do konca marca. Z dôvodu, aby mali poistenci, zamestnávateľia a zdravotné poisťovne viac času pripraviť sa na prvé ročné zúčtovanie, novelou zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorú poslanci schválili 13. decembra 2005, publikovanou pod č. 660/2005 Z. z., sa v roku 2006 posunuli termíny ročného zúčtovania poistného za rok 2005 o tri mesiace. Na základe uvedeného sa ročné zúčtovanie poistného vykoná do konca júna 2006.

Od 1. apríla 2005 sa sprísnil podmienky evidencie zamestnancov, ako aj sankcie za odhalenie zamestnávania na čierno. Uvedené vyplynulo zo zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Týmto novým zákonom sa zároveň menia a dopĺňajú ďalšie zákony, medzi iným zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, zákon č. 523/2003 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v článku VI. sa menia a dopĺňajú niektoré ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Zmena v zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sa týka najmä nového znenia § 231, podľa ktorého musí zamestnávateľ prihlásiť zamestnanca do Sociálnej poisťovne ešte pred nástupom do práce, a to aj prostredníctvom sms správy, faxom alebo mailom. V prvom menovanom prípade však musí následne do troch dní potvrdiť vznik pracovnoprávneho vzťahu písomne na tlačive Sociálnej poisťovne. Za nelegálne zamestnávanie bude môcť zamestnávateľ dostať pokutu až do výšky milióna korún.

Zákon č. 573/2005 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorý NR SR schválila 9. novembra 2005, s účinnosťou od 1. januára 2006 posilňuje podporu zamestnávania znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie. Rozšíril ju totiž aj na poberateľov dávky v hmotnej núdzi, ktorí ju poberajú najmenej 12 mesiacov, na vykonávateľov aktívnej činnosti najmenej počas 6 mesiacov, vykonávateľov absolventskej praxe,

ako aj občanov, ktorí po prehodnotení Sociálnou poisťovňou prestali byť občanmi so zdravotným postihnutím a majú problém s uplatnením na pracovnom trhu.

Zákon ustanovil povinnosť zamestnávateľom, ktorí zamestnávajú najmenej 20 zamestnancov, preukazovať úradu práce, sociálnych vecí a rodiny plnenie povinného podielu počtu občanov so zdravotným postihnutím podľa § 9 ods. 1 písm. a) na celkovom počte svojich zamestnancov za predchádzajúci kalendárny rok do 31. marca nasledujúceho kalendárneho roka na tlačive predpísanom ústredím.

Cieľom **zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov**, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2005, okrem článku I., ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2006, je skrátiť čas trvania konkurzného konania a prispieť k jeho väčšej transparentnosti. V novej právnej úprave je prioritou čo najrýchlejší predaj majetku podstaty s najvyšším výťažkom z predaja. Predošlý inštitút vyrovnania v zákone bol nahradený takzvanou reštrukturalizáciou.

Zákon č. 520/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov a o doplnení zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý NR SR schválila 28. októbra 2005, obmedzil od 1. januára 2006 možnosť voľného podávania účelových návrhov na vyhlásenie konkurzu zo strany veriteľov a zabraňuje vzniku zmanipulovaných konkurzov, ktoré boli v minulosti často iniciované na základe pochybných pohľadávok. Na to, aby veriteľ inicioval konkurzné konanie, v návrhu na vyhlásenie konkurzu musí uviesť okolnosti, ktoré nasvedčujú tomu, že dlžník je v úpadku, označiť ďalšieho veriteľa a preukázať jeho pohľadávku voči dlžníkovi a preukázať svoju peňažnú pohľadávku voči dlžníkovi. Pohľadávka sa považuje za preukázanú, ak je uznaná dlžníkom na listine s úradne osvedčeným podpisom dlžníka alebo doložená právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu.

NR SR dňa 7. decembra 2005 prijala zákon č. 621/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, cieľom ktorého bola od 1. januára 2006 zmena sadzobníka súdnych poplatkov, ktorá reaguje na aktuálnu situáciu v oblasti súdnictva. V nadväznosti na doterajšiu výšku poplatkov podľa Ministerstva spravodlivosti SR účastníci neboli ochotní využívať alternatívne spôsoby riešenia súdnych sporov, ako napr. mediácia, mimosúdna dohoda a pod. Z pohľadu analýzy zaťaženia súdov bol nárast právne neopodstatnených žalôb (návrhov), ako aj návrhov na začatie konania o náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

Po opätovnom prerokovaní **NR SR prijala dňa 23. júna 2005 prezidentom SR vrátený zákon č. 290/2005 Z. z. ktorým sa dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a o doplnení niektorých zákonov**, ktorý s účinnosťou od 1. júla 2005 preniesol výkon pôsobnosti stavebného úradu vo veciach vyvlastňovacieho konania pri významných investíciách a výstavbe diaľnic, ciest a miestnych komunikácií podľa osobitných predpisov z obce na orgán štátnej správy, ktorým je krajský stavebný úrad.

Zámerom zákona bolo dosiahnuť väčšiu efektivitu vyvlastňovacieho konania v uvedených prípadoch, zrýchliť vyvlastňovacie konanie bez zásahu do procesných práv účastníkov konania, najmä vyvlastňovaných vlastníkov pozemkov a stavieb, a tým zlepšiť podnikateľské prostredie.

Dňa 23. septembra 2005 bola v NR SR schválená **d'alšia novela zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a o doplnení niektorých zákonov, publikovaná pod č. 479/2005 Z. z.**, účinná 1. novembra 2005. Podľa analýzy vplyvov na podnikateľské prostredie zdĺhavosť konaní podľa stavebného zákona spôsobovalo najmä veľký počet rozhodnutí, stanovísk, posúdení, vyjadrení, súhlasov vydávaných dotknutými orgánmi štátnej správy, ktoré sa podľa osobitných predpisov vyžadovali pre správne konania vedené podľa stavebného zákona a najmä rôzne formy a spôsoby ich vydávania a opravných prostriedkov voči nim. Uvedená novela zákona sleduje zníženie počtu správnych konaní predchádzajúcich správnym konaniam podľa stavebného zákona. Reálne naplnenie tohto cieľa zákona by malo mať pozitívny vplyv na podnikateľské prostredie, najmä v súvislosti s možnosťou zrýchlenia procesu, ktorého výsledkom by malo byť reálne skoršie začatie výstavby na podnikateľské účely.

Dňa 14. decembra 2005 bol v NR SR schválený **zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov**. Nová právna úprava s účinnosťou od 1. februára 2006 si kladie za cieľ dosiahnuť zvýšenie transparentnosti procesu verejného obstarávania, zefektívnenie kontroly vynakladania verejných prostriedkov, a tým výrazne prispieť k boju proti korupcii vo verejnej správe. Po zavedení systému elektronického obstarávania a unifikácii postupov obstarávania v členských štátoch EÚ predkladateľ zákona predpokladá pozitívne dosahy na podnikateľské subjekty v SR, keď očakáva širší prístup podnikateľských subjektov k zákazkám v rámci Slovenskej republiky i celej Európskej únie.

Od 1. januára 2005 nadobudlo účinnosť ustanovenie § 73k zákona č. 357/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov, na základe ktorého funguje Notársky centrálny register listín, ktorý prevádzkuje Notárska komora, a ktorý zjednodušuje podnikateľom, ale aj ostatným ľuďom komunikáciu s úradmi, inými inštitúciami, či podnikateľmi. Elektronický archív umožňuje firmám zaregistrovať si dôležitú listinu na jednom notárskom úrade a získať jej osvedčený odpis kedykoľvek na ktoromkoľvek notárskom úrade aj bez predloženia originálu.

Nesporným kladom tohto registra, ktorý uvítali hlavne účastníci verejných súťaží, ktorí musia predložiť viacero listín potvrdených notárom, je však šetrenie financií. Hoci prvotná investícia na zaregistrovanie všetkých potrebných dokumentov do elektronického archívu je síce vyššia, pri ďalšej komunikácii však môže podnikateľ ušetriť.

V nadväznosti na zákon č. 733/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť v zásade od 1. januára 2005, sa ustanovením § 54e a nasl. uložila výrobcovi elektrozariadení povinnosť zabezpečiť na vlastné náklady individuálne alebo kolektívne nakladanie s odovzdaným elektroodpadom z elektrozariadení uvedených na trh po 13. auguste 2005. Za elektroodpad, pre ktorý výrobca elektrozariadení nezabezpečí zber elektroodpadov a ich zhodnotenie, opätovné použitie alebo recykláciu v rozsahu ustanovených limitov, je povinný platiť príspevok do Recyklačného fondu.

Novela zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov, publikovaná pod č. 90/2005 Z. z., s účinnosťou od 1. mája 2005 zaviedla pre zamestnávateľov novú povinnosť, vyplývajúcu zo zamestnávania fyzických osôb, a tým z používania osobných údajov týchto fyzických osôb, bez ktorých nie je možné plniť registračnú a oznamovaciu povinnosť voči verejným inštitúciám.

Prevádzkovateľ zodpovedá za výkon dohľadu nad ochranou osobných údajov. Ak prevádzkovateľ zamestnáva viac ako päť osôb, výkonom dohľadu musí písomne poveriť zodpovednú osobu alebo viaceré zodpovedné osoby, ktoré dozerajú na dodržiavanie zákonných ustanovení pri spracúvaní osobných údajov. Súčasne je povinný o tom písomne informovať Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky najneskôr do 30 dní odo dňa poverenia zodpovednej osoby doporučenou zásielkou. Zodpovednou osobou nemôže byť fyzická osoba, ktorá je štatutárnym orgánom prevádzkovateľa a fyzická osoba, ktorá je oprávnená konať v mene štatutárneho orgánu prevádzkovateľa.

Povinnosť vypracovať registratúrne poriadky a registratúrne plány, ktoré mali podnikatelia na základe zákona 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov predložiť na schválenie príslušnému štátnemu archívu najneskôr 30. júna 2005, zvyšovala administratívnu náročnosť a finančné náklady právnickej a fyzickej osoby ako pôvodcu registratúry.

Vyhláška Ministerstva vnútra SR č. 251/2005 Z. z., ktorou sa mení vyhláška Ministerstva vnútra SR č. 628/2002 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov, ktorá nadobudla účinnosť 30. júna 2005, splnila očakávania podnikateľskej verejnosti aspoň do tej miery, že bola posunutá účinnosť predmetnej vyhlášky k zákonu o archívoch a registratúrach v časti termínu predkladania registratúrnych poriadkov na schválenie z 30. júna 2005 na 30. jún 2007.

NR SR dňa 18. mája 2005 prijala zákon č. 244/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 280/2002 Z. z. o rodičovskom príspevku v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Okrem ustanovení zákona o rodičovskom príspevku sa týmto zákonom v článku IV. menia niektoré ustanovenia zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov. Zmena sa dotkla zamestnávateľov, ktorí sú od 1. júla 2005 povinní uvádzať na výplatných páskach zamestnancov celkovú cenu práce v novom členení.

Uvedená legislatívna zmena negatívne ovplyvnila zamestnávateľov, pretože si vyžiadala meniť programy spracovania miezd, upravovať vzhlľad dokladu o výplate mzdy a meniť jeho veľkosť, nakoľko namiesto jediného údaja - celková cena práce ako súhrnný údaj o mzdových a poistných nákladoch zamestnávateľa na konkrétného zamestnanca do 30. júna 2005 - sa na výplatnej páske musí uvádzať 9 samostatných údajov.

Zákonom č. 313/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 152/1994 Z. z. o sociálnom fonde a o zmene a doplnení zákona č. 286/1992 Zb. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov, ktorý prijala Národná rada SR 29. júna 2005, sa od 1. septembra 2005 zvýšil limit maximálnej výšky priemerného zárobku zamestnanca ako jednej z viacerých podmienok, aby zamestnancovi vznikol právny nárok na príspevok na dopravu do zamestnania a späť zo sociálneho fondu.

Fyzickým osobám, právnickým osobám zapísaným v obchodnom registri, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť v poľnohospodárstve a potravinárstve a v biologických, technických a v obchodných službách pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo zanikla od začiatku roka 2005 povinnosť členstva v Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komore. Vyplynulo to zo **zákona č. 546/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 30/1992 Zb. o Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komore v znení zákona č. 448/2001 Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov**, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2005.

Kvalitu podnikateľského prostredia zásadným spôsobom ovplyvňujú predovšetkým faktory ako politická stabilita, stabilita ekonomiky a jej rast, úroveň legislatívy a reálna vymožitelnosť práva. Existuje pomerne jednoznačná zhoda v tom, že podnikateľské prostredie v Slovenskej republike sa postupne zlepšuje. Ďalšie úsilie je potrebné zamerať na oblasti, v ktorých sa nedosiahol želaný pokrok a ktoré stále vykazujú vysoký stupeň kritiky zo strany hospodárskych subjektov. Týmito usernameami sú najmä zložitá a často sa meniaci legislatíva, vysoké administratívne zaťaženie, vysoké odvodové zaťaženie a nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily spôsobenej nesúladom medzi požiadavkami hospodárskej praxe a vzdelávacieho systému.

3. Vývoj a stav MSP v roku 2005

Kvalita podnikateľského prostredia je určujúcim prvkom rozvoja podnikateľskej sféry. Zmeny v podnikateľskom prostredí sa s určitým časovým odstupom premietajú aj do kvantitatívnych charakteristík podnikateľského sektora. Analýza stavu sektora MSP v časových súvislostiach umožňuje identifikovať existujúce trendy, predpokladať budúci vývoj a pripravovať opatrenia na zabezpečenie optimálneho rozvoja. V tejto kapitole prezentujeme kvantitatívne charakteristiky sektora MSP v roku 2005 v kontexte jeho vývoja za posledných niekoľko rokov, hlavné zistenia z prieskumov realizovaných medzi malými a strednými podnikmi a porovnanie dostupných údajov o podnikateľskom sektore na Slovensku a v EÚ.

Veľkostná kategorizácia podnikov používaná v tejto kapitole je v súlade s odporúčaním Európskej komisie č. 2003/361/EC platným od 1. 1. 2005. Kategória MSP je zložená z podnikov, ktoré zamestnávajú menej ako 250 zamestnancov, za veľké sa považujú podniky s počtom zamestnancov 250 a viac. V rámci kategórie MSP rozlišujeme mikropodniky (0 - 9 zamestnancov), malé podniky (10 - 49 zamestnancov) a stredné podniky (50 - 249). V prípadoch, kde sa nerozlišuje samostatne kategória mikropodnik, zaraďujeme medzi malé podniky všetky podniky s počtom zamestnancov 0 - 49. Okrem počtu pracovníkov platia pre kategorizáciu podniku podľa uvedenej smernice aj ďalšie kritériá týkajúce sa výšky obratu, hodnoty aktív a vlastníckej štruktúry. V nasledujúcich podkapitolách uvažujeme s počtom zamestnancov ako s jediným kritériom na začlenenie podniku do kategórie MSP. Táto kategorizácia umožňuje porovnanie stavu MSP v Slovenskej republike so stavom podnikateľského sektora v Európskej únii.

Kvantitatívne charakteristiky sektora malých a stredných podnikov zahrňujúce vývoj počtu podnikateľských subjektov, odvetvové členenie, regionálne rozdelenie, zamestnanosť, produkciu a zahraničný obchod sú podrobne rozobraté v podkapitolách 3.1-3.7.

NARMSP aj v roku 2005 pokračovala v rámci svojich aktivít na monitorovanie podnikateľského sektora v realizácii celoslovenských prieskumov na reprezentatívnej vzorke podnikateľských subjektov. Realizované prieskumy, ktorých témy majú priamy súvis so zvyšovaním konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov, sú nenahradiateľným zdrojom informácií o kvalitatívnych charakteristikách a štruktúre podnikateľského sektora. V roku 2005 boli realizované prieskumy zamerané na zisťovanie potenciálu podnikateľskej aktivity medzi občanmi a pripravenosti malých a stredných podnikov na nebankové formy financovania. Vyhodnotenie týchto zisťovaní je obsahom podkapitol 3.8 a 3.9.

Podkapitola 3.10 sumarizuje údaje, ktoré charakterizujú postavenie MSP v ekonomike Slovenska. Nadväzujúca podkapitola 3.11 porovnáva niektoré charakteristiky sektora MSP na Slovensku a v Európskej únii.

Hodnotenie stavu sektora malých a stredných podnikov v tejto kapitole vychádza zo spracovania údajov zo štatistického registra organizácií a publikovaných údajov ŠÚ SR. Zdrojom údajov za štáty EÚ je publikácia SMEs in Europe – Economic Report Observatory of European SMEs vydaná Európskou komisiou. Grafické údaje, na ktoré je odkaz v nasledujúcich podkapitolách, sú uvedené v prílohe.

3.1 Fyzické osoby

Oproti roku 2004 sa na Slovensku podľa údajov Štatistického úradu SR zaregistroval nárast počtu fyzických osôb - podnikateľov o 1,9 %, keď sa v jeho registri koncom roku 2005 nachádzalo celkovo 367 094 fyzických osôb – podnikateľov. Z tohto počtu bolo 344 870 živnostníkov, 12 752 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (grafy č. 1 a 2) a 9 472 samostatne hospodáriacich roľníkov. Najviac živnostníkov podnikalo v obchode (113 544), stavebníctve (62 436), priemyselnej výrobe (58 591), nehnuteľnostiach a prenájme (48 515). Oproti decembru 2004 sa zvýšil počet živnostníkov o 2,4 % a podnikajúcich v slobodných povolaniach klesol o 6,8 %. Počet samostatne hospodáriacich roľníkov klesol o 5,8 %.

Podnikateľskú činnosť začalo 50 302 osôb (medziročne o 6 414 menej) a ukončilo 26 172 osôb (o 7 360 viac). Najväčší pohyb bol v odvetviach obchod, nehnuteľnosti a prenájom, stavebníctvo a priemyselná výroba.

Odvetvová štruktúra živnostníkov je pomerne stabilná (graf č. 3). V roku 2005 bol zaznamenaný pokles podielu živnostníkov v obchode (o 1,3 p.b.) a v službách (o 0,2 p.b.) Najväčší nárast bol v sektore stavebníctva (o 1,1 p.b.) a v ostatných odvetviach (o 0,4 p.b.). Najvýznamnejšie sektory sú vnútorný obchod so 113 544, stavebníctvo s 62 436 a priemyselná výroba s 58 591 živnostníkmi (graf č. 4).

Za obdobie od roku 2000 do roku 2005 je badateľný trend výrazného poklesu podielu živnostníkov podnikajúcich v obchode (o 5,5 p.b.), mierneho poklesu podielu živnostníkov podnikajúcich v priemysle (o 1 p.b.) a výrazného nárastu podielu živnostníkov podnikajúcich v stavebníctve (o 4,3 p.b.). Oproti roku 2000 vzrástol počet živnostníkov podnikajúcich v stavebníctve o 68,1 %, počet živnostníkov podnikajúcich v službách o 31,1 % a počet živnostníkov podnikajúcich v priemysle o 21,2 %. Počet živnostníkov podnikajúcich v obchode vzrástol iba o 9,8 %.

Rozdelenie živnostníkov podľa krajov je v grafe č. 19. Najviac živnostníkov podniká v okresoch Žilina (13 306), Bratislava V (12 101), Nitra (11 524), Bratislava II (10 386), Prešov (9 368). Najmenšie počty živnostníkov sú v okresoch Medzilaborce (531), Sobrance (737) a Krupina (895).

3.2 Právnické osoby

V registri organizácií Štatistického úradu SR bolo ku koncu decembra 2005 evidovaných 126 777 právnických osôb, z toho 83 710 podnikov a 43 067 neziskových inštitúcií. V medziročnom porovnaní sa zvýšil celkový počet právnických osôb o 10,9 %, pri raste počtu neziskových inštitúcií o 7,5 % a raste počtu podnikov o 12,8 %.

Rozhodujúcu časť z celkového počtu ziskovo orientovaných organizácií tvorili malé podniky 95,8 % (z toho mikropodniky s počtom 0 - 9 zamestnancov 83 %). Stredné podniky tvorili 3,5 % a veľké podniky 0,7 %. Počet malých podnikov narástol o 9 741, počet stredných klesol o 206 a počet veľkých klesol o 32.

Malých súkromných podnikov do 49 zamestnancov bolo 80 159. Stredných súkromných podnikov s počtom zamestnancov od 50 do 249 bolo 2 930. Vývoj počtu malých a stredných podnikov je znázornený v grafe č. 5. Zmeny v jednotlivých veľkostných skupinách v rokoch 1999 - 2005 sú uvedené v grafe č. 6. Za posledný rok vidieť nárast podielu mikropodnikov (0 - 9) o 2,5 percentuálneho bodu, pokles podielu malých podnikov (10 - 49) o 1,6 p.b., stredných o 0,7 p.b. a veľkých o 0,1 p.b..

V priebehu roka 2005 vzniklo 1 994 nových podnikov (o 290 viac ako v roku 2004) a zaniklo 990 podnikov (o 320 viac). K najväčším zmenám dochádzalo v odvetviach obchod, nehnuteľnosti a prenájom, zdravotníctvo a priemyselná výroba.

Odvetvová štruktúra je uvedená v grafe č. 7. Najviac malých a stredných podnikov pracovalo v oblasti obchodu 32 261, obchodných služieb a peňažníctva 19 788, priemyslu 11 515 a stavebníctva 6 225. Regionálna štruktúra je uvedená v grafe č. 19 s výrazným maximom v kraji Bratislava.

3.3 Podiel MSP na zamestnanosti

V priemere za rok 2005 pracovalo v národnom hospodárstve 2 216,2 tis. osôb, z toho bolo 1 929,1 tis. zamestnancov, 206,3 tis. podnikateľov bez zamestnancov, 71,5 tis. podnikateľov so zamestnancami a 1,5 tis. vypomáhajúcich členov domácností podnikateľov.

V porovnaní s rokom 2004 bol celkový rast zamestnanosti rýchlejší (o 1,8 p. b.). K vyššiemu počtu pracujúcich osôb o 45,8 tis. (o 2,1 %) prispeli najmä podnikatelia bez zamestnancov o 21,2 tis. (o 11,5 %) a zamestnanci o 24,9 tis. (o 1,3 %). Klesol počet podnikateľov so zamestnancami o 0,2 tis. (o 0,3 %).

V kategórii malých a stredných podnikov vrátane živnostníkov stúpila zamestnanosť medziročne o 4,1 %, z toho u živnostníkov o 4,3 %, u malých podnikov o 2,9 % a u stredných podnikov o 5 %. Zamestnanosť u veľkých podnikov zaznamenala prepad o 2,1 %, čo je zapríčinené pokračujúcou reštrukturalizáciou a zefektívňovaním činnosti vo veľkých podnikoch po završení procesu privatizácie v predchádzajúcich rokoch.

Úloha, ktorú hrá MSP v zamestnanosti, je zrejmá z grafu č. 10. Malé a stredné podniky vrátane živnostníkov poskytovali v roku 1998 zamestnanie 57,1 % zamestnaného obyvateľstva, čo v roku 1999 kleslo na 56 %, v roku 2000 stúplo na 57,7 %, v roku 2001 na 59,1 %, v roku 2002 na 62 %, v roku 2003 na 66 % a v roku 2004 na 69,5 % a v roku 2005 až na 70,8 %. Z celkového počtu zamestnaných osôb pracovalo v službách 56 %, priemysle 29,3 %, stavebníctve 9,5 % a v pôdohospodárstve 4,7 %. Oproti roku 2004 sa zvýšil podiel zamestnanosti v službách (o 0,6 p. b.), klesol v pôdohospodárstve (o 0,4 p. b.), priemysle (o 0,2 p. b.) a v stavebníctve sa nezmenil.

Podiel jednotlivých krajov na celkovej zamestnanosti (graf č.11) bol v intervale od 10,7 % (Trnavský kraj) do 17,9 % (Bratislavský kraj). Počet pracujúcich osôb sa zvýšil vo všetkých krajoch okrem Košického (pokles o 1,5 %). Rýchlejší ako v priemere za SR bol rast v Banskobystrickom (o 4 %), Bratislavskom (o 3,4 %), Trnavskom (o 3,2 %), Žilinskom (o 2,7 %) a v Prešovskom kraji (o 2,4 %). Vyššia zamestnanosť sa dosiahla aj v Nitrianskom (o 2 %) a v Trenčianskom kraji (o 0,7 %).

Pozitívne sa v priebehu roka vyvíjala aj nezamestnanosť, ktorú charakterizoval výrazne klesajúci trend miery nezamestnanosti. V priemere za rok 2005 v porovnaní s rokom 2004 klesol počet nezamestnaných o 53,2 tis. osôb (o 11,1 %) na 427,5 tis. osôb (v roku 2004 bol rast o 4,7 %). Miera nezamestnanosti sa znížila o 1,9 p. b. na 16,2 % (v 4. štvrtroku dosiahla 15,3 %, čo bola najnižšia úroveň od 1. štvrtroka 1999).

3.4 Podiel MSP na produkcii vybraných odvetví

V roku 2005 sa podľa spresneného odhadu vytvoril hrubý domáci produkt v objeme 1 439,8 mld. Sk a oproti roku 2004 reálne vzrástol o 6 % (o 0,5 p. b. vyšší prírastok ako v roku 2004). V bežných cenách sa medziročne zvýšil o 8,6 %. V porovnaní s rokom 2004 sa dynamika rastu ekonomiky zrýchlila o 0,5 p. b. Z hľadiska vývoja v jednotlivých štvrtrokoch bolo vysoké tempo rastu výsledkom výrazného zrýchlenia v 2. polroku (v 3. štvrtroku dosiahlo 6,2 % a v 4. štvrtroku 7,6 %). Z vytvoreného hrubého domáceho produktu tvorila pridaná hodnota 1 289,7 mld. Sk pri medziročnom zvýšení o 5,1 % (o 0,7 p. b. nižší rast ako v roku 2004).

Na celkovej tvorbe hrubého domáceho produktu sa najviac podieľal priemysel 28,6 %. Obchod, hotely a reštaurácie vytvorili 15,1 %, nehnuteľnosti a prenájom 10,1 %, doprava, pošty a telekomunikácie 9,2 %, verejná správa a obrana 6,8 %, pôdohospodárstvo 5,3 %, finančné sprostredkovanie 5 % a stavebníctvo 4 %. V porovnaní s rokom 2004 sa zvýšil podiel priemyslu o 0,7 p. b., obchodu, hotelov a reštaurácií o 0,6 p. b., stavebníctva o 0,3 p. b., dopravy, pôšt a telekomunikácií o 0,2 p. b. a pôdohospodárstva o 0,1 p. b. Klesol podiel finančného sprostredkovania o 0,9 p. b., nehnuteľností a prenájmu o 0,7 p. b., školstva a zdravotníctva a sociálnej pomoci zhodne o 0,6 p. b., verejnej správy a obrany o 0,2 p. b.

Zvýšenie objemu HDP ovplyvnil rast hrubej produkcie o 6,3 % na 3 369,6 mld. Sk a medzispotreby o 7 % na 2 079,9 mld. Sk. Podiel medzispotreby na hrubej produkcii bol medziročne vyšší o 0,4 p. b. a dosiahol 61,7 %. V štruktúre medzispotreby mal rozhodujúci podiel priemysel spolu 59,2 % (v rámci neho priemyselná výroba 52,7 %, výroba elektriny, plynu a vody 6,2 %). Obchod sa podieľal 10,9 %, doprava, pošty a telekomunikácie 6,5 % a stavebníctvo 6 %. V priemyselnej výrobe dominovala výroba strojov, elektrických zariadení a dopravných prostriedkov s podielom 24,1 %. Objem výrobkov chémie, z ropy a gumy tvoril 7 %, výroby kovov a kovových výrobkov 6,4 % a výroby potravín 5,4 %.

Rast reálneho hrubého domáceho produktu súvisel najmä s vyššou tvorbou pridanej hodnoty v stavebníctve o 15,6 %, obchode o 10,9 %, doprave, poštách a telekomunikáciách o 9,2 %, priemysle o 8,7 % a v pôdohospodárstve o 7,9 %. Nižšia ako v roku 2004 bola v zdravotníctve a sociálnej pomoci o 16,1 %, školstve o 13,6 %, vo finančnom sprostredkovaní o 9,8 %, v nehnuteľnostiach a prenájme o 0,4 %. Tvorbu hrubého domáceho produktu ovplyvnil aj rast daní na produkty (znížený o subvencie na produkty) o 14,7 % (v roku 2004 bol prírastok 2,7 %).

Súkromný sektor vytvoril podľa odhadu 90,6 % z hrubého domáceho produktu (o 0,5 p. b. vyšší podiel ako v roku 2004). Podiel súkromného sektora v jednotlivých odvetviach bol v obchode 99,8 %, stavebníctve 99,7 %, poľnohospodárstve 99 %, priemysle 85,9 %, doprave 63,6 % a v lesníctve 46,7 %.

V štruktúre tržieb podľa veľkosti podnikateľských subjektov bola výrazná pozícia veľkých podnikov s podielom 67 % (podniky s 1 000 a viac zamestnancami s podielom 47,7 %). Stredné podniky sa podieľali 14,8 %, živnostníci 11,4 % a malé podniky 6,7 %. K medziročnému rastu tržieb prispeli vyššie tržby živnostníkov o 14,8 %, stredných podnikov o 8,3 % a veľkých podnikov o 6,9 %. Tržby malých podnikov medziročne klesli o 5,6 %.

V stavebníctve sa realizovala produkcia v hodnote 122,2 mld. Sk pri zrýchlení tempa rastu oproti roku 2004 na 14,7 % (o 9 p. b.). Z toho tvorila nová výstavba, rekonštrukcie a modernizácie 93,6 mld. Sk, opravy a údržba 22,8 mld. Sk a stavebné práce v zahraničí 5,2 mld. Sk.

Z celkovej produkcie stavebných firiem realizovali živnostníci 30,6 %, malé podniky 25,7 %, veľké podniky 22,1 % a stredné podniky 21,6 %. Na rast produkcie pôsobil vyšší objem stavebných prác vykonaný malými podnikmi o 19,5 %, strednými podnikmi o 18,3 %, veľkými podnikmi o 13,7 % a živnostníkmi o 8,7 %.

Tržby za vlastné výkony a tovar v maloobchode prevýšili úroveň roka 2004 o 9,7 % a ich objem dosiahol 385,8 mld. Sk, z toho v nešpecializovaných predajniach 180,9 mld. Sk, ostatnom špecializovanom maloobchode 100,2 mld. Sk, maloobchode mimo predajní 60,8 mld. Sk a v maloobchode s farmaceutickým a kozmetickým tovarom 27,7 mld. Sk. Najvýraznejší prírastok tržieb bol v maloobchode mimo predajní (40,8 %). Tempo rastu zmierňoval najmä prehlbujúci sa pokles tržieb v maloobchode s potravinami, nápojmi a tabakom (na 34,6 %).

Z celkového objemu tržieb za vlastné výkony a tovar realizovali živnostníci 43,9 %, veľké podniky 25 %, malé podniky 24,7 % a stredné podniky 6,4 %. Vývoj súvisel s rastom tržieb stredných podnikov o 37,1 %, veľkých podnikov o 12,2 %, malých podnikov o 8 % a živnostníkov o 6,2 %.

V predaji a údržbe motorových vozidiel sa v roku 2005 zmiernil medziročný rast tržieb za vlastné výkony a tovar. Ich objem dosiahol 166,8 mld. Sk, v tom v predaji motorových vozidiel 72,3 mld. Sk, maloobchodnom predaji pohonných látok 62,7 mld. Sk, údržbe a oprave motorových vozidiel 22,7 mld. Sk, predaji súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá 8,9 mld. Sk a v predaji, údržbe a oprave motocyklov 0,2 mld. Sk.

V hoteloch a reštauráciách sa v roku 2005 zastavil trend medziročného poklesu tržieb za vlastné výkony a tovar. Objemom 35,3 mld. Sk zostali na úrovni roka 2004 pri postupnom spomaľovaní tempa rastu v prvých troch štvrtrokoch a poklese v 4. štvrtroku.

V ubytovacích zariadeniach cestovného ruchu sa realizovali tržby za ubytovanie návštevníkov v objeme 6,3 mld. Sk (4 mld. Sk od zahraničných návštevníkov). Ich ročný prírastok v bežných cenách (6,5 %) najviac ovplyvnil výrazný rast v 4. štvrtroku (o 14,3 %). Celkové zvýšenie tržieb súviselo najmä s rastom od zahraničných návštevníkov o 9,4 % (v 4. štvrtroku o 23,3 %).

V doprave a skladovaní dosiahli v roku 2005 tržby za vlastné výkony a tovar 114,5 mld. Sk pri zrýchlení medziročného rastu v bežných cenách na 13,4 % (o 5,8 p. b.). Vo vedľajších a pomocných činnostiach v doprave sa realizovali tržby za 39,9 mld. Sk, v inej pozemnej doprave 36,4 mld. Sk a v železničnej doprave za 28,9 mld. Sk.

Podľa veľkostnej štruktúry podnikov sa na celkových tržbách za vlastné výkony a tovar v inej pozemnej doprave podieľali veľké podniky 27,7 %, živnostníci 27,2 %, stredné podniky 24,5 % a malé podniky 20,6 %. Najrýchlejšie rástli tržby veľkých podnikov o 19,3 % a malých podnikov o 16,3 %. Tržby v stredných podnikoch sa zvýšili o 8,9 % a živnostníkov o 7,7 %.

V poštách a telekomunikáciách sa zvýšili tržby za vlastné výkony a tovar v porovnaní s rokom 2004 v bežných cenách o 8,7 % na 67,8 mld. Sk, v tom v poštovej a doručovateľskej činnosti o 10,4 % na 9,4 mld. Sk a v telekomunikačnej činnosti o 8,4 % na 58,4 mld. Sk.

V nehnuteľnostiach a prenájme tržby za vlastné výkony a tovar po dvojročnom poklese v roku 2005 znovu vzrástli. Z celkovej hodnoty 202,2 mld. Sk sa takmer polovica realizovala v iných obchodných službách (99,4 mld. Sk). Tržby v rekreačných, kultúrnych a športových činnostiach dosiahli 29,9 mld. Sk, počítačových a súvisiacich činnostiach (27,9 mld. Sk) a v činnostiach v oblasti nehnuteľností (22,5 mld. Sk).

Z celkového objemu tržieb bolo 41,6 % výsledkom činnosti malých podnikov, 26 % stredných podnikov, 21,3 % živnostníkov a 11,1 % veľkých podnikov. Vývoj tržieb súvisel so zvýšením v stredných podnikoch (o 21,3 %), u živnostníkov (o 9,6 %), v malých podnikoch (o 2,6 %) a vo veľkých podnikoch (o 0,4 %).

Podiel MSP na tržbách vo vybraných odvetviach je zobrazený v grafe č. 12.

3.5 Zahraničný obchod

Za rok 2005 sa zo Slovenskej republiky vyviezli tovary v celkovej hodnote 993,5 mld. Sk. Celkový dovoz tovarov dosiahol 1 069,5 mld. Sk. V porovnaní s rokom 2004 bol vyšší celkový vývoz tovarov o 11,5 % a celkový dovoz tovarov o 13,7 %.

Najväčšie pasívne saldo mala Slovenská republika s Ruskou federáciou (99,4 mld. Sk), Čínskou ľudovou republikou (30,6 mld. Sk), Kórejskou republikou (27,2 mld. Sk), Japonskom (17,4 mld. Sk) a Taiwanom (12,8 mld. Sk). Najvyššie aktívne saldo bolo v zahranično-obchodnej činnosti s Nemeckom (35,3 mld. Sk), Rakúskom (29,6 mld. Sk), Holandskom (20,1 mld. Sk), Poľskom (18,4 mld. Sk), Maďarskom (17,2 mld. Sk) Spojenými štátmi (16,2 mld. Sk), Talianskom (14,8 mld. Sk) a Spojeným kráľovstvom (11,2 mld. Sk).

V rámci hlavných ekonomických zoskupení bol vyšší vývoz do krajín EÚ o 11,8 % (tvoril 85,4 % celkového vývozu SR) a do krajín OECD o 9,6 % (na celkovom vývoze SR sa podieľal 89,7 %). Z pohľadu krajín bol vyšší najmä vývoz do Španielska o 29,4 %, Poľska o 28,3 %, Holandska o 26,8 %, Maďarska o 23,6 %, Francúzska o 19,4 %, Spojeného kráľovstva o 18,2 %, Českej republiky o 15,7 %, Talianska o 15,6 %, Belgicka o 5,7 % a Rakúska o 3,9 %. Menej tovarov sa vyviezlo hlavne do Spojených štátov o 26,8 % a Japonska o 5 %.

Dovoz z krajín EÚ vzrástol o 9,8 % (tvoril 71,1 % celkového dovozu) a z krajín OECD o 6,5 % (na celkovom dovoze SR sa podieľal 70,2 %). Vyšší ako pred rokom bol dovoz najmä z Taiwanu o 83 %, Kórejskej republiky o 66 %, Čínskej ľudovej republiky o 34,6 %, Ruskej federácie o 30,4 %, Maďarska o 21,4 %, Poľska o 17,3 %, Spojeného kráľovstva o 14,1 %, Českej republiky o 6,9 % a Rakúska o 9,3 %. Znížil sa dovoz z Talianska o 3,1 %, Belgicka o 3 %, Španielska o 0,9 % a Spojených štátov o 0,3 %.

Z teritoriálneho hľadiska pasívne saldo bolo v obchodnej činnosti s krajinami mimo EÚ (159,2 mld. Sk). Aktívne saldo sa dosiaholo v obchode s krajinami EÚ15 (85,2 mld. Sk) a s novými členskými krajinami EÚ (3,5 mld. Sk). V roku 2005 sa zvýšilo aktívne saldo zahraničného obchodu s krajinami EÚ15 o 19,8 % oproti roku 2004. Na druhej strane pasívne saldo zahraničného obchodu s krajinami mimo EÚ narástlo o 39,5 % oproti roku 2004.

Na 10,5 % tempe rastu vývozu sa najväčšou mierou podieľal 20,3 % nárast vývozu do nových členských štátov EÚ, ďalej 10,3 % rast vývozu do krajín mimo EÚ a napokon 6,3 % rast vývozu do krajín EÚ15. Tempo rastu dovozu (12,5 %) súviselo najmä so zvýšením dovozu z krajín mimo EÚ (23,8 %), následne z 10 nových členských krajín EÚ (o 16,8 %), až napokon z EÚ15 (o 4,2 %). Štruktúra objemu exportu a importu v roku 2005 podľa veľkostných kategórií a regiónov je znázornená v grafoch č. 13 a 14.

Ako vidieť z grafu č. 15, podiel mikropodnikov (0 - 9) na celkovom exporte v roku 2005 predstavoval 13 % (125,1 mld. Sk), pričom v tejto kategórii sú zahrnuté aj podniky s nezisteným počtom zamestnancov v objeme exportu 42 mld. Sk, čo z celkového objemu exportu predstavovalo 4,4 %. Malé podniky (10 - 49) sa na celkovom exporte podieľali 6,5 % (62,3 mld. Sk) a stredné podniky (50 - 249) sa 12,8 % (122,9 mld. Sk). Najväčší podiel 67,7 % z celkového exportu tvorili veľké podniky, čo predstavuje takmer 650,4 mld. Sk. MSP sa podieľali na celkovom objeme exportu 32,3 % (310,3 mld. Sk), čo je o 5,7 p.b. viac ako v roku 2004.

Vývoj exportu v rokoch 2001 - 2005 podľa veľkostných kategórií je zobrazený v grafe č. 16. Najdynamickejší rast exportu, až o 72,3 % (52,5 mld. Sk) oproti roku 2004, zaznamenali mikropodniky (0 - 9 zamestnancov a podniky s nezisteným počtom zamestnancov). Nárast u malých podnikov (10 - 49) predstavoval 21,5 %. (11 mld. Sk). U stredných podnikov (50 - 249) bol zaznamenaný nárast o 14 % (15,1 mld. Sk). Relatívne najmenší nárast exportu 1,9 % zaznamenali veľké podniky (250+), čo v absolútnom vyjadrení predstavuje 12,4 mld. Sk.

Ako vidieť z grafu č. 17, podiel mikropodnikov (0 - 9 zamestnancov) na celkovom objeme importu v roku 2005 predstavoval 20,8 % (214,7 mld. Sk), pričom tu boli zahrnuté aj podniky s nezisteným počtom zamestnancov s podielom 4,2 % z celkového importu (43,1 mld. Sk). Malé podniky (10 - 49) sa na celkovom importe podieľali 13,1 % (135,1 mld. Sk) a stredné podniky (50 - 249) sa podieľali 15,7 % (162,1 mld. Sk). Najväčší podiel, takmer 50,4 % z celkového importu, tvorili veľké podniky, čo predstavuje 519,3 mld. Sk. Podiel MSP na celkovom importe tvoril 49,6 % (512 mld. Sk), čo je nárast o 3,6 p.b.

Vývoj importu v rokoch 2001 - 2005 podľa veľkostných kategórií je zobrazený v grafe č. 18. Najdynamickejší rast, až 39,5 % (60,9 mld. Sk) oproti roku 2003 zaznamenali mikropodniky (0 - 9 zamestnancov a podniky s nezisteným počtom zamestnancov). Nárast u malých podnikov (10 - 49) predstavoval 14,4 %. (17 mld. Sk). U stredných podnikov bol zaznamenaný nárast o 7,9 % a u veľkých podnikov bol najmenší relatívny nárast 5,1 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje 11,9 mld. Sk u stredných podnikov a 25,1 mld. Sk u veľkých.

V období 2001 až 2005 objem exportu medziročne rástol v priemere o 11,9 %, pričom export MSP každoročne narástol v priemere o 13,1 %. Do roku 2003 podiel veľkých podnikov na celkovom exporte nepretržite rástol (v priemere o 3 p.b. ročne), ale v roku 2004 v dôsledku slabého rastu exportu podnikov v tejto kategórii sa podiel

na exporte znížil najprv o 1,6 p.b. v roku 2004 a následne o 5,7 p.b. v roku 2005. Silný rast exportu v kategórii mikropodnikov a podnikov s nezisteným počtom zamestnancov (medziročne až o 72,3 %) a slabá dynamika exportu u veľkých podnikov spôsobili, že podiel MSP na exporte sa zvýšil o 5,7 p.b. na úroveň 32,3 %. Podiel MSP na exporte je výrazne ovplyvňovaný exportnou výkonnosťou veľkých podnikov, a preto je možné v ďalších rokoch očakávať opäť mierny pokles podielu MSP na celkovom exporte.

V rokoch 2001 - 2005 bol priemerný medziročný nárast importu o 9,6 %, pričom v kategórii MSP bol priemerný rast 12,5 %. K vysokému priemernému rastu importu MSP najväčšou mierou až 39,5 % rastom v roku 2005 prispeli mikropodniky spolu s podnikmi s nezisteným počtom zamestnancov. Podiel MSP na importe sa z dlhodobého hľadiska významne nemenil a pohyboval sa na úrovni okolo 45 %, no za posledné dva roky bol pozorovaný nárast na 49,6 %, čo je do značnej miery zapríčinené rastom podielu podnikov s nezisteným počtom zamestnancov, kde významnú rolu zohrávajú aj zahraničné osoby.

Z prezentovaných výsledkov je vidieť, že po vstupe SR do EÚ bola zaznamenaná najvyššia dynamika rastu exportu aj importu v kategórii mikropodnikov, ktorá zahŕňa aj podniky s nezisteným počtom zamestnancov. Práve vysoké objemy exportu a importu prislúchajúce v roku 2005 podnikom s nezisteným počtom pracovníkov znižujú dôveryhodnosť medziročných porovnaní. Uvedený fenomén sa prejavuje po zmene systému zberu údajov o zahraničnom obchode po vstupe SR do EÚ a jeho vysvetlenie si vyžaduje hlbšiu analýzu.

3.6 Dynamika vývoja MSP

V priebehu roku 2005 začalo podnikateľskú činnosť 50 302 osôb, čo je oproti roku 2004 o 6 414 menej. Podnikateľskú činnosť ukončilo 26 172 osôb, čo predstavuje oproti roku 2004 nárast o 7 360 osôb. Najväčší pohyb bol v odvetviach obchod, nehnuteľnosti a prenájom, stavebníctvo a priemyselná výroba.

V priebehu roku 2005 vzniklo 1 994 nových podnikov (právnických osôb) a zaniklo 990 podnikov. V porovnaní s rokom 2004 vzrástol počet novozaložených podnikov o 290, počet zaniknutých podnikov stúpol o 320. K najväčším zmenám dochádzalo v odvetviach obchod, nehnuteľnosti a prenájom, zdravotníctvo a priemyselná výroba.

Novozaložené a zaniknuté podnikateľské subjekty v roku 2005 podľa ekonomických činností

Odvetvová klasifikácia ekonomickej činnosti	Novozaložené		Zaniknuté	
	podniky	fyzické osoby (podnikatelia)	podniky	fyzické osoby (podnikatelia)
Hospodárstvo spolu	1 994	50 302	990	26 172
<i>z toho</i>				
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesníctvo	137	2 555	35	1 438
Rybolov, chov rýb	-	5	-	2
Ťažba nerastných surovín	2	-	1	-
Priemyselná výroba	191	7 379	160	3 394
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	3	13	4	2
Stavebníctvo	110	10 889	65	3 119
Veľkoobchod a maloobchod, oprava	533	14 785	412	9 991
Hotely a reštaurácie	55	1 942	28	1 269
Doprava, skladovanie	110	1 893	26	1 405
Pošty a telekomunikácie	4	38	-	34
Finančné sprostredkovanie	17	141	3	106
Nehnuteľnosti, prenájom a ob- chodné činnosti	557	7 398	209	3 745
Školstvo	27	623	10	262
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	197	345	11	506
Ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby	51	2 287	26	899

3.7 Regionálne hľadisko

Percentuálny podiel počtu živnostníkov a malých a stredných podnikov v rozdelení podľa krajov je uvedený v grafe č. 19. Z hľadiska posúdenia ekonomickej aktivity regiónu má väčšiu vypovedaciu schopnosť ukazovateľ podielu počtu aktívnych podnikov na počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Toto porovnanie je znázornené v grafe č. 20. Uvedený ukazovateľ dosahuje výrazne najvyššie hodnoty v Bratislavskom kraji, pričom disproporcia je výraznejšia pri podnikoch – právnických osobách. Celková hospodárska úroveň krajov vyjadrená produkciou v jednotlivých odvetviach ekonomiky je znázornená v grafe č. 21.

Podľa územného rozdelenia bol najväčší počet podnikov ku koncu decembra 2005 registrovaný v Bratislavskom kraji (25 505). V ostatných krajoch sa pohyboval od 7 453 (Nitriansky kraj) do 9 841 (Košický kraj). Medziročne sa zvýšil počet podnikov vo všetkých krajoch, najvýraznejšie v Prešovskom (o 14,9 %), najmenej v Trenčianskom kraji (o 9,2 %).

Najviac fyzických osôb - podnikateľov pôsobilo v Bratislavskom (59 890) a Žilinskom kraji (52 761), najmenej v Košickom kraji (39 189). S výnimkou Košického kraja (pokles o 0,4 %) bol medziročný rast v ostatných krajoch miernejší ako v roku 2004. Relatívne najvyšší prírastok počtu podnikateľov evidoval Banskobystrický kraj (o 4,1 %), najpomalšie rástol v Trenčianskom kraji (o 0,7 %).

Podľa regionálneho členenia najvýraznejšiu časť tržieb v priemysle dosiahli podnikateľské subjekty so sídlom v Bratislavskom kraji 38,3 %. Podiel ostatných krajov bol v intervale od 4,6 % (Prešovský kraj) do 12,6 % (Košický kraj). Vo všetkých krajoch bol objem tržieb vyšší ako v roku 2004, okrem Bratislavského kraja (pokles o 4 %). Najviac sa zvýšili tržby v Trnavskom (o 27,9 %), Žilinskom (o 10,2 %) a v Trenčianskom kraji (o 10,1 %).

Viac ako štvrtina produkcie stavebných podnikov bola výsledkom činnosti subjektov so sídlom v Bratislavskom kraji (26,1 %). Podiel desiatich percent prevýšili kraje Žilinský (17,5 %), Košický (12,7 %) a Prešovský (10,2 %). Stavebná produkcia vzrástla vo všetkých krajoch pri najvyššom relatívnom prírastku v Žilinskom (35,3 %) a Košickom kraji (21,7 %). Významne sa zvýšila aj v Trenčianskom (o 14,2 %) a Nitrianskom kraji (o 13 %). Najpomalšie rástla v Banskobystrickom kraji (o 2,4 %).

Vo veľkoobchode z celkového objemu tržieb realizovali najvyšší podiel subjekty sídliace v Bratislavskom (38 %) a v Žilinskom kraji (12,7 %). Ostatné kraje sa podieľali od 6,3 % (v Banskobystrickom) do 9,4 % (v Košickom kraji). Tržby v bežných cenách sa zvýšili vo všetkých krajoch okrem Trenčianskeho (pokles o 1,7 %). Najvyšší absolútny medziročný prírastok bol v Bratislavskom (40,1 mld. Sk), Košickom (14,7 mld. Sk) a Žilinskom kraji (13,4 mld. Sk).

V maloobchode z hľadiska regionálnej štruktúry dosiahol najvyšší podiel na tržbách Bratislavský kraj (35,9 %). Nad úrovňou desiatich percent boli podiely Žilinského (14,2 %) a Banskobystrického kraja (10,2 %). Najnižšou čiastkou sa podieľal Košický (6,7 %) a Trenčiansky kraj (6,8 %). Medziročný rast bol výsledkom zvýšenia tržieb v Prešovskom (o 35,6 %), Bratislavskom (o 23,7 %), Žilinskom (o 16,9 %), Nitrianskom (o 15,6 %) a v Banskobystrickom kraji (o 8,3 %). Znížili sa tržby v Trnavskom (o 22,2 %), Trenčianskom (o 13,9 %) a v Košickom kraji (o 6,7 %).

V predaji a údržbe motorových vozidiel v roku 2005 z celkovej hodnoty tržieb realizovali takmer dve tretiny subjekty so sídlom v Bratislavskom kraji (65,6 %). Ostatné kraje sa podieľali od 4,1 % (Trenčiansky kraj) do 6,8 % (Nitriansky kraj). Najvyšší medziročný prírastok tržieb bol v Trenčianskom (75,8 %) a Prešovskom kraji (42,1 %). Znížili sa tržby v Trnavskom (o 39,1 %) a Banskobystrickom kraji (o 32,4 %).

V doprave a skladovaní z tržieb za vlastné výkony a tovar (bez cestovných kancelárií) realizovali 59,3 % subjekty so sídlom v Bratislavskom kraji. Podiel ostatných krajov bol v rozpätí od 4,5 % (Žilinský kraj) do 8,3 % (Nitriansky kraj). Najvyšší absolútny medziročný prírastok tržieb bol v Bratislavskom kraji (9,4 mld. Sk). Úroveň roku 2004 sa nedosiahla v Žilinskom (o 1,1 mld. Sk) a v Trnavskom kraji (o 0,6 mld. Sk).

Z podnikateľských subjektov obchodujúcich s nehnuteľnosťami nadpolovičnú časť tržieb realizovali subjekty so sídlom v Bratislavskom kraji (55,4 %). Podiel ostatných krajov sa pohyboval v rozpätí od 4,5 % (Prešovský kraj) do 8,5 % (Košický kraj). Úroveň roka 2004 presiahli tržby v Bratislavskom (o 14,7 %), Trenčianskom (o 11,3 %), Trnavskom (o 9,5 %), Banskobystrickom (o 6,5 %) a v Žilinskom kraji (o 1,6 %). Nižšie boli tržby v Košickom (o 8,5 %), Nitrianskom (o 4,5 %) a v Prešovskom kraji (o 3 %).

3.8 Inovačné aktivity a využívanie informačných technológií v MSP

V roku 2005 NARMSP v spolupráci s Infostatom a Ústavom pre výskum verejnej mienky pri ŠÚ SR uskutočnila prieskum zameraný na zisťovanie potenciálu podnikateľskej aktivity. Cieľovou skupinou prieskumu boli obyvatelia Slovenskej republiky vo vekovej kategórii od 18 do 64 rokov, vzorka obsahovala 2 000 respondentov.

Cieľom prieskumu bolo získať súbor charakteristík určujúcich postoj obyvateľov k podnikaniu. Predmetom zisťovania bol predovšetkým záujem respondentov o začatie podnikania v najbližších 12 mesiacoch, hlavné dôvody záujmu resp. nezáujmu začať podnikáť, plánovaný spôsob, forma a sektor podnikania, spôsob získania finančných zdrojov na začatie podnikania, dĺžka trvania podnikania samostatne ekonomicky činných osôb, ich hlavné dôvody pre začatie podnikania, sektor podnikania, finančné zdroje použité na začatie podnikania, počet zamestnancov samostatne ekonomicky činných osôb, ochotu požičať vlastné úspory príbuzným a známym pri začatí podnikania a rozšírenie využívania výpočtovej techniky a internetu. Najdôležitejšie závery prieskumu sú:

Občania so záujmom podnikáť

- Záujem začať podnikáť v najbližších 12 mesiacoch deklarovalo 9 % účastníkov prieskumu.
- Ako najčastejší dôvod nezáujmu podnikáť uvádzali účastníci nedostatok finančných prostriedkov (46 % opýtaných) a chýbajúce skúsenosti, ktoré im bránia v podnikaní (40%).
- Hľadanie finančných zdrojov trápi 42 % z tých, ktorí plánujú v najbližších 12 mesiacoch podnikáť, 17 % oslovených zatiaľ nepodniklo žiadne kroky a 33 % si získavali informácie o spôsobe podnikania.
- Podnikaniu ako hlavnej pracovnej činnosti sa chce venovať 65 % potenciálnych podnikateľov a 35 % ju chce vykonávať popri zamestnaní.
- Snaha o zvýšenie príjmu je hlavným motívom podnikania u 39 % budúcich podnikateľov. Svoje záujmy a nápady chce v podnikaní uplatniť 21 % oslovených a 18 % chce podnikateľskú činnosť vykonávať, lebo nie je iná možnosť ako sa zamestnať.
- Väčšina potenciálnych podnikateľov – 87 % chce byť živnostníkmi. Spoločnosť s ručením obmedzeným chce založiť 7 % záujemcov.
- Záujem podnikáť v oblasti obchodu deklarovalo 29 % a v sektore obchodných služieb 21 % účastníkov prieskumu. V stavebníctve a hotelierstve, reštauračných a pohostinských službách chce podnikáť 15 % respondentov.

- S vlastnými úsporami pri rozbehu podnikania počíta 48 % potenciálnych podnikateľov a 42 % chce financovať podnikanie z bankového úveru. Úspory iných členov domácnosti ako zdroj financií uviedlo 34 % oslovených.
- Približne každý štrnásť z súčasných podnikateľov podniká menej ako 1 rok a necelých 20 % podniká menej ako 2 roky.

Občania vykonávajúci podnikateľskú činnosť

- Ako dôvod začatia podnikania 46 % súčasných podnikateľov uviedlo príležitosť uplatniť svoje záujmy a nápady.
- Podnikateľskú činnosť v oblasti obchodu deklarovalo 29 % a v sektore obchodných služieb 21 % respondentov. V oblasti stavebníctva podniká 16 % samostatne ekonomicky činných respondentov.
- Vlastné úspory ako jeden zo zdrojov financovania rozbiehajúceho sa podnikania využilo 66 % podnikateľov a úspory iných členov domácnosti pomáhali 31 % osloveným. Využitie neformálnej pôžičky od príbuzných a známych deklarovalo 27 % súčasných podnikateľov.
- Viac ako 40 % oslovených respondentov zamestnáva 1 až 5 pracovníkov, 39 % respondentov nezamestnáva žiadneho pracovníka.
- V najbližších piatich rokoch 80 % respondentov nechce meniť počet zamestnancov, 16 % oslovených plánuje zvyšovať počet zamestnancov a 4 % oslovených predpokladá znižovanie počtu zamestnancov.
- Ochotu požičať vlastné úspory príbuznému alebo známemu na začatie podnikania deklarovalo 35 % opýtaných (určite áno, skôr áno), 65 % sa vyjadrilo negatívne (určite nie alebo skôr nie). Z tých, ktorí vyjadrili ochotu požičať, bolo ochotných požičať sumu do 30 tisíc korún 44 % oslovených a približne rovnako veľká skupina sumu od 31 tisíc do 100 tisíc korún. Od 101 tisíc do 500 tisíc korún by bolo ochotných poskytnúť 8 % účastníkov prieskumu.
- Vlastné úspory ako pôžičku na rozbeh podnikania pre príbuzného alebo známeho v minulosti poskytlo 18 % účastníkov prieskumu. Z nich deklarovalo poskytnutie pôžičky do 30 tisíc korún 48 % a vo výške od 31 tisíc do 100 tisíc korún 40 % oslovených.

Využívanie informačných a komunikačných technológií

- Počítač v domácnosti má 57 % respondentov, pričom 45 % oslovených využíva počítač na inom mieste ako v domácnosti.
- Internet v domácnosti využíva 46 % domácností, ktoré majú počítač. Najrozšírenejší spôsob pripojenia na internet je širokopásmový prístup (23 % opýtaných). Využívanie internetu na inom mieste ako v domácnosti deklarovalo 36 % oslovených.

3.9 Pripravenosť malých a stredných podnikov na nebankové formy financovania

Dlhodobou úspešnou pôsobnosťou našich malých a stredných podnikov na spoločnom trhu EÚ predpokladá neustálu inováciu produktov a technológií. Investície firiem do inovácií sú finančne náročné. Rizikový profil vysoko inovatívnych projektov mnohokrát neumožňuje ich prefinancovanie pomocou bankových úverov. MSP, ktoré väčšinou nedisponujú dostatočným vlastným kapitálom, sú nútené na realizáciu inovačných aktivít hľadať iné formy financovania.

Jedným z možných riešení ako čeliť konkurenčnému tlaku na európskom trhu je využitie investícií typu rizikového kapitálu, zvyšujúcich základné imanie podnikov. Ich výhodou je získanie kapitálu na dlhodobý rozvoj firiem bez nutnosti následného splácania istiny a úrokov. Na druhej strane, pôvodný vlastník sa musí s novým spoločníkom resp. spoločníkmi deliť o spolurozhodovanie vo firme a naplňovať spoločne dohodnutý podnikateľský plán.

Realizovaný štatistický prieskum, ktorý bol vykonaný na reprezentatívnej vzorke (1 070 podnikov, právnických osôb), mapoval záujem a pripravenosť malých a stredných podnikov o takéto nebankové formy financovania podnikateľskej činnosti. Najdôležitejšie závery prieskumu sú:

Inovácie, ich charakter, prínosy a financovanie

- Takmer tri pätiny zodpovedných zástupcov firiem (59 %) deklarovali, že trvalá inovačná aktivita je súčasťou dlhodobej podnikateľskej stratégie ich firmy. Pre dve pätiny (41 %) nie je inovačná aktivita súčasťou podnikateľskej stratégie.
- Takmer štvrtina oslovených (22 %) plánuje zvýšiť produkciu organizačnými zmenami (napr. riadenie firmy, obchodný model) a viac ako pätina účastníkov prieskumu chce svoje aktivity rozšíriť vyvíjaním, resp. zavádzaním novej služby (20 %). Rozširovať aktivity podniku nákupom novej technológie plánuje 11 % respondentov, 10 % vyvíja a zavádza nový (inovovaný) výrobok a 8 % zavádza novú technológiu. Najväčší podiel podnikateľov - viac ako dve pätiny (44 %) neplánujú rozširovať aktivity svojej firmy.
- Respondenti, ktorí uviedli, že mienia rozširovať aktivity svojho podniku, zároveň konkretizovali, aký nárast tržieb v súvislosti s pripravovanými inováciami očakávajú. Viac ako polovica oslovených (52 %) predpokladá, že pripravované zavedenie inovácií napomôže pri náraste tržieb o 10 až 30 % a vyše tretina zástupcov (35 %) oslovených firiem nárast tržieb do 10 %.
- Viac ako štvrtina firiem (26 %) využíva pri inováciách spoluprácu s partnerskými firmami a vyše pätina firiem (23 %) využíva vlastné kapacity na vývoj nových produktov resp. technológií. Len 7 % podnikov spolupracuje s univerzitou alebo výskumným pracoviskom.

- Dve tretiny (66 %) malých a stredných podnikov pripravujúcich inovácie svojich produktov a služieb uviedlo, že na ich financovanie využijú vlastné prostriedky a viac ako tretina (37 %) má zabezpečený úver od bánk. Približne osmina firiem nevie zatiaľ na pripravované inovácie zabezpečiť prostriedky.
- Pre najväčšiu časť respondentov (78 %) pripravujúcich inovácie svojich produktov a služieb – takmer štyri pätiny – zavedenie inovácií znamená zvýšenie obratu firmy a pre viac ako dve pätiny (44%) úsporu nákladov. Takmer pätina (18 %) získa inováciou nový segment na trhu.
- Viac ako polovica (52 %) zástupcov podnikov pripravujúcich inovácie svojich produktov a služieb uviedla, že ich náklady na inovácie v rokoch 2002 až 2004 predstavovali do 10 % z celkového obratu firmy a viac ako tretina oslovených (35 %) od 10 % do 30 % z celkového obratu firmy.
- Najväčší podiel firiem, viac ako štyri pätiny (84 %), nedisponuje žiadnou formou ochrany duševného vlastníctva pre svoje inovácie. Necelá desatina opýtaných predstaviteľov (8 %) malých a stredných podnikov sa vyjadrila, že ochranu duševného vlastníctva má dodávateľ, od ktorého inováciu získali. Podnikov, ktoré vlastnia nejakú formu autorského práva, prieskum zistil rovnako 8 %.

Postoj k vstupu investora, potreba poradenstva

- Takmer 60 % oslovených považuje za prvoradý strategický zámer firmy udržanie si pozície na trhu a zachovanie manažérskej kontroly. Necelá tretina respondentov (32 %) deklarovala záujem o rýchly rast firmy na trhu a udržanie si vlastníctva.
- Financovanie podnikateľskej činnosti dodatočným vkladom nového investora do základného imania firmy v plnej miere akceptuje každý dvadsiaty účastník prieskumu (5 %). Viac ako tri štvrtiny oslovených (76 %) nechcú mať ďalšieho spoločníka vo firme a necelá pätina zástupcov podnikov (19 %) by bola ochotná za určitých podmienok v závislosti od podmienok zmluvy akceptovať takúto formu financovania svojej činnosti.
- Viac ako polovica oslovených (55 %) uviedla ako hlavný dôvod nezájmu o vstup minoritného investora neochotu deliť sa o spolurozhodovanie vo firme a približne štvrtina podnikateľov (26 %) sa priklonila k odpovedi, že ich firma sleduje aj iné ciele ako je maximalizácia zisku.
- Takmer dve pätiny (38 %) predstaviteľov firiem ako hlavný prínos vstupu investora uviedli, že investícia pomôže v priebehu najbližších rokov výrazne zvýšiť obrat a zisk spoločnosti. Takmer štvrtina oslovených (23 %) očakáva od nového spoločníka pomoc zabezpečiť firme odbyť na nových trhoch a viac ako pätina (21 %) si myslí, že spoločník pomôže výrazne zlepšiť finančné riadenie firmy.
- Pri monitorovaní záujmu o pomoc pri príprave a predkladaní projektov investori štvrtina zástupcov podnikov uviedla, že by rada využila poradenstvo (25 %), aj keď má dostatočné skúsenosti s prípravou a predkladaním projektov a necelá štvrtina by potrebovala pomoc predovšetkým pri príprave projektu. S výsledkov

prieskumu tiež vyplýva, že poradenstvo v tejto oblasti nepotrebuje viac ako dve pätiny zástupcov firiem (43 %).

- Iba 6 % oslovených zástupcov malých a stredných firiem deklarovalo, že v prípade disponovania dočasne voľnými finančnými prostriedkami by boli ochotní investovať do inej rozvíjajúcej sa firmy s cieľom zhodnotiť svoje prostriedky. Viac ako polovica oslovených zástupcov malých a stredných firiem (51 %) deklarovala, že ich podnik nedisponuje žiadnymi voľnými finančnými prostriedkami. Takmer tretina podnikov (32 %) má voľné finančné zdroje a preferuje investovanie do zvýšenia vlastnej produkcie alebo rozšírenia produkcie na diverzifikáciu aktivít firmy.

3.10 Postavenie MSP v ekonomike Slovenska - zhrnutie

V roku 2005 sa podľa spresneného odhadu vytvoril hrubý domáci produkt v objeme 1 439,8 mld. Sk a oproti roku 2004 reálne vzrástol o 6 %. V bežných cenách sa medziročne zvýšil o 8,6 %. V porovnaní s rokom 2004 sa dynamika rastu ekonomiky zrýchlila o 0,5 p.b.

Z vytvoreného hrubého domáceho produktu tvorila pridaná hodnota 1 289,7 mld. Sk pri medziročnom zvýšení o 5,1 % (o 0,7 p.b. nižší rast ako v roku 2004). Súkromný sektor vytvoril podľa odhadu 90,6 % z hrubého domáceho produktu (o 0,5 p.b. vyšší podiel ako v roku 2004). Podiel súkromného sektora v jednotlivých odvetviach bol v obchode 99,8 %, stavebníctve 99,7 %, poľnohospodárstve 99 %, priemysle 85,9 %, doprave 63,6 % a v lesníctve 46,7 %.

Druhý rok po sebe rast hrubého domáceho produktu súvisel so zvýšením domáceho dopytu (o 7,3 %) ako aj zahraničného dopytu (o 10,9 %). K posilneniu domáceho dopytu prispel najmä rýchly rast investícií. Tvorba hrubého kapitálu sa zvýšila o 14,1 % (z toho tvorba hrubého fixného kapitálu o 12,4 %) a konečná spotreba domácností o 5,8 %. Najpomalšie rastúcou zložkou HDP bola konečná spotreba verejnej správy (prírastok 2 %).

Zvýšenie objemu HDP v roku 2005 ovplyvnil rast hrubej produkcie o 6,3 % na 3 369,6 mld. Sk a medzispotreby o 7 % na 2 079,9 mld. Sk. Podiel medzispotreby na hrubej produkcii bol medziročne vyšší o 0,4 p.b. a dosiahol 61,7 %.

Podiel malých a stredných podnikov na základných ekonomických ukazovateľoch sa výrazne nezmenil. Po minuloročnom poklese o 2,4 p.b., v roku 2005 bol zaznamenaný mierny nárast podielu MSP na zisku (o 1,7 p.b.), pri súčasnom zvýšení podielu na hrubej produkcii (o 2,3 p.b.) a zvýšení podielu MSP na zamestnanosti (o 1,3 p.b.).

Podiel na hrubej produkcii dosiahol u malých podnikov 21,9 % (nárast o 0,9 p.b.) u stredných podnikov 20,0 % (nárast o 1,5 p.b.) a u veľkých podnikov 58,0 % (pokles

o 2,3 p.b.) (graf č. 22). V bežných cenách vzrástla hrubá produkcia v MSP (o 17,6 %) a vo veľkých podnikoch (o 6,7 %), čo predstavuje u MSP najväčší nárast za posledných 7 rokov.

Podiel na tvorbe pridanej hodnoty dosiahol u malých podnikov 27,4 % (nárast o 1,9 p.b.), u stredných podnikov 21,5 % (nárast o 2,0 p.b.) a u veľkých podnikov 51,1 % (pokles o 3,9 p.b.) (graf č. 23). V bežných cenách vzrástla pridaná hodnota v MSP (o 21,9 %) i vo veľkých podnikoch (o 7,1 %).

Podiel na zisku pred zdanením u malých podnikov dosiahol 31,1 % (nárast o 0,8 p.b.), u stredných podnikov 15,3 % (nárast o 0,8 p.b.) a u veľkých podnikov 53,6 % (pokles o 1,7 p.b.) (graf č. 24). Medziročný nárast zisku v MSP o 19,1 % predstihuje veľké podniky, kde zisk dosiahol nárast o 11,4 %.

Zamestnanosť si piaty rok po sebe udržala rastovú tendenciu, výrazne klesajúci trend mal vývoj nezamestnanosti. V roku 2005 pracovalo v národnom hospodárstve (podľa výberového zisťovania pracovných síl) v priemere 2 216,2 tis. osôb. Zamestnancov bolo 1 929,1 tis., podnikateľov bez zamestnancov 206,3 tis., podnikateľov so zamestnancami 71,5 tis. a vypomáhajúcich členov domácností podnikateľov 1,5 tisíc. V porovnaní s rokom 2004 sa zrýchlila dynamika rastu zamestnanosti o 1,8 p.b. na 2,1 %. Celkový rast počtu pracujúcich v národnom hospodárstve bol podporený hlavne vyšším počtom podnikateľov bez zamestnancov o 11,5 % a zamestnancov o 1,3 %. Počet podnikateľov so zamestnancami klesol o 0,3 %.

Trend rastu zamestnanosti v malých a stredných podnikoch pokračoval už šiesty rok za sebou a jeho podiel na celkovej zamestnanosti v roku 2005 predstavoval 70,8 % (graf č. 10). Rast zamestnanosti v MSP je sprevádzaný výrazným poklesom zamestnanosti vo veľkých podnikoch. Od roku 1999 počet pracovníkov vo veľkých podnikoch klesol o 269 tis. (30,7 %), zatiaľ čo v sektore MSP vzrástol počet pracovníkov o 355,9 tis. (31,9 %).

Úroveň exportnej výkonnosti ekonomiky (meranej podielom vývozu výrobkov a služieb v bežných cenách na HDP) sa medziročne zvýšila o 1,9 p. b. na 78,7 %. Zrýchlenie dynamiky dovozu sa premietlo do rastu dovoznej náročnosti (meranej podielom dovozu výrobkov a služieb v bežných cenách na HDP) o 3,5 p. b. na 83 %, ktorý bol vyvolaný hlavne akcelerujúcim investičným procesom. Saldo zahraničného obchodu tovarov a služieb v bežných cenách bolo podľa predbežných výsledkov pasívne v objeme 62,9 mld. Sk (o 27,3 mld. Sk vyššie ako v roku 2004) pri deficite zahraničného obchodu s tovarmi vo výške 74,7 mld. Sk a aktívnom salde vývozu a dovozu služieb v objeme 11,8 mld. Sk. Celkovú bilanciu zahraničného obchodu ovplyvnili aj cenové zmeny.

3.11 Porovnanie s dostupnými zdrojmi EÚ

Rok 2005 bol pre Slovensko druhým rokom členstva v Európskej únii. Štruktúra podnikateľského sektora v SR sa dnes už výrazne neodlišuje od jeho štruktúry v starších členských krajinách EÚ napriek tomu, že sektor malého a stredného podnikania sa u nás začal vytvárať len pred šestnástimi rokmi.

Porovnanie štruktúry podnikateľského sektora a jeho podielu na zamestnanosti v Slovenskej republike a krajinách EÚ-19 z hľadiska veľkostnej štruktúry je možné podľa údajov uvedených v nasledujúcej tabuľke. Porovnanie je urobené podľa metodiky používanej v krajinách EÚ, ktorá nerozlišuje medzi právnymi formami podnikateľských subjektov, za podnik sú považované všetky ziskovo orientované právnické osoby aj fyzické osoby - podnikatelia. Aktuálnejšie údaje za krajiny EÚ nie sú k dispozícii.

		Veľkosť podniku					Spolu
		mikro (0-9)	malý (10-49)	stredný (50-249)	veľký (250+)	MSP	
EÚ-19 (2003)	počet podnikov (v tis.)	17 820	1 260	180	40	19 260	19 300
	podiel na počte podnikov	92,3 %	6,5 %	0,9 %	0,2 %	99,8 %	100,0 %
	počet zamestnancov (v tis.)	55 040	24 280	18 100	42 300	97 420	139 720
	podiel na zamestnanosti	39,4 %	17,4 %	13,0 %	30,3 %	69,7 %	100,0 %
Slovensko (2005)	počet podnikov	409 112	15 735	3 106	627	427 953	410 847
	podiel na počte podnikov	95,5%	3,7%	0,7%	0,1%	99,9%	100,0%
	počet zamestnancov	671 744	371 921	422 656	608 667	1 466 321	2 030 348
	podiel na zamestnanosti	32,4%	17,9%	20,4%	29,3%	70,7%	100,0%

Poznámka: EÚ-19 zahŕňa 15 krajín EÚ plus Island, Nórsko, Švajčiarsko a Lichtenštajnsko.

4. Odporúčania na ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia a rozvoj MSP

Priaznivé podnikateľské prostredie, ktoré podporuje a chráni súkromné vlastníctvo, hospodársku súťaž, vytvára pre ňu jasné a stabilné pravidlá, zabezpečuje ich dodržiavanie a zároveň minimalizuje administratívne prekážky, je základným predpokladom dlhodobej konkurencieschopnosti a rastu každej trhovej ekonomiky. Malí a strední podnikatelia sú na kvalitu podnikateľského prostredia citliví vo zvýšenej miere.

Problematikou malého a stredného podnikania sa čiastočne zaoberajú viaceré dokumenty strategického alebo koncepčného charakteru. Napriek tomu na Slovensku v súčasnosti neexistuje ucelená koncepcia podpory a rozvoja malého a stredného podnikania v strednodobom horizonte, ktorá by udávala ďalšie smerovanie v oblasti podporných nástrojov, ich inštitucionálneho zabezpečenia a úprav právneho rámca podnikateľského prostredia. Vytvorenie priaznivých podmienok pre rozvoj MSP nemožno zamieňať za zvýhodňovanie MSP oproti iným subjektom, ale je to potrebné chápať ako vytváranie podnikateľského prostredia, ktoré umožní rýchly a efektívny rast sektora MSP.

Vytváranie vhodných podmienok napomáhajúcich rozvoju MSP by sa malo stať súčasťou politík všetkých ministerstiev, ostatných orgánov štátnej správy a samosprávy. Príkladom v tomto smere by mohla byť zásada „najskôr myslieť v malom“ („Think small first“) prijatá Európskou komisiou, ktorej hlavným zmyslom je zohľadňovať pri tvorbe predpisov a politík vo všetkých oblastiach potreby malých podnikov, ktoré považuje za chrbtovú kosť európskej ekonomiky.

Vypracovanie strednodobej koncepcie rozvoja MSP vrátane zlepšovania podnikateľského prostredia a jej prijatie vládou SR a prihlásenie sa k princípu „najskôr myslieť v malom“ by mohlo pomôcť dynamizácii a lepšej koordinácii aktivít smerujúcich k zlepšovaniu podnikateľského prostredia s dôrazom na malé a stredné podnikanie.

Koncepcia by mala vychádzať z Európskej charty pre malé podniky, ku ktorej SR pristúpila v roku 2002 a ktorá sa stala základným kameňom politiky malých podnikov v rozšírenej Európe. Charta je deklaráciou princípov a činností, ktoré sa členské štáty zaviazali uskutočniť pre zjednodušenie a podporu malého podnikania. Je potrebné sa usilovať o to, aby sa Európska charta pre malé podniky využívala ako efektívny nástroj pre zlepšovanie podmienok malých a stredných podnikov v SR.

Na základe konštatovaní z predchádzajúcich kapitol navrhujeme v záujme skvalitnenia podnikateľského prostredia a zlepšenia podmienok pre dlhodobý rozvoj MSP prijať nasledovné opatrenia.

4.1 V oblasti legislatívnych a administratívnych bariér

- V záujme skvalitnenia právneho rámca pre podnikanie a zvýšenie jeho stability využívať v legislatívnom procese všetky dostupné prvky politiky lepšej regulácie („Better regulation“), tak ako ich definuje OECD alebo Európska komisia.
- Do postupov pri príprave právnych predpisov zahrnúť najmä 2 doteraz absentujúce prvky: konzultácie s dotknutými subjektmi v rannom štádiu prípravy predpisov (zástupcovia podnikateľov, vykonávateľ predpisu a pod.) a hodnotenie dopadov navrhovaného predpisu na podnikateľské prostredie pomocou jednotnej a záväznej metodiky. Pre hodnotenie dopadov musí byť vytvorený systém, ktorý bude garantovať kvalitu tohto procesu a zabezpečovať metodickú podporu jednotlivým ministerstvám pri vykonávaní analýz.
- Stanovovať dostatočne dlhú dobu medzi prijatím predpisu a nadobudnutím jeho účinnosti, prijímať legislatívu ovplyvňujúcu sektor MSP tak, aby nadobúdala účinnosť iba k jednému dátumu v roku (napr. k 1. januáru).
- Inštitút skráteného schvaľovacieho konania v NR SR využívať len v ojedinelých prípadoch a takto zabezpečiť, aby návrhy zákonov boli kvalitne pripravené a posúdené. Predkladať návrhy zákonov jednoduché, čitateľné, stručné a jednoznačné.
- Zrealizovať analýzu administratívneho zaťaženia podnikateľskej sféry vyplývajúceho z existujúcich právnych predpisov. Na základe uvedenej analýzy identifikovať možnosti na zníženie administratívneho zaťaženia a pristúpiť k jeho systematickej redukcii.
- Pokračovať vo vytváraní podmienok pre spravodlivé riešenie sporov bez zbytočných prieťahov s cieľom zlepšenia kvality a výkonnosti systému súdnictva, zvýšiť vymožitelnosť práva úpravou občianskeho súdneho poriadku, najmä zefektívnym procesným postupom vrátane stanovenia doby, do ktorej musí súd v príslušnej veci konať.
- Zvýšiť informovanosť podnikateľských subjektov v oblasti alternatívnych metód riešenia sporov s cieľom zvýšiť ich využívanie.
- Zjednodušenie administratívnych postupov pri začatí podnikania vytvorením jedného miesta na vybavenie všetkých náležitostí pre začínajúceho podnikateľa, vrátane poskytovania základného podnikateľského poradenstva.
- Zjednodušenie administratívneho postupu pri platení odvodov spoločným výberom odvodov a daní a ich zúčtovaním; zrušenie inštitútu zúčtovania odvodov na zdravotné poistenie v súčasnej podobe.
- Zhodnotiť dopady novej právnej úpravy konkurzného konania predovšetkým vo vzťahu k jeho rýchlosti, efektívnosti a miere uspokojenia veriteľov.
- Urýchlené zavádzanie služieb e-governmentu vo všetkých oblastiach, kde dochádza k interakcii štátnej správy a samosprávy s podnikateľskými subjektmi.

- Vytvorenie stimulujúcich podmienok pre široké využívanie elektronického podpisu podnikateľskými subjektmi.
- Zaviesť systém elektronického verejného obstarávania, ktorý by postupne úplne nahradil klasický proces verejného obstarávania pri nákupe tovarov verejnou správou.

4.2 V oblasti prístupu ku kapitálu a podporných programov

- Vypracovať koncepčné materiály pre oblasti podpory rozvoja MSP, inovácií a klastrov. Koncepcia podpory rozvoja MSP by sa mala zaoberať aj budúcnosťou programov na podporu malých a stredných podnikateľov financovaných zo štátneho rozpočtu, z ktorých väčšina bola v priebehu roku 2004 pozastavená alebo obmedzená.
- Uľahčiť pre začínajúcich podnikateľov prístup k štartovaciemu kapitálu formou poskytovania zvýhodnených úverov resp. záruk.
- Rozšíriť podporu začínajúcim a malým podnikateľom formou mikroúverov spojených s poskytovaním vzdelávania a poradenstva.
- Zlepšiť dostupnosť rizikového kapitálu pre začínajúce inovatívne firmy vytvorením systému založenom na zapojení súkromných aj verejných zdrojov pri striktnom dodržaní trhových princípov.
- Vytvoriť programy na zlepšenie pripravenosti MSP na využívanie rizikového kapitálu („investment readiness“ programy).
- Identifikovať a odstraňovať legislatívne prekážky v oblasti kapitálového trhu a zabezpečiť jeho fungovanie.
- Zlepšovať podmienky pre začínajúcich malých a stredných podnikateľov pri získavaní priestoru na podnikanie v podnikateľských inkubátoroch alebo priemyselných parkoch, zabezpečiť špecializované poradenstvo inovatívnym firmám v technologických inkubátoroch.
- S cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť MSP ich zapojením do sieťových štruktúr je potrebné systematicky podporovať vznik a rozvoj klastrov, najmä v rýchlo sa rozvíjajúcich sektoroch (strojárstvo, automobilový priemysel, elektrotechnický priemysel, informačné technológie).
- Zaviesť program na podporu účasti MSP v rámcovom programe Európskeho spoločenstva pre výskum a technický rozvoj, ktorý by pomohol slovenským MSP participovať na využívaní výsledkov špičkového európskeho výskumu.
- Podporiť aktivity smerujúce k propagácii výrobkov a služieb podnikateľských subjektov na domácom a zahraničnom trhu.
- Znížiť administratívnu náročnosť, skrátiť a zjednodušiť procedúry pri získavaní a využívaní podpory pre MSP.

- Zabezpečiť širšiu dostupnosť poradenských služieb prostredníctvom podporných programov financovaných zo ŠR.
- Na zvýšenie transparentnosti poskytovanej štátnej pomoci zaviesť zverejňovanie všetkých jej príjemcov na jednej centrálnej internetovej stránke.

4.3 V oblasti vzdelávania, poradenstva a informovanosti

- Podporovať rozvoj podnikateľského ducha (podnikateľskej kultúry) na všetkých stupňoch škôl, pričom je potrebné kombinovať formálny prístup (úprava existujúcich učebných osnov), ako aj neformálny prístup spočívajúci v úzkom kontakte s podnikateľskou praxou (realizáciou projektov tzv. študentských mikrofiriem, spolupráca s podnikateľským sektorom).
- V školskom systéme vytvárať základy pre zmenu filozofie prechodu od zamestnaneckej k zamestnávateľskej spoločnosti, vychovávať absolventov stredných a vysokých škôl pripravených na samozamestnávanie prostredníctvom zvýšenia vedomostí v oblasti podnikateľskej ekonomiky, práva a v oblasti informatiky a komunikácie.
- Zmodernizovať a zreformovať výchovno-vzdelávací systém stredného odborného školstva s ohľadom na zmenené podmienky v úzkej spolupráci s praxou, zlepšiť zaostávanie učňovskej mládeže v oblasti aplikácie nových moderných technológií.
- Zlepšiť prístup začínajúcich podnikateľov k finančne zvýhodnenému poradenstvu. Spolu s navýšením prostriedkov na poradenstvo pre začínajúcich podnikateľov zvážiť možnosť otvorenia existujúcej siete poskytovateľov takéhoto poradenstva.
- V nadväznosti na vytvorenie siete jednotných kontaktných miest (JKM) a úpravu legislatívy s cieľom zjednodušenia začiatku podnikania podľa vládou schválenej koncepcie rozšíriť funkciu JKM integráciou poradenstva pre začínajúcich podnikateľov.
- Výraznejšie podporovať poradenstvo a vzdelávanie o možnostiach podnikania na trhoch EÚ.
- Zvýšiť transparentnosť podnikateľského prostredia dobudovaním on-line verzií obchodného registra (zbierka listín, záväznosť výpisu) a katastrálneho registra (prístup všetkým záujemcom bez poplatenia).
- Zabezpečiť dostatočnú komunikáciu vlády pri zavádzaní prebiehajúcich reforiem smerom k podnikateľskému sektoru

4.4 V oblasti zamestnanosti

- Systém aktívnej politiky trhu práce orientovať na podporu tvorby pracovných príležitostí v malých a stredných podnikoch, ktoré vykazujú vysokú absorpčnú kapacitu.
- Podporovať samozamestnávanie prostredníctvom poradenských služieb a vzdelávania financovaných z programov štátneho rozpočtu,
- Preorientovať sociálnu výpomoc občanovi, ktorý začína podnikat' z núdze, pod určitým ekonomickým tlakom, z podpory v nezamestnanosti do foriem pomoci aktívnej podpory v začiatkoch podnikania.
- Prijat' opatrenia na zníženie administratívnej náročnosti súvisiacej so zamestnávaním (prijímanie zamestnanca, systém odvodov do fondov) a opatrenia na zníženie celkových nákladov práce znížením odvodov do fondov.
- Znížiť celkové náklady zamestnávateľa na pracovnú silu na základe komplexnej a objektívnej analýzy potrieb a možností ďalšieho znižovania odvodového zaťaženia v SR.
- Klásť dôraz na rozvoj programov a pilotných projektov na podporu zamestnania rizikových skupín účastníkov trhu práce.
- Pripraviť programy na zvýhodnenie podnikateľov, ktorí zamestnávajú občanov so zdravotným postihnutím, na vyrovnávanie rozdielu v produktivite práce u týchto pracovníkov oproti zdravým pracovníkom.

5. Štátna podpora MSP

5.1 Ministerstvo hospodárstva SR

Podpora zo strany Ministerstva hospodárstva SR (MH SR) v oblasti rozvoja malého a stredného podnikania bola v roku 2005 zameraná najmä na zvyšovanie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov, predovšetkým v spojitosti s fungovaním na trhu Európskej únie. MH SR v roku 2005 podporovalo malých a stredných podnikateľov najmä prostredníctvom Sektorového operačného programu Priemysel a služby a grantových schém Národného programu PHARE FM 2002 a 2003.

MH SR plní funkciu Riadiaceho orgánu pre Sektorový operačný program Priemysel a služby (ďalej len SOP PS). V priebehu prvého polroka 2005 došlo k ukončeniu hodnotiaceho procesu v rámci jednotlivých výziev na predkladanie projektov v rámci opatrení zameraných na podporu súkromného sektora. Konkrétne išlo o opatrenie 1.1 – zamerané na nákup inovatívnych technológií, opatrenie 1.3 – zamerané na výskum a vývoj a zavádzanie systémov riadenia kvality, opatrenie 1.4 – zamerané na podporu úspor energie a využitie obnoviteľných zdrojov energie, opatrenie 1.5 – zamerané na účasť na zahraničných veľtrhoch a výstavách a opatrenie 2.2 – zamerané na rozvoj cestovného ruchu. Následne od mája 2005 jednotlivé sprostredkovateľské orgány pod Riadiacim orgánom zodpovedné za implementáciu jednotlivých opatrení SOP PS začali na základe rozhodnutia ministra hospodárstva SR podpisovanie zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku. V súčasnosti prebieha implementácia jednotlivých zazmluvnených projektov.

V zmysle podpísaných Finančných memoránd medzi Európskou komisiou a Slovenskou republikou je MH SR riadiacim orgánom a poskytovateľom pomoci Národného programu PHARE, a to pre Grantovú schému rozvoja priemyslu a Grantovú schému rozvoja cestovného ruchu – FM 2002 a pre grantovú schému Podpora inovatívnych malých a stredných podnikov a Grantovú schému rozvoja cestovného ruchu – FM 2003.

V roku 2005 bolo ukončené financovanie projektov v Grantovej schéme rozvoja priemyslu, ktorej účelom bolo prispieť k zvýšeniu obsahu pridanej hodnoty slovenského priemyslu prostredníctvom vylepšenia ponuky výrobkov a spracovateľských technológií (podporených 126 projektov v celkovej výške viac ako 4,2 mil. EUR) a v Grantovej schéme rozvoja cestovného ruchu, ktorej cieľom bolo zvýšenie kvality a úrovne cestovného ruchu v Slovenskej republike formou investičnej podpory malých a stredných podnikov podnikajúcich v oblasti cestovného ruchu a neinvestičnej podpory miestnych a regionálnych asociácií, prípadne iných združení zameraných na rozvoj cestovného ruchu (podporených 110 projektov v celkovej výške cca 5,5 mil. EUR). V obidvoch grantových schémach bolo dosiahnuté vysoké percento čerpania pomoci. V súčasnosti prebieha priebežné monitorovanie projektov.

V rámci Národného programu FM 2003 sú realizované 2 grantové schémy. Cieľom grantovej schémy „Podpora inovatívnych malých a stredne veľkých podnikov“ je účinná podpora výrobných odvetví v oblastiach založených na poznatkoch, ktorých aplikácia vedie k zvyšovaniu produktivity práce, podpora rozvoja malých a stredných podnikov a zlepšovanie ich konkurencieschopnosti na trhu prostredníctvom inovácií. Účelom projektu je taktiež zvýšiť dostupnosť finančných zdrojov pre inovatívne spoločnosti prostredníctvom založenia udržateľnej investičnej schémy rizikového kapitálu. Druhou schémou je Grantová schéma rozvoja cestovného ruchu, ktorej cieľom je priama a nepriama podpora malých a stredných podnikateľov pôsobiacich v oblasti cestovného ruchu a miestnych a regionálnych asociácií, prípadne iných partnerských združení zo súkromného alebo verejného sektora zameraných na rozvoj cestovného ruchu. V oboch schémach prebiehala v roku 2005 príprava na vyhlásenie výziev na predkladanie projektov.

Pozornosť bola venovaná aj rozvoju podpornej podnikateľskej infraštruktúry prostredníctvom podpory budovania inkubátorov, podpore prevádzkovania týchto inkubátorov, tiež centier prvého kontaktu a Euro info centier.

Medzi trvalé úlohy ministerstva patrí v priebehu roka hodnotenie účelnosti použitia a čerpania finančných prostriedkov kapitoly na jednotlivé podprogramy zamerané na podporu MSP. Na základe výsledkov hodnotenia sa v priebehu roka upravujú podmienky poskytovania pomoci a alokovanie finančných prostriedkov štátneho rozpočtu na konkrétne podprogramy pre budúce obdobie. Pracovníci ministerstva pri formulovaní politiky štátnej pomoci pre MSP využívajú najmä poznatky získané na podujatiach a aktivitách organizovaných EÚ, OECD, EHK, UNIDO, UNDP a podobne.

5.2 Inovačný fond

Inovačný fond, n. f., v pôsobnosti MH SR je zameraný na podporu výskumu a vývoja v priemyselných odvetviach s cieľom zabezpečiť urýchlenie prenosu výsledkov výskumu a vývoja do praxe a vytvoriť podmienky na urýchlenie inovačného rastu priemyselnej produkcie, zvýšenie konkurencieschopnosti a exportu domácej produkcie.

Inovačný fond, n. f., uzatvoril v roku 2005 v súlade so svojím štatútom 6 nových zmlúv na poskytnutie návratnej finančnej výpomoci v celkovej výške 27 300 000 Sk. Návratná finančná výpomoc je poskytovaná spravidla v dvoch tranžiiach počas dvoch rokov, kedy sa projekt rieši. V roku 2005 Inovačný fond, n. f., poskytol 23 500 000 Sk na podporu riešenia výskumno-vývojovej časti projektov.

5.3 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Podporu zamestnanosti realizuje MPSVR SR prostredníctvom Ústredia a úradov práce a sociálnych vecí rodiny. Po zmene systému realizácie aktívnej politiky trhu práce (APTP) začiatkom roku 2004 sa rok 2005 niesol predovšetkým v znamení skvalitnenia aktivít, ktorými sa zabezpečuje implementácia Národných projektov, ako aj ostatných nástrojov aktívnej politiky trhu práce.

Základnou legislatívou pre realizáciu aktívnej politiky trhu práce je zákon č.5/ 2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý od roku 2004 bol niekoľkokrát novelizovaný. Novely zákona sa dotkli aj APTP, najmä podpory tvorby miest. Od roku 2004 sa zvýšila výška poskytovaných príspevkov na podporu zamestnávania znevýhodnených skupín nezamestnaných, čo malo za následok vyššiu podporu tvorby miest.

APTP sa v zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. realizuje prostredníctvom nástrojov, ktoré majú finančný rozmer v poskytovaní príspevkov (paragrafy 32, 43, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 59, 60). Nástroje sú zamerané predovšetkým na zvyšovanie zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie a podporu vytvárania nových pracovných miest. Podstatnú časť financovania nástrojov APTP tvorili v sledovanom období zdroje Európskeho sociálneho fondu prostredníctvom Národných projektov, pri ktorých je využívaná prevažná väčšina uvedených nástrojov. Ich realizácia je ovplyvnená dodržiavaním existujúcich nariadení Európskeho spoločenstva.

Východiskovým trendom v roku 2005 v rámci aktívnej politiky trhu práce bolo predovšetkým zvyšovanie zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie prostredníctvom vzdelávania a prípravy pre trh práce, odborných poradenských služieb, absolventskej praxe, aktivačnou činnosťou a sťahovaním za prácou. Súčasne súbor nástrojov APTP obsahuje aj opatrenia, ktoré podporujú zvyšovanie zamestnanosti. Opatrenia a nástroje zvyšujúce zamestnateľnosť pôsobia na mobilitu pracovnej sily, a to v oblasti profesnej a územnej mobility.

V roku 2005 úrady práce, sociálnych vecí a rodiny aktivizovali nástrojmi aktívnej politiky trhu práce 260 270 uchádzačov o zamestnanie, čo predstavovalo 37 % z počtu uchádzačov o zamestnanie (UoZ), ktorí mohli byť v rámci roka zaradení na nástroje APTP. Z celkového počtu aktivizovaných UoZ bolo 256 367 UoZ umiestnených v rámci nástrojov APTP realizovaných v zmysle zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a 3 903 v zmysle zákona NR SR č. 387/1996 Z.z. o zamestnanosti.

Úrady PSVR v roku 2005 dohodli celkovú sumu finančných prostriedkov na vytvorené – obsadené pracovné miesta a na počet zaradených osôb na nástroje APTP podľa zákona č. 5/2004 o službách zamestnanosti vo výške 2 478 566 tis. Sk. Významným výsledkom v sledovanom období je aj počet vytvorených pracovných miest – 13 686, čo je o 6 027 viac ako v roku 2004. Za pozitívny faktor vývoja možno označiť mieru aktivizovania nezamestnaných s dôrazom na znevýhodnené skupiny na trhu práce.

Prehľad podpory podľa jednotlivých nástrojov aktívnej politiky trhu práce

Nástroj APTP	Počet podporených pracovných miest	Dohodnutá suma finančných prostriedkov (Sk)	Dohodnutý príspevok na 1 zaradeného na nástroj APTP (Sk)
Zvyšovanie zamestnateľnosti uchádzača o zamestnanie	198 114	1 427 898 323	43 835
§ 46 vzdelávanie a príprava pre trh práce UoZ	35 689	263 709 643	7 389
§ 47 vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca	64	496 771	7 762
§ 51 príspevok na vykonávanie absolventskej praxe	24 838	334 310 338	13 460
§ 52 príspevok na aktivačnú činnosť	137 446	828 673 574	6 029
§ 53 príspevok na sťahovanie za prácou	77	707 997	9 195
Podpora vytvárania nových pracovných miest	18 308	1 050 668 043	641 234
§ 49 príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť	9 908	601 105 969	60 669
§ 50 príspevok na zamestnávanie znevýhodneného UoZ	3 087	228 953 539	74 167
§ 56 príspevok na zriadenie chránenej dielne	362	54 798 287	151 376
§ 57 príspevok občanovi so ZP na vykonávanie SZČ	271	42 195 092	155 701
§ 59 príspevok na činnosť pracovného asistenta	58	2 089 198	156 490
§ 60 príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo CHP a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov	2 731	109 060 695	39 934
§ 110 zákon 387/96 Z. z.	1 891	5 478 046	2 897
Spolu	216 422	2 478 566 366	11 452

5.4 Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (MVRR SR) plní úlohu Riadiaceho orgánu pre Jednotný programový dokument (JPD) Bratislava Cieľ 2. V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov, MVRR SR predložilo návrh na čerpanie pomoci zo štrukturálnych fondov podľa Cieľa 2 a Cieľa 3 na obdobie rokov 2004 - 2006. Finančný rámec JPD 2 predpokladá rozpočet na jeho realizáciu v celkovom objeme 121 168 390,68 EUR, z toho príspevok ERDF vo výške 37 168 218,00 EUR. Programový doplnok špecifikujúci zámery JPD NUTS II - Bratislava Cieľ 2 na obdobie rokov 2004 - 2006 pripravilo MVRR SR ako riadiaci orgán na základe princípu partnerstva v spolupráci s relevantnými partnermi.

V rámci podpory zo štrukturálnych fondov podľa JPD NUTS II – Bratislava Cieľ 2 bolo v prioritě Podpora hospodárskej činnosti a trvalo udržateľného rozvoja cieľového územia rozpracovaných 5 opatrení, z ktorých dve sú určené pre MSP prostredníctvom dvoch schém štátnej pomoci a jednej schémy de minimis. V zmysle opatrenia 1.1 Rozvoj MSP bola vypracovaná Schéma podpory malého a stredného podnikania JPD2. V zmysle opatrenia 1.3 bola vypracovaná Schéma podpory cestovného ruchu JPD2. Podľa týchto schém v rámci 1. a 2. výzvy bolo predložených 39 žiadostí o nenávratný finančný príspevok, z toho schválených bolo 14 žiadostí.

Po schválení materiálu o realokácii finančných prostriedkov vládou SR a Monitorovacím výborom JPD 2, zostatok finančných prostriedkov po 1. a 2. výzve je nasledovný :

- Schéma podpory malého a stredného podnikania JPD 2 (schéma štátnej pomoci) v rámci opatrenia 1.1 sú investičné projekty vo výške spolu 236 166 469 Sk a projekty zamerané na prvú účasť na veľtrhu, výstave a zahraničnej misii a projekty v oblasti poradenských a konzultačných služieb vo výške spolu 31 074 724 Sk.
- Schéma podpory rozvoja cestovného ruchu JPD 2 (schéma štátnej pomoci) v rámci opatrenia 1.3 sú investičné projekty vo výške spolu 160 788 584 Sk a projekty zamerané na prvú účasť na veľtrhu, výstave a zahraničnej misii a projekty v oblasti poradenských a konzultačných služieb vo výške spolu 31 074 724 Sk.

Pre vybrané aktivity opatrenia 1.1 a 1.3 bola samostatne vypracovaná Schéma podpory malého a stredného podnikania JPD 2 (schéma de minimis), v rámci ktorej v prvých dvoch výzvach bolo predložených 6 žiadostí, z nich bola schválená jedna žiadosť. Zostatok finančných prostriedkov na schému de minimis je nasledovný:

- Schéma podpory malých a stredných podnikateľov JPD 2 (schéma pomoci de minimis) v rámci opatrenia 1.1 vo výške spolu 54 023 439 Sk a schéma podpory malých a stredných podnikateľov JPD 2 (schéma pomoci de minimis) v rámci opatrenia 1.3 vo výške spolu 18 644 834 Sk.

Termín predkladania žiadostí na ďalšie výzvy je rok 2006.

5.5 Ministerstvo pôdohospodárstva SR

Finančná podpora podnikateľskej sféry rezortu pôdohospodárstva sa uskutočňuje prostredníctvom Pôdohospodárskej platobnej agentúry SR (PPA). PPA za rok 2005 neevviduje poskytovanie domácich podpôr v členení podľa kategórie malých a stredných podnikateľov. Na základe rozhodnutia Ministerstva pôdohospodárstva SR (MP SR) sa zavedenie predmetnej evidencie v tomto rezorte bude uplatňovať od roku 2006. Údaje o priemernom počte zamestnancov za schválené projekty v rámci Sektorového operačného programu Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka v roku 2005 a údaje o priemernom počte zamestnancov za schválené projekty v rámci Plánu rozvoja vidieka v roku 2005 sa nachádzajú v tabuľkách č. 1 a 2 v prílohe č. 2.

Na základe výnosu MP SR č. 806/2004-100 paragrafu 7 MP SR realizovalo podporu na skladiskové záložné listy pre podnikateľské subjekty na úhradu časti úroku. V roku 2005 bola podpora poskytnutá 161 žiadateľom v celkovej sume 26 mil. Sk.

5.6 Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.

Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s., (ďalej SZRB) je špecializovanou štátnou inštitúciou so zameraním na podporu podnikania najmä kategórie malých a stredných podnikateľov. SZRB vznikla v roku 1991 pôvodne ako štátny peňažný ústav, ktorý sa v roku 2002 transformoval na akciovú spoločnosť so 100 %-ným vlastníctvom Ministerstva financií Slovenskej republiky.

Špecifické poslanie SZRB spočíva od jej vzniku predovšetkým v poskytovaní bankových záruk pre podnikateľské subjekty, ktoré nemajú dostatočné ručenie majetkom voči komerčným úverujúcim bankám. V súčasnosti SZRB poskytuje aj úvery. Podobne ako pri bankových zárukách, aj pri úveroch je SZRB schopná s primeranou obozretnosťou akceptovať vyššie riziko z hľadiska hodnotenia podnikateľa, resp. jeho zabezpečenia. Tento prístup k hodnoteniu rizika umožňuje financovať aj novovzniknuté podnikateľské subjekty. Týmto spôsobom banka zjednodušuje prístup k úverovým zdrojom, a tým napomáha pri spúšťaní a rozvoji podnikateľskej činnosti. SZRB spolupracovala s viacerými ministerstvami pri realizácii podporných programov s rôznymi finančnými nástrojmi. V záujme rozvoja komunálnej sféry SZRB financuje aj rozvoj miest alebo obcí. Prostredníctvom špeciálneho úveru možno financovať projekty štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, týkajúce sa prakticky akejkolvek oblasti s pozitívnym dosahom na životné prostredie. Relatívne novou aktivitou banky je sprostredkovanie kontaktov medzi investormi a podnikateľmi s inovatívnymi projektmi. Pre malých podnikateľov SZRB rozšírila ponuku úverových programov o Úver PODNIKATELKA so zámerom umožniť existujúcim ako aj novo začínajúcim podnikateľkám prístup k úverovým zdrojom v skrátenom čase potrebnom pre vybavenie žiadosti.

V roku 2004 sa SZRB stala členom NEFI (Network of European Financial Institutions for SMEs). Ide o sieť európskych finančných inštitúcií špecializovaných

na podporu MSP. Cieľom organizácie je posilnenie vzájomnej spolupráce partnerských inštitúcií, výmena odborných znalostí a skúseností v prospech MSP.

V roku 2004 začala SZRB poskytovať bankové záruky na finančné úvery poskytované obciam a mestám Štátnym fondom rozvoja bývania na výstavbu obecných nájomných bytov. Účelom poskytovania týchto záruk je najmä podpora rozvoja regiónov v oblasti občianskej a bytovej vybavenosti formou výstavby obecných nájomných bytov. Pre malých podnikateľov SZRB rozšírila ponuku úverových programov o mikroúvery so zámerom umožniť existujúcim, ako aj začínajúcim malým podnikateľom prístup k úverovým zdrojom v skrátenom čase potrebnom pre vybavenie žiadosti.

Ku koncu roka 2004 SZRB spolupracovala so 14 komerčnými bankami a 2 stavebnými sporiteľňami na základe zmlúv o spolupráci. SZRB má vo svojom portfóliu 7 záručných, 5 príspevkových, 4 nepriame úverové programy a 12 priamych úverových programov.

5.6.1 Záručné programy

Predmetom týchto programov je poskytovanie bankových záruk SZRB na finančné úvery tých podnikateľov, ktorí nedisponujú dostatočnými zabezpečovacími prostriedkami.

1. Bankové záruky na finančné úvery

Podľa týchto podmienok SZRB poskytuje bankovú záruku s priamym zabezpečením, bankovú záruku s nepriamym zabezpečením a bankovú záruku v osobitných prípadoch

Poskytovateľ podpory: SZRB

2. Program štátnej podpory obnovy bytového fondu formou poskytovania bankových záruk za úvery

Vyhlasovateľ programu: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

Poskytovateľ podpory: SZRB

3. Všeobecné podmienky SZRB, a.s. pre poskytovanie bankových záruk na finančné úvery Štátneho fondu rozvoja bývania, určené pre obce a mestá na výstavbu obecných nájomných bytov

Zmluvne dohodnutá spolupráca medzi SZRB a Štátnym fondom rozvoja bývania

4. Všeobecné podmienky SZRB, a.s. pre poskytovanie bankovej záruky na produkt SOLVENT BIZNIS KARTA OTP Banky Slovensko, a. s.

Zmluvne dohodnutá spolupráca medzi SZRB a OTP Bankou Slovensko, a.s.

5. Bankové záruky na mikroúver poskytnutý Tatra bankou, a.s.

Zmluvne dohodnutá spolupráca medzi SZRB a Tatra bankou, a.s.

V priebehu roka 2005 bolo poskytnutých 276 záruk v hodnote 1 211 990 tis. Sk (údaje o poskytnutých zárukách sú uvedené v prílohe v tabuľke č. 3 a 4 v prílohe č. 2). K 31. 12. 2005 je z poskytnutých záruk evidovaných 118 klasifikovaných úverov (údaje sú uvedené v tabuľke č. 7 v prílohe č. 2). Výška nesplatennej istiny predstavuje hodnotu 179 124 tis. Sk. Poskytnutými zárukami sa v sledovanom období prispelo k vytvoreniu 300 nových pracovných miest. Kumulatívne sa prostredníctvom uvedených programov napomohlo k vzniku 12 718 nových pracovných miest.

5.6.2 Úverové programy

SZRB realizovala k 31. 12. 2005 úverové produkty pre MSP prostredníctvom troch nepriamych úverových programov a jedenástich priamych úverových programov.

a) Nepriame úvery

1. Úverový program ROZVOJ III MSP
Program je financovaný z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau.
2. Úverový program ROZVOJ II MSP - EÚ
Program je financovaný z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau.
3. Úverový program ROZVOJ III – Byty
Program je financovaný z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau.

Pri realizácii úverových programov ROZVOJ má SZRB podpísané rámcové zmluvy s 11 komerčnými bankami. Ide o nasledovné banky: Istrobanka, a. s., Privatbanka, a. s., Poštová banka, a. s., Komerční banka, a. s., HVB bank Slovakia, a. s., OTP banka Slovensko a. s., VÚB a.s., Dexia banka Slovensko, a. s., Tatra banka, a. s., Ľudová banka, a. s., Slovenská sporiteľňa, a. s.

b) Priame úvery

1. Všeobecné podmienky SZRB, a.s. pre poskytovanie priamych úverov
2. Úver pre poľnohospodárskych prvovýrobcov s možnosťou opätovného poskytnutia
3. Mikroúver
4. Úver PODNIKATELKA
5. Úverový program Rozvoj III – BYTY
6. Úverový program Rozvoj III – VIDIEK
7. Úver Rozvoj III – OBCE
8. Úverový program „Financovanie environmentálnych projektov zo zdrojov EIB“

9. Úverový program „Financovanie environmentálnych projektov a iných projektov zo zdrojov NIB“
10. Program financovania infraštruktúry obcí a výstavby bytov pre ľudí s nízkymi príjmami prostredníctvom pôžičky z Rozvojovej banky Rady Európy (variant A)
11. Program financovania infraštruktúry obcí a výstavby bytov pre ľudí s nízkymi príjmami s dotáciou MVRR SR na úhradu časti úrokov prostredníctvom úverovej linky z Rozvojovej banky Rady Európy (variant B).

V priebehu roku 2005 bolo v rámci úverových programov akceptovaných 773 úverov v celkovej hodnote 3 894 630 tis. Sk (údaje o poskytnutých úveroch, ako aj prehľad o klasifikovaných úveroch je uvedený v prílohe v tabuľke č. 5 a 6 prílohy č. 2). K 31. 12. 2005 je z poskytnutých úverov evidovaných 662 klasifikovaných úverov a výška nesplatennej istiny predstavuje hodnotu 629 039 tis. Sk (údaje sú uvedené v tabuľke č. 7 prílohy č. 2). Realizáciou úverových programov sa v sledovanom období prispelo k vytvoreniu 1 570 nových pracovných miest. Kumulatívne sa prostredníctvom úverových programov prispelo k vytvoreniu 7 841 nových pracovných miest.

5.6.3 Príspevkové programy

Poskytovanie nenávratných finančných príspevkov SZRB realizuje v rámci vládou vyhlasovaných rozvojových programov, ktoré sú riešené v kooperácii s Ministerstvom hospodárstva SR, Ministerstvom pôdohospodárstva SR, Ministerstvom dopravy pôšt a telekomunikácií SR a Ministerstvom životného prostredia SR, a tým pomáha znižovať úrokové zaťaženie podnikateľov, alebo je ich možné použiť na zníženie časti oprávnených nákladov, t.j. nákladov vynaložených na investičnú časť projektu.

Príspevkové programy k 31. 12. 2005:

1. Schéma rozvoja kombinovanej dopravy v SR
2. Schéma na podporu rozvoja spracovania a využívania drevnej suroviny (schéma pomoci de minimis) (pozastavená od mája 2004)
3. Schéma na podporu začínajúcich malých podnikateľov Štart (pozastavená od apríla 2004)
4. Štátna grantová schéma podpory konkurencieschopnosti – schéma A (schéma pomoci de minimis) (pozastavená od apríla 2004)
5. Schéma podpory rozvoja cestovného ruchu v SR č. 6 (pozastavená od júla 2004)
6. Schéma na podporu úspor energie a využitia obnoviteľných energetických zdrojov (pozastavená v roku 2004)

7. Schéma podpory postupného vylúčenia spotreby látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu (pozastavená v roku 2004)

Vzhľadom k tomu, že na uvedené príspevkové schémy s výnimkou Schémy podpory rozvoja kombinovanej dopravy v SR je dočasne pozastavené prijímanie žiadostí klientov, uvádzame len informáciu o aktuálne otvorenom programe.

1. Schéma rozvoja kombinovanej dopravy v SR

Vyhlasovateľ a poskytovateľ: Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR

Vykonávateľ: SZRB

5.7 Eximbanka

Eximbanka SR bola zriadená zákonom č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky, v znení zákona č. 336/1998 Z. z. a zákona 214/2000 Z. z. Jediným vlastníkom Eximbanky SR, ktorá začala realizovať svoje aktivity v roku 1997, je od zriadenia štát. Hlavným cieľom inštitúcie je podpora maximálneho objemu vývozu sofistikovanej produkcie, hlavne do EÚ a OECD pri zabezpečení návratnosti prostriedkov minimalizáciou rizík vznikajúcich z poistných, úverových, záručných a finančných operácií. Pri dosahovaní hlavného cieľa - podpory vývozu - Eximbanka SR vykonáva svoje činnosti v dvoch hlavných oblastiach: financovaní a poisťovaní vývozných úverov. Podporu exportu za sektor malého a stredného podnikania za rok 2005 tvorilo 57 záruk a 54 priamych zmeniek, t.j. spolu 111 obchodov v celkovej finančnej hodnote 1 475 459 268 Sk. Podrobnejšie údaje o podpore exportu MSP prostredníctvom Eximbanky sú uvedené v tabuľke č. 11 v prílohe č. 2.

5.8 Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

V roku 2005 SARIO úspešne pokračovala v implementácii opatrení Sektorového operačného programu Priemysel a Služby (SOP PS), opatrenie 1.2 Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry a opatrenie 1.5 Rozvoj zahraničnej spolupráce a image SR. Malí a strední podnikatelia sú prijímateľmi pomoci len v rámci opatrenia 1.5.

Cieľom schémy pomoci de minimis realizovanej v rámci Opatrenia 1.5 SOP PS –Rozvoj zahraničnej spolupráce a image SR zameranej na podporu medzinárodnej spolupráce je zlepšiť pozíciu a konkurenčnú silu slovenských podnikateľských subjektov na vnútornom trhu EÚ a tretích trhoch a zvýšiť úroveň prezentačných aktivít slovenských podnikov na medzinárodných trhoch na úroveň porovnateľnú s podnikateľskými subjektmi v krajinách EÚ. Pomoc sa poskytuje formou nenávratného finančného príspevku (refundáciou).

Oprávnené aktivity, na ktoré sa poskytuje žiadateľom pomoc, sú: prvá účasť podniku na výstavách a veľtrhoch v Slovenskej republike a v zahraničí, prvá účasť podniku na obchodných misiách v zahraničí a poradenské a konzultačné služby.

Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu poskytla finančnú podporu v rámci opatrenia 1.5 SOP Priemysel a služby pre malých a stredných podnikateľov, ktorá bola nakontrahovaná v roku 2005. Počet malých a stredných podnikov, ktorým bola poskytnutá finančná podpora v roku 2005, bol 16. Výška poskytnutej finančnej podpory pre malé a stredné podniky za rok 2005 dosiahla 17 578 506 Sk. Reálne vyplatená výška v roku 2005 bola 1 180 270 Sk.

5.9 Slovenská energetická agentúra

Slovenská energetická agentúra (SEA) bola uznesením vlády SR č. 678 z 19. júna 2002 ustanovená Sprostredkovateľským orgánom pod Riadiacim orgánom (Ministerstvo hospodárstva SR) pre Sektorový operačný program Priemysel a služby. Jej úlohou je v súlade s Nariadením Rady č. 1260 z roku 1999 vykonávať činnosti, ktoré na SEA deleguje Riadiaci orgán v súvislosti s implementáciou finančných prostriedkov z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

SEA sa spolupodieľa na realizácii finančných prostriedkov zo SOP PS v skrátenom programovacom období pre roky 2004 - 2006, a to pre opatrenie 1.3 Podpora podnikania, inovácií a aplikovaného výskumu a opatrenie 1.4 Podpora úspor energie a využívania obnoviteľných zdrojov energie.

Pomoc de minimis

- a. Schéma na podporu výskumu a vývoja, zavádzania systémov manažérstva kvality, ochrany priemyselných práv a zavádzania technických noriem do výrobnéj praxe a služieb (schéma pomoci de minimis - DM)

Schéma je implementovaná v rámci opatrenia 1.3 SOP PS a pomoc podnikateľským subjektom je poskytovaná prostredníctvom nenávratného finančného príspevku. V roku 2005 nebola vyhlásená žiadna výzva na predkladanie projektov a uzatvorených bolo spolu 37 zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku;

- b. Schéma na podporu trvalo udržateľného rozvoja (schéma pomoci de minimis)

Schéma je implementovaná v rámci opatrenia 1.4 SOP PS a pomoc podnikateľským subjektom je poskytovaná prostredníctvom nenávratného finančného príspevku. V roku 2005 nebola vyhlásená žiadna výzva na predkladanie projektov a uzatvorených bolo spolu 16 zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku;

- c. Schéma na podporu úspor energie a využitia obnoviteľných energetických zdrojov (schéma pomoci de minimis)

Schéma je plne financovaná zo štátneho rozpočtu SR a nejedná sa o pomoc v rámci štrukturálnych fondov. Pomoc podnikateľským subjektom je poskytovaná prostredníctvom nenávratného finančného príspevku. V roku 2005 nebola vyhlásená žiadna

Štátna pomoc

- d. Schéma na podporu priemyselného výskumu a predsúťažného vývoja (schéma štátnej pomoci - ŠP)

Schéma je implementovaná v rámci opatrenia 1.3 SOP PS a pomoc podnikateľským subjektom je poskytovaná prostredníctvom nenávratného finančného príspevku. V roku 2005 nebola vyhlásená žiadna výzva na predkladanie projektov a uzatvorených bolo spolu 20 zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku;

- e. Schéma na podporu úspor energie a využitia obnoviteľných energetických zdrojov (schéma štátnej pomoci)

Schéma je implementovaná v rámci opatrenia 1.4 SOP PS a pomoc podnikateľským subjektom je poskytovaná prostredníctvom nenávratného finančného príspevku. V roku 2005 nebola vyhlásená žiadna výzva na predkladanie projektov a uzatvorených bolo spolu 31 zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku

Finančné vyjadrenie jednotlivých druhov podpory (v mil. Sk)

Číslo schémy	Schválené projekty		Zazmluvnené projekty	
	Celkové náklady	Nenávratný finančný príspevok	Celkové náklady	Nenávratný finančný príspevok
a. DM – 002/04	71,546	33,046	56,560	27,744
b. DM – 003/04	119,437	40,099	82,218	38,464
c. DM – 003/03	0	0	0	0
d. ŠP – 006/03	733,400	215,735	586,602	202,407
e. ŠP – 015/03	2 814,359	847,071	1 578,816	779,585

5.10 Slovenská agentúra pre cestovný ruch

Slovenská agentúra pre cestovný ruch (SACR) plní funkciu Sprostredkovateľského orgánu pod Riadiacim orgánom (Ministerstvo hospodárstva SR) pre implementáciu Opatrenia 2.2 Podpora podnikateľských aktivít cestovného ruchu, Priority 2 Rozvoj cestovného ruchu SOP PS, na základe Dohody o splnomocnení medzi MH SR a SACR.

Cieľom opatrenia je rast konkurencieschopnosti cestovného ruchu v oblasti poskytovaných služieb podporou investičných a neinvestičných aktivít. Ďalej je to zvýšenie kvality ponuky cestovného ruchu a kúpeľníctva na Slovensku, podpora vytvárania nových atraktivít v regiónoch a dosiahnutie porovnateľnej úrovne ponuky so susednými krajinami a krajinami s vyspelým cestovným ruchom. Podmienkou je stanovená minimálna kvalitatívna úroveň. Ďalším cieľom je prekonanie nedostatkov v ponuke služieb pre turistov z kvantitatívneho aj kvalitatívneho hľadiska. Cieľom opatrenia je taktiež napomôcť malým a stredným podnikateľom v cestovnom ruchu prezentovať sa na domácich a zahraničných trhoch cestovného ruchu. Podpora sa poskytuje na základe schémy štátnej pomoci – Schéma podpory podnikateľských aktivít cestovného ruchu prostredníctvom nenávratného finančného príspevku, pričom financovanie z prostriedkov EÚ predstavuje vo väčšine prípadov 35 %, ŠR 30 % a spolufinancovanie príjemcu pomoci 35 %.

Do Opatrenia 2.2 bolo celkovo alokovaných z verejných zdrojov 35 256 932 EUR, čo v prepočte kurzom 38 SKK/EUR predstavuje 1 339 763 416 Sk.

Z celkového počtu 144 projektov zaradených do odborného hodnotiaceho procesu bolo schválených 40 projektov, ktorým bol pridelený nenávratný finančný príspevok v celkovej výške 1 303 000 000 Sk. Do zásobníka projektov bolo schválených 19 projektov s celkovou výškou NFP 856 600 000 Sk.

K 31. 12. 2005 bolo podpísaných 37 Zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, pričom výška zazmluvneného NFP predstavovala 1 100 000 000 Sk a predložených príjemcami pomoci na SACR bolo celkovo 14 žiadostí o platbu v celkovej hodnote 80 426 791 Sk (refundácia) a nečerpali sa žiadne finančné prostriedky.

5.11 Nadácia INTEGRA

Mikrofond je program Nadácie INTEGRA zameraný na podporu začínajúcich alebo už rozbehnutých podnikateľských aktivít žien. Program poskytuje školenie, na ktorom sa účastníčky oboznamujú so základnými podnikateľskými zručnosťami a vypracujú si podnikateľský zámer. Začínajúce alebo existujúce podnikateľky si môžu vybrať z troch existujúcich modelov školenia programu Mikrofond: trojtýždňový model školenia, dvojtýždňový model školenia, alebo týždňové pobytové školenie. Po absolvovaní školenia klientka predloží svoj podnikateľský zámer na schválenie, čím sa môže uchádzať o pôžičku do výšky 100 000 Sk. Doba splatnosti pôžičky je maximálne 24 mesiacov s možnosťou požiadať o dobu odkladu. Úrok je klesajúci, úroková miera predstavuje 9,5 % ročne. Okrem toho úspešná žiadateľka o pôžičku zaplatí 2 % z požičanej sumy ako jednorazový manipulačný poplatok. Existujú tri možné spôsoby ručenia: skupinové, treťou osobou, alebo majetkom.

Výsledky programu Mikrofond k 31. 12. 2005

Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Celkom
Počet školení	1	3	4	8	10	7	7	40
Počet účastníčok školenia	19	55	70	89	182	130	107	652
Počet predložených podnik.zámerov	18	46	58	79	144	86	78	509
Počet poskytnutých pôžičiek	6	28	24	36	29	17	16	156
Požičaná suma v tis. Sk	290	1,885	1,630	2,780	2,648	1,221	1,325	11,779

V roku 2005 pokračoval program Market Access ako samostatný program, ktorého hlavné ciele sú pomôcť malým výrobcam zo znevýhodnených skupín získať prístup na existujúce trhy, vytvoriť nové predajné kanály pre cieľovú skupinu výrobcov, poskytnúť odbornú pomoc pri vývoji a zvyšovaní kvality výrobkov.

6. Vyhodnotenie podporných podprogramov realizovaných NARMSP, financovaných len zo štátneho rozpočtu

6.1 Schéma podpory nákupu inovatívnych technológií a budovania systémov manažérstva kvality

Schéma podpory nákupu inovatívnych technológií a budovania systémov manažérstva kvality, zložená z časti Inovatívne technológie a kvalita, vznikla transformáciou štátnych programov „Transfer technológií“ a „Program implementácie systémov riadenia kvality - Kvalita“. Schéma je zameraná na posilnenie konkurencieschopnosti MSP zavádzaním a využívaním inovácií a systémov manažérstva kvality podľa vybraných medzinárodných noriem. Výsledky realizovaných schém sú z hľadiska ich zamerania zoradené v dvoch programoch. Prvý tvoria príspevky na zavádzanie systémov manažérstva kvality, druhý príspevky na nové technológie.

Cieľom prvého programu je podpora podnikov, ktoré usilujú o zavedenie systémov manažérstva kvality (SMK) podľa vybraných medzinárodných noriem ako napr. ISO 9 000, VDA, BS, QS a ISO 14 000.

V roku 2005 nebol program finančne podporený. V uvedenom roku neboli prijímané nové žiadosti. Zrealizované boli iba dotácie podnikom, ktoré mali platné zmluvy o poskytnutí dotácie uzavreté v roku 2004 s platnosťou do roku 2005, a ktoré v roku 2005 zavŕšili budovanie SMK. Granty boli vyplatené 13 firmám v celkovom objeme 1 143 195 Sk. Celkove bolo vyplatených 17 dotácií, z toho 13 na špecializované poradenstvo v oblasti budovania SMK a 4 na certifikačný proces.

V rámci druhého programu bolo v roku 2005 predložených 94 žiadostí na udeľenie nenávratného finančného príspevku na nákup inovatívnych technológií v objeme 224,3 mil. Sk. V uvedenom roku sa uskutočnilo jedno zasadnutie výberovej komisie, na ktorom bolo prerokovaných 94 žiadostí. Schválených a vyplatených bolo 7 grantov v celkovom objeme 12,9 mil. Sk.

Objem prostriedkov vyplatených zo ŠR 2005 podľa krajov

Kraj	Kvalita		Inovatívne technológie	
	Počet grantov	Suma vyplatenných grantov (Sk)	Počet grantov	Suma vyplatenných grantov (Sk)
Prešovský kraj	0	0	2	2 123 880
Žilinský kraj	2	157 392,50	0	0
Banskobystrický kraj	1	90 668	1	803 400
Košický kraj	3	230 500	0	0
Trenčiansky kraj	4	281 434	0	0
Bratislavský kraj	5	244 700	1	3 296 877
Nitriansky kraj	0	0	2	3 209 104
Trnavský kraj	2	138 500	1	3 457 941

Podiel vyplatených grantov podľa odvetvovej štruktúry v roku 2005

Odvetvie	Podiel	
	Inovatívne technológie	Kvalita
Priemyselná výroba	86 %	29 %
Služby	14 %	35 %
Stavebníctvo		24 %
Informačné systémy	0 %	12 %
Výskum, vývoj, projektovanie	0 %	

6.2 Schéma podpory poradenstva a vzdelávania MSP

Poradenstvo v roku 2005 realizovala NARMSP prostredníctvom inštitucionálnej siete 13 regionálnych poradenských a informačných centier, 9 centier prvého kontaktu a 3 inkubátorov.

Regionálne centrá a inkubátory poskytli malým a stredným podnikateľom 1 062 informatívnych konzultácií v celkovom objeme 2 215 poradenských hodín o programoch a projektoch podpory malým a stredným podnikateľom realizovaných v rámci NARMSP i mimo nej a 1 375 odborných konzultácií v celkovom objeme 5 375 poradenských hodín zo všetkých oblastí potrebných pre rozvoj podnikateľských aktivít.

Preúčely získania úverov či už v rámci finančných podporných schém alebo komerčných zdrojov regionálne centrá vypracovali 170 podnikateľských plánov a posúdili 23 podnikateľských plánov. Takto sa pričínili o 342 nových pracovných miest a pomohli udržať 1 345 pracovných miest.

Na vzdelávanie malých a stredných podnikateľov, realizované formou priamej pomoci nenávratným finančným príspevkom žiadateľovi, neboli v roku 2005 vyčlenené prostriedky. Poradenské služby boli financované zo zdrojov štátneho rozpočtu v objeme 3 316 946 Sk.

Dotované poradenstvo pre malých a stredných podnikateľov v rámci programuSchéma podpory poradenstva pre malých a stredných podnikateľov realizované sieťou regionálnych poradenských centier RPIC/CPK a inkubátorov roku 2005										
	konz. info B	info hod B	konz. odb. B	odb hod B	pp NA počet	ps. NA počet	pp iné počet	ps. iné počet	nové miesta	udrž. miest.
CBD	38	86	30	210	2	0	17	0	17	34
CBR	15	35	20	151	0	0	2	0	15	6
CLE	39	39	83	188	0	0	0	0	0	0
CME	24	61	20	79,5	0	0	0	0	41	25
CMI	92	95	32	101	0	0	0	0	5	3
CPT	65	177	106	144	0	0	31	0	0	0
CSB	6	12	35	240	0	4	0	0	0	0
CSN	20	40	94	188	0	0	0	0	0	0
CVK	32	56	98	294	0	0	0	0	0	0
RBA	47	101	127	379	4	0	2	0	21	14
RDS	101	184	85	201	4	0	10	0	12	189
RKE	25	55	1	0	0	0	4	0	15	58
RKN	51	130	51	566	0	0	8	0	4	54
RLC	94	230,5	49	245	1	0	1	0	0	117
RMT	76	177	164	557,5	0	0	0	0	10	76
RNR	51	129	69	256,5	31	0	0	0	23	170
RPO	13	25	26	141	1	0	0	0	24	0
RPP	16	32	20	79,5	0	1	0	0	9	72
RPX	39	71	94	365	13	0	0	0	8	356
RTN	54	123,5	17	174,5	6	0	1	0	11	47
RTV	28	63	46	292	1	2	13	0	4	7
RZV	42	99	28	151,5	5	4	0	0	69	62
BIC-TI	19	46	52	293	7	12	6	0	39	18
BlaTC	11	26	8	24	0	0	0	0	0	0
RRV	64	122	20	54	0	0	0	0	15	37
Spolu	1062	2215	1375	5375	75	23	95	0	342	1345

Vysvetlivky (pre tabuľku pre skupinu B):

CBD	CPK Bardejov	CVK	CPK Veľký Krtíš	RPO	RPIC Prešov
CBR	CPK Brezno	RBA	RPIC Bratislava	RPP	RPIC Poprad
CLE	CPK Levoča	RDS	RPIC Dunajská Streda	RPX	RPIC Považská Bystrica
CME	CPK Medzilaborce	RKE	RPIC Košice	RTN	RPIC Trenčín
CMI	CPK Michalovce	RKN	RPIC Komárno	RTV	RPIC Trebišov
CPT	CPK Poltár	RLC	RPIC Lučenec	RZV	RPIC Zvolen
CSB	CPK Sabinov	RMT	RPIC Martin	RRV	RPIC Rožňava
CSN	CPK Snina	RNR	RPIC Nitra	BIC-TI	BIC - technologické centrum
				BlaTC	Prievidza
					Podnikateľský inkubátor a technologické centrum Banská Bystrica

NA: NARMSP

skupina B : malý a stredný podnikateľ

konz. info B: počet informatívnych konzultácií pre skupinu B

info hod B: počet hodín informatívnych konzultácií pre skupinu B

konz. odb. B: počet odborných konzultácií pre skupinu B

odb hod B: počet hodín odborných konzultácií pre skupinu B

PP (pp NA) počet: počet podnikateľských plánov vypracovaných pre NARMSP

PS (ps NA) počet: počet posudkov k podnikateľským plánom vypracovaných pre NARMSP

PP (pp iné) počet: počet podnikateľských plánov vypracovaných mimo NARMSP

PS (ps iné) počet: počet posudkov k podnikateľským plánom vypracovaných mimo NARMSP

udrž. miesta: počet udržiavaných pracovných miest

nové miesta: počet novotvorených pracovných miest

6.3 Program poradenstva a vzdelávania pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie

Podporu vybraných skupín záujemcov o podnikanie a začínajúcich podnikateľov (VS) prostredníctvom dotovaných poradenských a vzdelávacích služieb v roku 2005 realizovala inštitucionálna sieť regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC) a podnikateľských inovačných centier (BIC).

Uvedené centrá poskytli 1 327 informatívnych konzultácií v celkovom objeme 664 hodín z oblastí potrebných pre začiatok a rozvoj podnikania a 1 846 odborných konzultácií v celkovom objeme 5 555 hodín zo všetkých oblastí potrebných pre začiatok a rozvoj podnikateľských aktivít.

Pre účely získania úverov, či už v rámci finančných podporných schém alebo komerčných zdrojov, RPIC/BIC vypracovali 389 podnikateľských plánov. Podľa predbežných výsledkov takto pomohli vytvoriť 642 nových podnikov a 551 nových pracovných miest. Z programu bola hradená organizácia 10 školení v celkovom objeme 240 hodín pre 346 účastníkov. Školenia boli organizované na tému „Základy podnikania“.

Uvedené služby boli financované zo zdrojov štátneho rozpočtu, a to v objeme 3 841 005 Sk.

Dotované poradenstvo a vzdelávanie pre záujemcov o podnikanie v rámci Programu vzdelávania, školení a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie realizované sieťou RPIC a BIC za rok 2005 financované zo štátneho rozpočtu												
	konz. info A*	info hod. A*	konz. odb A	odb hod A	vypracované pre NA		vypracované mimo NA		počet školení	počet účast- ník.	nové pod.	nové miesta
					PPpoč.	PS poč.	PPpoč.	PSpoč.				
RPP	216	108	440	668	0	0	5	0	0	0	62	74
RMT	195	97,5	190	513	0	0	15	0	0	0	133	80
RNR	57	28,5	62	164	18	0	0	0	0	0	40	40
RZV	154	77	159	455,5	0	0	0	0	0	0	4	4
RLC	84	42	118	303	0	0	5	0	0	0	28	0
RPX	57	28,5	172	548,5	45	0	0	0	0	0	45	45
RPO	25	12,5	26	58	0	0	0	0	0	0	0	0
RTN	97	48,5	97	327	1	0	17	0	0	0	36	44
RTV	23	11,5	34	317	0	0	33	0	0	0	0	0
RKE	54	27	56	162	0	0	26	0	0	0	24	24
RKN	75	37,5	75	676	0	0	5	0	0	0	12	4
RDS	79	39,5	79	535,5	0	0	185	0	0	0	157	157
BPD	117	58,5	119	338,5	0	0	15	0	10	346	74	78
BBB	52	26	58	156	0	0	0	0	0	0	0	0
BSN	30	15	137	253	0	0	13	0	0	0	26	0
RBA	12	6	24	80	6	0	0	0	0	0	1	1
Spolu	1327	664	1846	5555	70	0	319	0	10	346	642	551

Počet	info konz	1327
	odb konz	1846
	spolu	3172

Počet hodín	info konz	664
	odb konz	5555
	spolu	6219

Počet školení	10	PP spolu	389
účastníkov	346		

Výsveľtívký:

RPP RPIC Poprad

RPX RPIC Považská Bystrica

RKN RPIC Komárno

RMT RPIC Martin

RPO RPIC Prešov

RDS RPIC Dunajská Streda

RNR RPIC Nitra

RTN RPIC Trenčín

BPD BIC Prievidza

RZV RPIC Zvolen

RTV RPIC Trebišov

BBB BIC Banská Bystrica

RLC RPIC Lučenec

RKE RPIC Košice

NA: NARMSP

konz. info A*: počet informatívnych konzultácií pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie

info hod A*: počet hodín informatívnych konzultácií pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie

konz. odb. A: počet odborných konzultácií pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie

odb hod A: počet hodín odborných konzultácií pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie

PP (pp NA) počet: počet podnikateľských plánov vypracovaných pre NARMSP

PS (ps NA) počet: počet posudkov k podnikateľským plánom vypracovaných pre NARMSP

PP (pp iné) počet: počet podnikateľských plánov vypracovaných mimo NARMSP

PS (ps iné) počet: počet posudkov k podnikateľským plánom vypracovaných mimo NARMSP

skupina A : vybrané skupiny záujemcov o podnikanie

škol. pod.: počet školení

účast.: počet účastníkov školení

nové pod.: počet novo založených podnikov

nové miesta: počet novovytvorených pracovných miest

6.4 Euro info centrum

Generálne riaditeľstvo pre podnikanie a priemysel Európskej komisie zriadilo sieť Euro info centier v snahe poskytnúť malým a stredným podnikateľom komplexné informácie o jednotnom trhu, legislatíve EÚ, podporných programoch a politike rozvoja podnikania, a zároveň pomáhať vytvárať priestor pre ich vzájomnú spoluprácu. Spoločným cieľom siete Euro info centier je zvyšovanie konkurencieschopnosti, inovatívnosti a efektívnosti medzinárodnej spolupráce MSP. Na Slovensku pracujú dve Euro info centrá, v Bratislave v rámci Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania a v Prešove v Regionálnom poradenskom a informačnom centre.

Významným poslaním Euro info centier je aj pomáhať podnikateľom stať sa úspešným na jednotnom trhu Európskej únie a informovať o možnostiach a výhodách, ktoré tento trh poskytuje. Národná web stránka slovenských Euro info centier www.eic-slovakia.sk informuje o možnostiach, ktoré ponúka rozšírená Európska únia a jednotný trh. V anglickej verzii národného web sídla Euro info centier sú okrem informácií o Slovensku uverejňované i ponuky slovenských firiem so záujmom o spoluprácu v zahraničí. Ponuky na spoluprácu od zahraničných podnikateľov a firiem sú pravidelne uverejňované na internetových stránkach Euro info centier, príležitostne i v tlači a iných periodikách.

Jednou z hlavných úloh Euro info centier je informovať Európsku komisiu o problémoch podnikateľov pri aplikovaní legislatívy Európskeho spoločenstva a politiky komisie v praxi. Interaktívna tvorba politiky (Interactive Policy Making – IPM) je iniciatíva Európskej komisie, ktorej cieľom je lepšie pochopiť, ako obyvatelia, spotrebiteľia a podnikatelia vnímajú politiku Európskej únie a poučiť sa z ich skúseností. Prostredníctvom EIC môžu byť zaslané podnety k fungovaniu jednotného trhu priamo do Európskej komisie (<http://www.eic.sk/ipm.htm>).

EIC SK672 Bratislava pri Národnej agentúre pre rozvoj malého a stredného podnikania zameriava svoju činnosť na vyhľadávanie výrobných, obchodných a projektových partnerov prostredníctvom databázy Databáza pre spoluprácu podnikateľov (BCD - Business Cooperation Database), podporu účasti slovenských MSP na kooperačných podujatiach v celej Európe, mapovanie podnikateľského prostredia v EÚ, publikovanie elektronického časopisu a informačných materiálov, účasť v medzinárodných projektoch s cieľom podpory rozvoja MSP, ich prieniku na nové trhy, nadväzovanie kontaktov a získavanie potrebných odborných poznatkov, ako aj organizovanie rôznych podujatí.

Každoročne je preložených a uverejnených v rôznych periodikách a na web stránkach Euro info centier približne 600 ponúk na spoluprácu od zahraničných spoločností. V roku 2005 si slovenskí podnikatelia hľadajúci zahraničných partnerov vyžiadali 356 kontaktov. Služby Databázy pre spoluprácu podnikateľov (BCD) poskytované bratislavským EIC využilo 29 slovenských podnikateľov. O vyhľadávanie informácií

o vnútornom trhu požiadalo asi 550 firiem. Zahraničné firmy si vyžiadali 329 kontaktov na slovenské firmy.

Oboznamovanie podnikateľskej verejnosti s vplyvom vstupu SR do EÚ na podnikanie bolo cieľom 18 informačných seminárov a školení, ktoré prebehli v rôznych regiónoch Slovenska. Bratislavské EIC spolu so zástupcami Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania, regionálnymi poradenskými a informačnými centrami (RPIC), Slovenskou obchodnou a priemyselnou komorou (SOPK) a ďalšími oslovili s problematikou EÚ a podnikania množstvo podnikateľov a iných aktérov zaujímajúcich sa o problematiku podpory a rozvoja podnikania v SR. Na seminároch sa zúčastnilo 352 podnikateľov.

V roku 2005 koordinovalo EIC Bratislava projekty zamerané na zabezpečenie účasti slovenských firiem na kooperačných podujatiach s názvom PAVE projekt v Rakúsku (Graz, oblasť spracovania dreva a výroby nábytku) a vo Fínsku (Turku, oblasť automatizácie výrobných procesov a IKT). V rámci sektorovo zameraných veľtrhov a výstav sa uskutočnili aj 3 kontraktačné a kooperačné stretnutia firiem z rôznych krajín pod názvom EU Matching projekt. V máji na výstave INTEL v Taliansku zameranej na elektrotechniku a elektroniku a priemyselnú mechanizáciu, v októbri na veľtrhu zameranom na dopravu a logistiku v Belgicku a v novembri vo Francúzsku na veľtrhu BATIMAT zameranom na stavebný sektor. Spolupráca krajín EÚ s Áziou sa rozvíja v rámci projektu Asia – Invest prostredníctvom podujatia Partenariat EU-Thajsko, ktorého sa zúčastnili aj firmy zo Slovenska. Partenariat sa uskutočnil v novembri 2005 v Bangkoku.

Na základe presne špecifikovaného záujmu môžu spoločnosti pravidelne dostávať od Euro info centra informácie o aktuálne vyhlásených verejných súťažiach z celej Európy (TSS). V roku 2005 dostávalo 17 slovenských firiem vyše 550 oznamov o tendroch vyhlásených v EÚ z oblastí, ktoré vyhovujú ich profilu.

Elektronický časopis EIC-zine prináša každodenne aktuálne informácie z EÚ týkajúce sa slovenských malých a stredných podnikateľov. Pozornosť čitateľov sa sústreďuje najmä na oblasť cestovného ruchu, programov EÚ, informačných technológií inovácií. Od roku 2001 bolo v EIC-zine uverejnených celkovo 2 500 príspevkov zaradených do 23 tematických skupín.

Informačné materiály súvisiace s podnikaním v EÚ môžu záujemcovia získať v knižnici EIC. Väčšinu knižničných titulov je možné prehliadať len prezenčne. Stručné informácie o registrovaných materiáloch sú prístupné v online databáze na internetovej stránke EIC Bratislava www.eic.sk (odkaz s názvom Knižnica EIC).

7. Vyhodnotenie podporných podprogramov realizovaných NARMSP, financovaných zo zdrojov PHARE a ŠR

7.1 NARMSP ako implementačná agentúra programov PHARE

Od roku 2001 pôsobí Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania ako implementačná agentúra PHARE pre programy podpory malého a stredného podnikania. V roku 2005 NARMSP implementovala 3 grantové schémy z Finančného memoranda 2002: Grantovú schému rozvoja priemyslu (IDGS), Grantovú schému rozvoja cestovného ruchu (TDGS 2002) a Grantovú schému pre rozvoj inovácií a technológií (INTEG). Z Finančného memoranda 2003 NARMSP implementovala 2 grantové schémy, a to Grantovú schému podpory inovatívnych malých a stredných podnikov (SISME) a Grantovú schému rozvoja cestovného ruchu (TDGS 2003).

Čerpanie finančných prostriedkov z programov PHARE v roku 2005

Použitie prostriedkov	Suma v tis. EUR	Suma v tis. Sk
I. Uľahčenie prístupu ku kapitálu	1 900,00	71 911,20
- Spoločnosť zárodkového kapitálu / Seed Capital Company (SCC)	1 900,00	71 911,20
II. Zvýšenie konkurencieschopnosti MSP	11 107,30	420 389,09
- CPK	53,50	2 024,87
- Zádržné	37,60	1 423,08
- Granty IDGS	3 635,00	137 577,48
- Technická asistencia pre IDGS	86,20	3 262,50
- Granty TDGS 2002	3 789,00	143 406,07
- Technická asistencia pre TDGS 2002	0,00	0,00
- Podnikateľské inkubátory v rámci INTEG	2 647,00	100 183,66
- Technická asistencia pre INTEG	377,00	14 268,70
- Granty SISME	0,00	0,00
- Technická asistencia pre SISME	210,00	7 948,08
- Granty TGDS 2003	153,00	5 790,74
- Technická asistencia pre TDGS 2003	119,00	4 503,91
Spolu I. - II.	13 007,30	492 300,29

Výmenný kurz ku dňu 31.12.2005 – EUR/SK 37,848

7.2 Centrá prvého kontaktu

Cieľom činnosti 9 centier prvého kontaktu (CPK), ktoré sú lokalizované v najmenej rozvinutých regiónoch Slovenska, je poskytovať širokú škálu poradenstva v oblasti podnikania pre malých a stredných podnikateľov (MSP) a záujemcov o podnikanie v regióne, ako aj pomáhať regionálnemu rozvoju prostredníctvom spolupráce s mestami, obcami a miestnymi neziskovými organizáciami. CPK sa v roku 2005 zapojili aj do implementácie štátneho programu Poradenstva a vzdelávania malých a stredných podnikateľov.

Centrá okrem dotovaných poradenských služieb financovaných zo štátneho programu na podporu MSP zrealizovali počas troch kvartálov roka 2005 z iných zdrojov 581 hodín informačných služieb pre 517 klientov (malých a stredných podnikateľov a záujemcov o podnikanie), 2 965,5 hodín poradenských a konzultačných služieb pre 482 klientov, 12 seminárov a školení pre 135 účastníkov, vypracovali 187 podnikateľských plánov a podieľali sa na vytvorení resp. realizácii 121 projektov.

Okrem spomenutých činností realizujú CPK aj iné aktivity ako napríklad účasť na rozvojových projektoch, kooperácia s mestami a obcami v regióne v súvislosti s regionálnym rozvojom, organizácia veľtrhov, podujatí, vydávanie publikácií atď. Pri aktivitách regionálneho rozvoja CPK spolupracujú s relevantnými organizáciami - úrady práce, okresné úrady, mestá, RPIC/BIC, regionálne rozvojové agentúry, stredné školy, mimovládne organizácie, cezhraničná spolupráca, miestna tlač a televízia, regionálne neziskové organizácie atď.

7.3 Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov

Podnikateľské a technologické inkubátory tvoria dôležitú súčasť podpornej infraštruktúry pre MSP. Cieľom programu Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov bolo vybudovať alebo zrekonštruovať v rokoch 2001 - 2005 minimálne 5 - 6 inkubátorov a zabezpečiť efektívne fungovanie celkovo 12 - 13 inkubátorov, vrátane tých, ktoré boli vybudované z programu PHARE. Ich poslaním je poskytovať začínajúcim podnikateľom vhodné štartovacie podmienky pre fungovanie ich podniku v období približne troch rokov. Okrem podnikateľských priestorov budú mať podniky k dispozícii kancelársku infraštruktúru, administratívne služby a odborné poradenstvo. Inkubátory sú organizácie neziskového charakteru.

Účelom programu je finančne podporiť vybudovanie siete inkubátorov pre začínajúcich podnikateľov a špecializovaných technologických inkubátorov, zabezpečiť ich rozbeh, implementovať metódu Research-based spin-off a poskytovať finančnú podporu nositeľom projektov vo forme rizikového štartovacieho kapitálu. Súčasne s týmto dôjde aj k vytvoreniu nových pracovných príležitostí.

Technologické inkubátory aj v roku 2005 implementovali metódu Research-based spin-off, čím sa vytvorila vhodná podmienka pre využívanie výstupov výskumu a vývoja, patentov, priemyselných a úžitkových vzorov v úzkom prepojení s vedeckými a technickými inštitúciami.

Do roku 2003 bolo vybudovaných prostredníctvom programov implementovaných NARMSP 7 inkubátorov zo zdrojov PHARE a štátneho rozpočtu. V roku 2004 boli z finančných zdrojov vyčlenených pre program Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov a implementácie metódy Research-based spin-off financované a realizované dva projekty podnikateľských inkubátorov. Súčasne bola z tohto programu v roku 2004 poskytnutá podpora pre 7 inkubátorov na financovanie prevádzkových nákladov, kde im bolo poskytnutých na základe podmienok programu pre prvý rok financovania 75 % prevádzkových nákladov, čo reálne predstavovalo 11,1 mil. Sk. V rámci programu PHARE – Grantovej schémy INTEG boli v roku 2004 schválené 2 projekty: Technologický inkubátor STU v Bratislave a Technologický inkubátor v Sládkovičove.

V rámci tohto programu boli v roku 2005 vybudované 2 technologické inkubátory: Univerzitný inkubátor pri STU v Bratislave a Technologický inkubátor Inovatech v Sládkovičove. Tieto inkubátory boli slávnostne otvorené v novembri 2005. Celkový príspevok z programu PHARE bol vo výške 2 646 745,02 EUR.

V roku 2005 sa v rámci tohto podprogramu (podpory MSP prostredníctvom siete inkubátorov) realizovala aj rekonštrukcia Podnikateľského inkubátora v Prievidzi, kde na rekonštrukčné práce bolo vyčlenených cca 6,2 mil. Sk. Obdobne boli v tomto roku z podprogramu poskytnuté a preinvestované finančné prostriedky na výstavbu Podnikateľského inkubátora v Moldave nad Bodvou vo výške cca. 3,6 mil. Sk (prostriedky ŠR).

Prehľad o skladbe poskytovateľov a množstve finančných prostriedkov vynaložených na výstavbu alebo rekonštrukciu inkubátorov v roku 2005

Podnikateľský inkubátor	Náklady na výstavbu (mil. Sk)			Náklady celkom (Sk)
	ŠR	PHARE	Iné	
Prievidza	6,2	-	0,7	6,9
Sládkovičovo*	-	46,2	35,1	81,3
STU Bratislava*	-	53,0	31,8	84,8
Moldava n/Bodvou**	3,6	-	-	3,6
Spolu	9,8	99,2	67,6	176,6

* Výstavba inkubátorov v Sládkovičove a v Bratislave (STU) boli finančne zabezpečené z prostriedkov programu PHARE – cezhraničná spolupráca z kapitoly MVaRR SR

** Inkubátor Moldava nad Bodvou je vo výstavbe, ukončenie sa predpokladá v roku 2006

Finančná podpora prevádzky inkubátorov bola stanovená na základe podmienok programu vo výške 50 % prevádzkových nákladov jednotlivých inkubátorov v roku 2005. Celkovo bolo pre tento účel vyčlenených 10,0 mil. Sk pre inkubátory zaradené do tohto programu v Bratislave, Banskej Bystrici, Košiciach, Prešove, Prievidzi, Rožňave a Spišskej Novej Vsi.

Prehľad počtu inkubovaných firiem v inkubátoroch, do ktorých sa v roku 2005 investovalo a počet zamestnancov v týchto firmách

	Firmy v inkubátore	Počet zamestnancov
Prievidza	22	64
Moldava n/Bodvou*	-	-
Bratislava STU **	5	14
Sládkovičovo **	9	15
Spolu	36	93

* Inkubátor, ktorého výstavba sa ešte len začala v roku 2005

** Inkubátory ukončené 10/2005, očakáva sa vysoká obsadenosť

Predpokladom je, že ďalšie inkubátory budú v rokoch 2006 - 2008 vybudované v rámci štrukturálnych fondov EÚ prostredníctvom sektorového operačného programu Priemysel a služby.

7.4 Podporný úverový program

Hlavným cieľom Podporného úverového programu bolo umožniť malým a stredným podnikateľom prístup k investičnému a prevádzkovému kapitálu formou strednodobého úveru. Podporný úverový program bol určený malým a stredným podnikateľom, zamestnávajúcim do 250 zamestnancov, ktorí podnikali v oblasti výroby, remesiel, služieb a aktívneho cestovného ruchu. Podnikatelia, ktorí spĺňali kritériá programu, mohli požiadať o poskytnutie úveru v maximálnej výške 10 mil. Sk s dobou splatnosti do 8 rokov.

Vláda sa vytvorením Podporného úverového programu v roku 1994 zaviazala poskytovať zdroje zo štátneho rozpočtu vo výške 200 mil. Sk pre účely revolvingového úverového fondu. Na rovnaký účel a v rovnakej výške uvoľnila zdroje aj Komisia Európskej únie v rámci programu PHARE. Tieto zdroje boli zverené Národnej agentúre pre rozvoj malého a stredného podnikania ako koordinátorovi a realizátorovi programu. Do fondu prispeli tretinou aj tri a neskôr štyri slovenské banky - Slovenská sporiteľňa, a.s., Tatra banka, a.s., Poľnobanka, a.s. a Istrobanka, a.s. Týmto spôsobom boli pridelené finančné prostriedky pre Podporný úverový program v roku 1994, v roku 1995 a v roku 1998, čím sa vytvoril fond v celkovej výške 1,8 mld. Sk umožňujúci ďalšie poskytovanie úverov aj zo splátok úverov. Do realizácie programu sa v závere roku 1998 zapojila Ľudová banka, a.s. V závere roku 2001 boli do fondu

pridelené ďalšie zdroje, a to zo štátneho rozpočtu 2000, čím sa celkový objem finančných prostriedkov zvýšil na 2,4 mld. Sk a do programu sa zapojila aj šiesta banka, a to Všeobecná úverová banka, a.s.

Od začiatku programu v roku 1994 do 1. 4. 2005, kedy bol program ukončený, bolo celkom poskytnutých 1 192 úverov v celkovom objeme 3 945,814 mil. Sk. K 31. 12. 2005 bolo splatených celkom 935 úverov v objeme 2 924,637 mil. Sk. Dôvodom ukončenia programu boli výhodnejšie podmienky poskytovania strednodobého úveru inými inštitúciami, čím tento program prestal byť lukratívny pre malých a stredných podnikateľov. Zároveň sa rozhodlo o využití finančných prostriedkov zostatku fondu a spôsobu realizácie ešte nesplatených úverov iným spôsobom, a to napríklad cez program rizikového kapitálu, ktorý spravuje Seed capital company, spoločnosť založená NARMSP.

Prehľad o poskytnutých úveroch podľa spolupracujúcich bánk k 1. 4. 2005 (v mil. Sk)

Podporný úverový program	UniBanka, a.s.	SLSP, a.s.	Istrobanka, a.s.	Tatrabanka, a.s.	Ľ u d o v á banka, a.s.	V Ů B , a.s.	Spolu
Počet úverov	390	396	126	178	93	9	1 192
Celková výška úverov	1 367,186	1 130,623	451,878	691,015	259,611	43,500	3 945,814
Priem. výška jedného úveru	3,506	2,855	3,586	3,882	2,792	4,833	3,310

7.5 Mikropôžičkový program

V roku 1997 začala Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania prostredníctvom troch Regionálnych poradenských a informačných centier v Považskej Bystrici, Zvolene a Prešove s realizáciou pilotného projektu Mikropôžičkového programu. Jeho hlavným cieľom bolo riešiť problém prístupu malých podnikateľov v regiónoch k malým úverom. Program je určený malým podnikateľom zamestnávajúcim do 50 zamestnancov. V súčasnosti program realizuje pätnásť centier pokrývajúcich plošne celé územie Slovenskej republiky.

Mikropôžičku možno použiť na obstaranie hnuťelného a nehnuteľného investičného majetku, rekonštrukciu prevádzkových priestorov alebo nákup potrebných zásob, surovín či tovaru. Minimálna výška mikropôžičky je 50 000 Sk a maximálna výška je 1 500 000 Sk, pričom úroková sadzba je 7,55 % p.a. a doba splatnosti od 6 mesiacov do 4 rokov.

V priebehu roku 2005 predložilo žiadosť o poskytnutie mikropôžičky 230 záujemcov, pričom bolo poskytnutých 194 mikropôžičiek v celkovej výške 96 968 320 Sk. Celkovo bolo v rámci Mikropôžičkového programu od začiatku jeho realizácie poskytnutých 1 279 mikropôžičiek vo výške 521 429 369 Sk. Priemerná výška mikropôžičky je 375 142 Sk. Ďalším dôležitým faktorom súvisiaci s realizáciou Mikropôžičkového programu je jeho dopad na zamestnanosť v regiónoch. Celkovo

bolo od začiatku poskytovania mikropôžičiek vytvorených 1 664 a udrжанých 2 215 pracovných miest.

Prehľad o poskytnutých mikropôžičkách podľa jednotlivých centier

Centrum	Počet poskytnutých mikropôžičiek za rok 2005	Výška poskytnutých mikropôžičiek za rok 2005 v Sk	Počet poskytnutých mikropôžičiek celkom	Výška poskytnutých mikropôžičiek celkom v Sk
RPIC Dunajská Streda	0	0	7	18 050 420
RPIC Komárno	12	8 070 000	81	31 075 000
RPIC Martin	12	7 643 500	53	23 027 000
RPIC Nitra	8	4 786 090	49	22 557 909
RPIC Považská Bystrica	10	7 357 410	57	48 067 191
RPIC Prešov	18	6 654 460	173	48 867 000
BIC Prievidza	8	4 830 000	142	43 440 000
BIC Spišská Nová Ves	31	8 470 000	98	19 495 000
RPIC Trenčín	11	3 633 000	52	24 607 464
RPIC Trebišov	3	2 800 000	27	24 841 000
RPIC Zvolen	13	6 315 000	98	45 621 810
Seed Capital Company, s.r.o.	4	2 473 860	68	40 775 000
RPIC Lučenec	16	8 310 000	148	16 977 725
RPIC Poprad	17	7 425 000	38	6 462 066
RPIC Košice	31	18 200 000	128	10 596 464
Spolu	194	96 968 320	1 279	521 429 369

Objem poskytnutých mikropôžičiek podľa odvetvia v roku 2005 je uvedený v grafe č. 25 v prílohe č. 1.

7.6 Spoločnosť zárodkového kapitálu (Seed Capital Company)

Spoločnosť Seed Capital Company, s.r.o., bola založená v decembri 1994 Národnou agentúrou pre rozvoj malého a stredného podnikania za účelom realizácie jedného z jej finančných podporných programov - rizikových investícií. Spoločnosť sa od svojho počiatku zameriava na vyhľadávanie inovatívnych, mladých firiem s perspektívou strednodobého rastu, ktorým svojimi investíciami umožňuje urýchliť rozvoj a dosiahnutie firemných cieľov. Výnosy zo svojej činnosti spoločnosť používa na ďalší rozvoj svojich aktivít a investovanie do nových projektov. Služby, ktoré spoločnosť poskytuje, zahŕňajú: investície do základného imania, následné financovanie, zaručené a nezaručené úvery, podriadené a konvertibilné úvery, finančné analýzy

a predikcie, aranžovanie syndikovaného financovania, akvizície a fúzie firiem, marketingové poradenstvo.

Od roku 1995 prešla spoločnosť významným vývojom čo do objemu spravovaných prostriedkov, veľkosti portfólia spravovaných projektov, počtu finančne podporených firiem, ako aj počtu spravovaných fondov. SCC, s.r.o., je od roku 1995 zakladajúcim členom Slovenskej asociácie rizikového kapitálu (SLOVCA) a členom európskej venture kapitálovej asociácie (EVCA). Od roku 2000 je členom asociácie mikropôžičkových inštitúcií Slovenska (AMIS). Spoločnosť Seed Capital Company, s.r.o., spravuje fond štartovacieho kapitálu a regionálny fond štartovacieho kapitálu

Fond štartovacieho kapitálu bol otvorený už v roku 1994 a jeho prostriedky sú určené na rozvoj malých a stredných podnikov na území celej SR. Jeho činnosť je administrovaná zo sídla spoločnosti Seed Capital Company, s.r.o., v Bratislave. Za vhodné vo vzťahu k investíciám v rámci Fondu štartovacieho kapitálu sú považované: priemyselná výroba, výrobné služby (doprava, stavebná činnosť, servisné, opravárenské činnosti), inovatívne podniky, aktívny cestovný ruch (podpora turistického ruchu zo zahraničia smerom na Slovensko, prevádzka hotelov, penziónov). Maximálna výška investície predstavuje 10 mil. Sk, pričom jej konkrétna výška ako aj ostatné podmienky spolupráce závisia vždy od individuálneho posúdenia predložených projektov. V roku 2005 boli investične podporené dve spoločnosti vo výške 9 500 tis. Sk vo forme úveru.

V období rokov 1995 až 2005 bolo schválených 64 investičných návrhov, z toho realizovaných investícií do portfólia spoločností bolo 209 565 tis. Sk, do základného imania 106 135 tis. Sk a vo forme úveru 103 430 tis. Sk.

Regionálny fond štartovacieho kapitálu bol otvorený v roku 2003 a jeho prostriedky sú určené na rozvoj malých a stredných podnikov v oblastiach Banskobystrického, Žilinského, Prešovského a Košického kraja. Jeho činnosť administruje Regionálna kancelária Seed Capital Company, s.r.o., v Banskej Bystrici. Za vhodné vo vzťahu k investíciám v rámci RFŠK sú považované: priemyselná výroba, výrobné služby (doprava, stavebná činnosť, servisné, opravárenské činnosti), obchodné služby (veľkoobchod, reštauračné zariadenia, atď.), aktívny cestovný ruch (podpora turistického ruchu zo zahraničia smerom na Slovensko, prevádzka hotelov, penziónov). Maximálna výška investície predstavuje 5 mil. Sk., pričom jej konkrétna výška ako aj ostatné podmienky spolupráce závisia vždy od individuálneho posúdenia predložených projektov. V roku 2005 boli predložené a schválené dva investičné návrhy vo výške 4 865 tis. Sk, z toho do základného imania bolo určených 2 000 tis. Sk a vo forme úveru 2 865 tis. Sk.

V období rokov 1995 až 2005 bolo schválených 13 investičných návrhov, z toho realizovaných investícií do portfólia spoločností bolo 39 915 tis. Sk, do základného imania 7 000 tis. Sk a vo forme úveru 32 915 tis. Sk.

V štvrtom štvrtroku začali činnosť dva nové fondy – Fond INTEG a SISME, určené pre podporu inovatívnych projektov aj s väzbou na inkubátory. Počas roku 2005 nebola uskutočnená žiadna investícia z uvedených nových fondov. Otvoreniu uvedených fondov a ich zviditeľneniu na trhu bolo venované hlavné úsilie spoločnosti a realizované boli adekvátne komunikačné aktivity smerom k potenciálnym klientom.

7.7 PHARE – FM 2002

7.7.1 IDGS FM 2002

Grantová schéma rozvoja priemyslu financovaná z prostriedkov Finančného memoranda 2002 bola vyhlásená formou verejnej výzvy 2. septembra 2003. Jej hlavným cieľom bolo zvýšenie konkurencieschopnosti výrobných podnikov na Slovensku a posilnenie menej rozvinutých regiónov Slovenska. Grantová schéma rozvoja priemyslu pozostávala z dvoch komponentov.

V komponente 1 sa mohli o grant uchádzať podnikatelia pôsobiaci vo výrobnjej sfére, pričom podpora bola zameraná na vývoj nových výrobkov alebo výraznú zmenu existujúcich výrobkov, zvýšenie efektívnosti výroby, zavádzanie nových výrobných procesov / technológií, zvyšovanie úrovne výskumu a vývoja a / alebo riadenia kvality.

V komponente 2 boli oprávnenými žiadateľmi neziskové a mimovládne organizácie, ktorých hlavnou činnosťou je podpora rozvoja podnikania. Podpora v rámci komponentu 2 bola zameraná na zvýšenie produktivity priemyselnej výroby, zvýšenie podielu produkcie s vkladom vysoko kvalifikovanej práce, rozvoj výroby (predovšetkým v oblasti technológií) a marketingu, rozvoj stratégií komercializácie, zvýšenie efektívnosti manažmentu a technickej kapacity v priemyselných podnikoch, zvýšenie úrovne vedomostí a odbornosti manažérov, vytvorenie nových systémov, v ktorých možno rozvíjať efektívnejšie výskumné a vývojové aktivity, zvýšenie povedomia o výhodnosti investovania do školení a inovácií.

Celkový objem prostriedkov vyčlenených pre komponent 1 predstavoval sumu 4,1 mil. EUR vrátane spolufinancovania zo štátneho rozpočtu.. V rámci komponentu 1 bolo implementovaných 109 projektov (6 potom nespĺnilo podmienky a neboli preto vyplatené) a v rámci komponentu 2 bolo implementovaných 23 projektov.

V rámci schémy bolo úspešne ukončených 126 projektov v celkovom objeme vyplatených prostriedkov 3 904 102 EUR, z toho boli prostriedky PHARE vo výške 2 899 598 EUR. Príjemcom komponentu 1 bolo vyplatených 2 739 454 EUR (z PHARE 73,11 % a ŠR zvyšok) na 103 projektov a príjemcom komponentu 2 bolo vyplatených 160 144 EUR (z PHARE a ŠR žiadne finančné prostriedky) na 23 projektov.

Grantová schéma bola podporená technickou asistenciou. Schéma bola ukončená 30. novembra 2005.

7.7.2 TDGS FM 2002

Vláda Slovenskej republiky identifikovala cestovný ruch ako oblasť ekonomiky s významným rastovým potenciálom. Cestovný ruch je dôležitým zdrojom regionálneho rozvoja hlavne v horských oblastiach a zároveň je to sektor, ktorý môže vytvoriť alternatívne zamestnanie a zlepšiť platobnú bilanciu. Národný program rozvoja cestovného ruchu na roky 2002 až 2005 stanovuje kľúčové strategické ciele tohto odvetvia, definuje sektory s najlepším potenciálom a načrtáva hlavné aktivity, ktorými sa tento potenciál bude realizovať. Sektorový operačný program pre priemysel a služby (SOP PS) posúva túto stratégiu o krok vpred do fázy plánovania čo možno najlepšieho využívania štrukturálnych fondov po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie.

Nové investície do aktivít, služieb a zariadení cestovného ruchu sú potrebné na dosiahnutie rôznorodejšieho produktu, na tvorbu vylepšených balíkov turistickej ponuky na tvorbu nového imidžu Slovenska ako atraktívnej a pestrej destinácie ponúkajúcej množstvo príležitostí na trávenie voľného času. Veľké investície sú potrebné aj na zvýšenie kvality existujúcich zariadení na medzinárodnú úroveň, ak má Slovensko byť úspešné na trhu s neustále silnejúcou konkurenciou. Výzvy vyplývajúce z týchto príležitostí by sa mali chopiť predovšetkým podniky, ktoré sú aktívne v odvetví cestovného ruchu. Väčšina týchto firiem má menej než 250 zamestnancov, a preto ich možno klasifikovať ako malé a stredné podniky (MSP).

Hlavným cieľom Grantovej schémy rozvoja cestovného ruchu z Finančného memoranda 2002 bola podpora rastu a výkonnosti malých a stredných podnikateľov v oblasti cestovného ruchu a zvýšenie konkurenčnej schopnosti cestovného ruchu na Slovensku (komponent 1) a podpora aktivít orientovaných na tvorbu strategických, politických, infraštrukturálnych a trhových podmienok, ktoré podporia úspešnosť a efektívnosť investícií malých a stredných podnikateľov do cestovného ruchu a zvýšia konkurenčnú schopnosť odvetvia cestovného ruchu na Slovensku (komponent 2).

Grantová schéma rozvoja cestovného ruchu financovaná z prostriedkov Finančného memoranda 2002 bola vyhlásená formou verejnej výzvy 2. septembra 2003 a pozostávala z dvoch komponentov.

V komponente 1 sa mohli o grant uchádzať malí a strední podnikatelia, pričom podpora bola zameraná na výstavbu nových ubytovacích zariadení, zvýšenie úrovne a rekonštrukciu existujúcich ubytovacích zariadení, tvorbu nových alebo zvyšovanie úrovne existujúcich zariadení poskytujúcich služby CR a rozvoj turistických atrakcií.

V komponente 2 boli oprávnenými žiadateľmi neziskové a mimovládne organizácie s aktivitami v oblasti cestovného ruchu, združenia CR, samosprávy, mestá a obce. Podpora v rámci komponentu 2 bola zameraná na strategické plánovanie CR, marketing a reklamu CR, poskytovanie informácií o možnostiach využitia zariadení CR, investície neziskovej povahy do infraštruktúry, mediálnu podporu CR, účasť na turistických veľtrhoch a pod.

Celkový objem prostriedkov vyčlenených pre komponent 1 bol 3 300 000 EUR a pre komponent 2 2 200 000 EUR. V rámci implementácie projektov TDGS bolo podporených 108 projektov zo 110 v celkovej vyplatenej výške 4 937 909 EUR na obidva komponenty. Z toho komponent 1 2 896 828 EUR na 37/35 projektov a komponent 2 na 73/73 projektov vo výške 2 041 081 EUR.

Grantová schéma bola podporená technickou asistenciou.

7.7.3 INTEG - FM 2002

Grantová schéma pre rozvoj inovácií a technológií – INTEG financovaná z prostriedkov Finančného memoranda 2002 bola úspešne ukončená v novembri 2005. Jej prioritným cieľom bola podpora inovatívneho a technologického transferu prostredníctvom zriadenia technologických inkubátorov a iniciovanie cezhraničnej ekonomickej spolupráce s Rakúskom.

Projekty zriadenia technologických inkubátorov boli realizované 2 príjemcami – Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave a mestom Sládkovičovo. Technologický inkubátor mesta Sládkovičova bol slávnostne otvorený 11. novembra 2005 a univerzitný technologický inkubátor pri STU na Pionierskej ulici v Bratislave 28. novembra 2005. Celkovo bolo príjmom vyplatených 2 644 846 EUR.

Projekty boli podporené technickou asistenciou, ktorá bola zameraná na školenie pracovníkov inkubátorov, inštitucionálny rozvoj a promočnú kampaň. V rámci technickej asistencie bol zaistený transfer vedomostí a skúseností medzi podobnými inštitúciami v Rakúsku a ďalšími európskymi krajinami a boli vytvorené podmienky pre budúcu vzájomnú spoluprácu medzi inštitúciami. Do vzdelávania boli zapojení aj pracovníci ostatných slovenských inkubátorov.

Zároveň bol vytvorený fond rizikového kapitálu na podporu inovatívnych projektov nájomcov v technologických inkubátoroch, ktorý spravuje spoločnosť Seed Capital Company, s.r.o., a ktorý disponuje kapitálom vo výške cca 800 000 EUR.

7.8 PHARE – FM 2003

7.8.1 TDGS 2003

Grantová schéma rozvoja cestovného ruchu 2003 je financovaná z prostriedkov Finančného memoranda 2003. Delí sa na dva komponenty, a to komponent 1 a komponent 2, pričom celková čiastka určená pre túto schému je 4,57 milióna EUR.

Komponent 1 - Grantová schéma pre malých a stredných podnikateľov

Cieľom programu je podporiť rast a výkon malých a stredných podnikateľov v oblasti cestovného ruchu a zvýšiť konkurenčnú schopnosť cestovného ruchu na Slovensku. Minimálna výška grantu pre žiadateľa K1 je 35 000 EUR a maximálna čiastka, ktorú môže žiadateľ získať, je 100 000 EUR, pričom grant nesmie prekročiť 50 % celkových oprávnených nákladov na projekt. Schéma je určená pre žiadateľov, ktorí musia vykonávať svoju podnikateľskú činnosť v Slovenskej republike, musia byť malým alebo stredným podnikateľom s aktivitami v CR, musia byť právnickou alebo fyzickou osobou registrovanou v Slovenskej republike a definovanou podľa §2 ods.2 Obchodného zákonníka.

Aktivity, na ktoré bolo možné žiadať grant:

1. Výstavba nových ubytovacích zariadení
2. Zvýšenie úrovne a rekonštrukcia existujúcich ubytovacích zariadení
3. Budovanie nových alebo zvýšenie úrovne existujúcich zariadení poskytujúcich služby cestovného ruchu v existujúcich strediskách cestovného ruchu

Komponent 2 - Grantová schéma pre neziskové organizácie s aktivitami v cestovnomruhu

Cieľom programu je podporiť aktivity orientované na tvorbu strategických a trhových podmienok, ktoré podporia úspešnosť združení a mimovládnych neziskových organizácií orientovaných na cestovný ruch a zvýšia konkurencieschopnosť odvetvia cestovného ruchu na Slovensku. Minimálna výška grantu pre žiadateľa K2 je 10 000 EUR a maximálna 50 000 EUR. Povinné spolufinancovanie grantu nesmie prekročiť 75 % celkových oprávnených nákladov na projekt.

V komponente 2 žiadateľ musí byť zaregistrovaný ako nezisková právnická osoba alebo mimovládna organizácia s aktivitami v cestovnom ruchu (min. 1 rok) alebo združenie cestovného ruchu (min. 1 rok), musí mať svoje sídlo v Slovenskej republike, musí byť priamo zodpovedný za prípravu a riadenie navrhovaného projektu, nemôže vystupovať ako sprostredkovateľ.

Aktivity, na ktoré bolo možné žiadať grant:

1. Stratégia rozvoja cestovného ruchu
2. Marketing a propagácia
3. Služby turistických informačných centier a kancelárií

Verejná výzva schémy bola vyhlásená 1. marca 2005 a uzávierka žiadostí bola 2. mája 2005. K uzávierke žiadostí bolo zaregistrovaných 420 žiadostí. Grant získalo 58 žiadateľov, z toho 46 bolo pridelených v rámci komponentu 1 a 12 v rámci komponentu 2. Ukončenie realizácie projektov bude 30. septembra 2006.

7.8.2 SISME - FM 2003

Grantová schéma podpory inovatívnych malých a stredných podnikov financovaná z prostriedkov Finančného memoranda 2003 nadväzuje na Grantovú schému rozvoja priemyslu z Finančného memoranda 2002 a bola vyhlásená formou verejnej výzvy 12. januára 2005 s uzávierkou prijímania žiadostí o grant 15. marca 2005.

Celkovým cieľom grantovej schémy SISME je reštrukturalizovať slovenský výrobný sektor smerom k ekonomike založenej na poznatkoch, zvýšiť jeho produktivitu, podporovať sústavný rozvoj sektora MSP a zlepšovať konkurencieschopnosť na trhu EÚ prostredníctvom inovácií.

Program SISME pozostáva z dvoch častí. Prvá časť podporuje projekty, ktoré sa zameriavajú na rozvoj konkrétnych výrobkov, výrobných kapacít a kvality; rozvojových aktivít na podporu výskumu a vývoja a na zvýšenie povedomia o pozitívnych dopadoch inovácií. Druhá časť je zameraná na zvýšenú dostupnosť osobitných finančných nástrojov (rizikový kapitál) pre osobitné potreby rýchle sa rozvíjajúcich priemyselných podnikov. Realizačnou inštitúciou pre túto časť je Seed Capital Company, s. r. o. (SCC). SCC po analýze úspešných žiadateľov z grantovej schémy SISME a Grantovej schémy rozvoja priemyslu z FM 2002 oslovila úspešných žiadateľov a ponúkla im dodatočné finančné zdroje na realizáciu projektu z Inovačného fondu.

Celkový objem prostriedkov alokovaných na grantovú schému je 3,6 mil. EUR, pričom financovanie z predvstupovej pomoci z programu PHARE predstavuje výšku 2,7 mil. EUR, zo štátneho rozpočtu bola zabezpečená suma 900 000 EUR ako národné kofinancovanie. V rámci schémy je implementovaných 79 projektov v objeme 3 594 522 EUR. Termín ukončenia projektov je 30. septembra 2006.

8. Vyhodnotenie implementácie opatrení SOP PS financovaných zo štrukturálnych fondov a štátneho rozpočtu, realizovaných NARMSP

8.1 NARMSP ako implementačná agentúra pre štrukturálne fondy

V zmysle Dohody o plnomocenstve k Sektorovému operačnému programu Priemysel a služby medzi Ministerstvom hospodárstva SR a Národnou agentúrou pre rozvoj malého a stredného podnikania zo dňa 23. marca 2004 v znení jej platných dodatkov vykonáva NARMSP ako implementačná agentúra úlohu sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom pre SOP PS pre nasledovné opatrenia:

Opatrenie 1.1 SOP PS - Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb a Opatrenie 1.2 SOP PS - Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry – pre aktivity podpory budovania inkubátorov, podpory budovania technologických parkov a podpory budovania výskumných a vývojových centier a pre národné projekty, ktorých cieľom je modernizácia a prepojenie vedeckých, akademických a technických knižníc s podnikateľskou praxou, vybudovanie živnostenského inštitútu a dosiahnutie optimalizácie siete živností.

Výzva na Opatrenie 1.1 „Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb“ bola vyhlásená Riadiacim orgánom pre SOP PS v spolupráci s NARMSP dňa 15. júna 2004, zahŕňa oprávnené aktivity podpory nových podnikov a stabilizácie rozvoja existujúcich podnikov, podpory výrobcov využívajúcich domáce suroviny, podpory poradenských služieb súvisiacich s implementáciou moderných systémov riadenia a organizácie podniku a poradenské služby.

Výzva na Opatrenie 1.2 „Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry“ bola vyhlásená Riadiacim orgánom pre SOP PS v spolupráci s NARMSP dňa 7. apríla 2004 a je zameraná na podporu rozvoja malého a stredného podnikania v oblasti priemyslu a služieb, zvýšenie zamestnanosti a kvality života v regiónoch prostredníctvom verejného sektora.

Enormný záujem slovenských regiónov je možné názorne ilustrovať nasledovnými číslami: v rámci výzvy pre Opatrenie 1.1 SOP PS bolo prijatých 416 žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (NFP), z ktorých hodnotiaca komisia schválila 50; v rámci Opatrenia 1.2 SOP PS je to 8 schválených žiadostí zo 17 prijatých žiadostí o poskytnutie NFP.

8.2 Opatrenie 1.1 - Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb

Opatrenie 1.1 „Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb“ je zamerané na podporu rozvoja podnikania v oblasti priemyslu a služieb, zvýšenie zamestnanosti a kvality života v regiónoch prostredníctvom súkromného sektora a uľahčenie uplatnenia sa MSP v medzinárodnej spolupráci a pri vstupe na trh EÚ, t.j. prostredníctvom rozvoja malých a stredných podnikov prispieť k rozvoju regiónov.

Hodnotiaca komisia v dňoch 12. 11. 2004 - 21. 1. 2005 posudzovala 330 žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku, z ktorých schválila pridelenie NFP 50 žiadateľom. Celkové náklady schválených projektov predstavovali 2 457,045 mil. Sk, pričom výška požadovaného NFP bola 1 321,212 mil. Sk a výška schváleného NFP 1 205,996 mil. Sk, čo v prípade kompletného zazmluvnenia predstavuje vyčerpanie prostriedkov alokovaných na Opatrenie 1.1 SOP PS na skrátené programovacie obdobie 2004 – 2006.

Hodnotiaca komisia schválila pre prípad odstúpenia od zmluvy, neakceptovania podmienok príjemcom pomoci alebo pre prípad dodatočného uvoľnenia sa finančných prostriedkov vytvorenie tzv. zásobníka z 9 projektov, ktorých celkové náklady predstavovali 180,821 mil. Sk. Výška požadovaného NFP predstavovala 103,337 mil. Sk, krátený NFP bol vo výške 100,999 mil. Sk.

Na základe poverenia Ministerstva hospodárstva SR oznámila NARMSP žiadateľom o poskytnutie NFP žiadateľom v marci 2005 výsledky hodnotiaceho procesu a následne začala s prípravou agendy k zmluve o poskytnutí NFP s úspešnými žiadateľmi. K 31. októbru 2005 bolo s príjemcami pomoci podpísaných 50 zmlúv o poskytnutí NFP v celkovej hodnote 1 201,934 mil. Sk.

Stav zazmluvnených projektov v rámci Opatrenia 1.1 „Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb“ v regionálnom rozdelení:

Kraj	Počet zazmluvnených projektov	Výška zazmluvneného NFP
Banskobystrický	3	47 517 568 Sk
Košický	6	106 893 296 Sk
Nitriansky	8	112 704 719 Sk
Prešovský	11	404 864 973 Sk
Trnavský	8	228 701 156 Sk
Trenčiansky	7	185 245 058 Sk
Žilinský	7	116 007 519 Sk
SPOLU	50	1 201 934 293 Sk

V roku 2005 bolo na NARMSP od príjemcov pomoci v rámci Opatrenia 1.1 prijatých 106 žiadostí o platbu v celkovej hodnote 511,211 mil. Sk, z toho bolo refundovaných 41 žiadostí o platbu v celkovej hodnote 242,123 mil. Sk.

Opatrenie 1.1	
Počet predložených žiadostí o platbu k 31. 12. 2005	106
Celkový objem predložených žiadostí o platbu	511 211 077 Sk
% podiel objemu predložených žiadostí o platbu vo vzťahu k zazmluvneným prostriedkom	42,3 %
Počet uhradených žiadostí o platbu	41
Celkový objem uhradených žiadostí o platbu	242 123 002 Sk
% čerpania celkových zazmluvnených prostriedkov	20,1 %

K 31. decembru 2005 bolo ukončených 13 projektov realizovaných na základe zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku v rámci Opatrenia 1.1 SOP PS v celkovom objeme 87,128 mil. Sk. Tento podiel predstavuje 26 % všetkých projektov Opatrenia 1.1 s čerpaním cca 7,2 % zo zazmluvnených prostriedkov.

Výška a počet zazmluvnených NFP v rámci Opatrenia 1.1 podľa samosprávnych krajov je uvedený v grafe č. 26 v prílohe č. 1.

8.3 Opatrenie 1.2 - Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry

Oprávnené aktivity v rámci tohto opatrenia, ktoré sú v gescii NARMSP, sú zamerané na podporu budovania inkubátorov, technologických parkov a výskumných a vývojových centier predstavujú podporné mechanizmy, prostredníctvom ktorých verejný sektor umožní malým a stredným podnikateľom začať podnikat', rozširovať svoju výrobu, stabilizovať svoju pozíciu na trhu a inovovať svoju produkciu a výrobné postupy a týmto spôsobom zlepšiť svoju konkurencieschopnosť. Súčasťou opatrenia je i realizácia národných projektov zameraných na vytvorenie siete medzi akademickými, vedeckými a špeciálnymi knižnicami a vybudovanie živnostenského inštitútu.

Nadväzujúc na formálnu kontrolu a odborné hodnotenie projektov schválila v novembri 2004 hodnotiaca komisia 8 žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku v celkovej výške 269,379. mil. Sk s celkovými oprávnenými nákladmi na projekt vo výške 283,557 mil. Sk pri zabezpečení spolufinancovania 5 % zo strany konečných prijímateľov vo výške 14,177 mil. Sk.

Na základe poverenia Ministerstva hospodárstva SR oznámila NARMSP žiadateľom o poskytnutie nenávratného finančného príspevku žiadateľom v marci 2005 výsledky hodnotiaceho procesu a následne začala s prípravou agendy k zmluve o poskytnutí NFP s úspešnými žiadateľmi. K 31. augustu 2005 bolo s konečnými prijímateľmi podpísaných všetkých 8 zmlúv o poskytnutí NFP v celkovej hodnote 266,695 mil. Sk. Z 8 projektov je 6 zameraných na vybudovanie podnikateľského inkubátora a 2 na vybudovanie výskumno-vývojového centra. K 31. decembru 2005 nadobudlo účinnosť 7 podpísaných zmlúv.

Výzva na predkladanie projektov bola vyhlásená dňa 7. 4. 2004. Dňa 31. 8. 2004 bola uzávierka prijímania žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku. Do tohto termínu bolo podaných 17 žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku. Hodnotiaca komisia schválila pridelenie nenávratných finančných príspevkov 8 žiadateľom.

Celková výška finančných prostriedkov pridelených žiadateľom o poskytnutie nenávratnej finančnej pomoci bola 269 379 570 Sk s celkovými oprávnenými nákladmi na projekt vo výške 283 557 450 Sk pri zabezpečení spolufinancovania 5 % vo výške 14 177 880 Sk zo strany žiadateľov. 55 % finančných prostriedkov bolo schválených na podporu budovania podnikateľských inkubátorov a 45 % na podporu budovania výskumno-vývojových centier.

Stav zazmluvnených projektov v rámci Opatrenia 1.2 „Budovanie a rozvoj infraštruktúry“ v regionálnom rozdelení:

Kraj	Počet zazmluvnených projektov	Výška zazmluvneného NFP
Banskobystrický	2	95 509 169
Košický	4	112 307 933
Nitriansky	0	0
Prešovský	0	0
Trnavský	0	0
Trenčiansky	1	37 571 930
Žilinský	1	21 306 634
SPOLU	8	266 695 667

V roku 2005 bolo na NARMSP konečnými príjemcami pre Opatrenie 1.2 predložených 10 žiadostí o predfinancovanie v celkovej hodnote 30,028 mil. Sk, z toho uhradená bola jedna žiadosť o platbu v hodnote 3,666 mil. Sk, ktorá bola následne konečným príjmom v stanovenej lehote zúčtovaná. Pomerne nízke % čerpania v rámci Opatrenia 1.2 je dané realizáciou projektov verejného sektora a s tým súvisiaca účinnosť zmluvy v závislosti od vykonania verejného obstarávania, ako aj charakterom projektov so zameraním na stavebnú časť a s tým súvisiaca sezónnosť prác.

Opatrenie 1.2	
Počet predložených žiadostí o platbu k 31.12.2005	10
Celkový objem predložených žiadostí o platbu	30 028 585 Sk
% podiel objemu predložených žiadostí o platbu vo vzťahu k zazmluvneným prostriedkom	11,3 %
Počet uhradených žiadostí o platbu	1
Celkový objem uhradených žiadostí o platbu	3 666 671 Sk
% čerpania celkových zazmluvnených prostriedkov	1,4 %
Počet zúčtovaných žiadostí o platbu	1

Výška a počet zazmluvnených NFP v rámci Opatrenia 1.2 podľa samosprávnych krajov je uvedený v grafe č. 27 v prílohe č. 1.

Súčasťou Opatrenia 1.2 SOP PS „Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry“ je realizácia nasledovných národných projektov.

Dňa 28. októbra 2004 vyhlásil minister hospodárstva SR výzvu na predkladanie národného projektu „Vybudovanie živnostenského inštitútu a dosiahnutie optimalizácie siete živností. Na základe tejto výzvy predložil na NARMSP dňa 31. marca 2005 Slovenský živnostenský inštitút so sídlom v Žiline národný projekt. Na projekte bola vykonaná formálna kontrola, vrátane klarifikácie, zrealizované bolo odborné hodnotenie. V súčasnosti je projekt posudzovaný na Ministerstve hospodárstva SR za účelom spracovania súhrnného stanoviska.

Dňa 25. novembra 2005 vyhlásil minister hospodárstva SR výzvu na predloženie národného projektu „Vytvorenie siete s informačným prepojením vedeckých, akademických a špeciálnych knižníc, vrátane ich modernizácie“, kde bola oslovená Slovenská národná knižnica. Termín na predloženie projektu bol do 30. decembra 2005 na NARMSP. NARMSP dňa 30. decembra 2005 národný projekt prijala a zabezpečila jeho registráciu a proces formálnej kontroly.

9. Podpora z iných zdrojov

9.1 PSO - Holandský program pre spoluprácu s krajinami strednej a východnej Európy

Bilaterálny slovensko-holandský projekt „Zlepšenie podnikateľského prostredia pre MSP v Slovenskej Republike“

V priebehu roku 2005 realizovala NARMSP projekt „Ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia pre MSP v Slovenskej republike“, ktorý bol v rámci programu PSO financovaný holandskou vládou. Cieľom projektu bolo adaptovať skúsenosti s vykonávaním posudzovania vplyvu legislatívy na podnikateľské prostredie (Business Impact Assessment, BIA) z Holandského kráľovstva, ktoré má v tejto oblasti dlhoročné skúsenosti na podmienky Slovenskej republiky. Hlavnými aktivitami projektu bolo vypracovanie metodiky BIA na základe najnovších poznatkov z krajín EÚ. Ako pilotná štúdia bol analyzovaný zákon č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 515/2003 Z. z., kde sa táto metodika otestovala.

Na záver projektu NARMSP v dňoch 9. - 10. novembra 2005 v Bratislave zorganizovala konferenciu a workshop pre predstaviteľov štátnej správy a podnikateľských organizácií s cieľom predstavenia metodiky a pilotného testovania. Spolu s Ministerstvom hospodárstva SR bol navrhnutý systém jej implementácie na Slovensku.

Účelom posudzovania je zhodnotiť, či negatívne dopady novej legislatívy vo forme dodatočnej administratívnej záťaže a vynútených nákladov podnikov zodpovedajú účelu, ktorý má nová právna norma zabezpečiť. Kvantifikácia dopadov umožňuje posudzovanie alternatívnych riešení a realizáciu toho najvhodnejšieho. Vzhľadom na rýchle prijímanie novej legislatívy v súvislosti s transformáciou ekonomiky a vstupom Slovenska do EÚ nebola doteraz týmto otázkam venovaná takmer žiadna pozornosť. Systematické uplatňovanie posudzovania dopadu legislatívy na podnikateľské prostredie v procese prípravy legislatívy môže významne prispieť k zlepšeniu podnikateľského prostredia a stabilite legislatívneho rámca.

9.2 Global Opportunities Fund

Bilaterálny slovensko-britský projekt „Dizajn systému rizikového kapitálu pre MSP“

Cieľom projektu „Dizajn systému rizikového kapitálu pre MSP“ financovaného britskou vládou prostredníctvom Global Opportunities Fund je vytvoriť návrh systému rizikového kapitálu pre začínajúce inovatívne a rýchlorastúce MSP na Slovensku. Projekt sa začal realizovať v roku 2005 a bude pokračovať aj v priebehu roku 2006. Hlavnými aktivitami projektu sú komparatívna analýza Veľkej Británie a Slovenska

v oblasti ponuky a využívania rizikového kapitálu a systému štátnej podpory v tejto oblasti, analýza legislatívnych bariér uplatnenia rizikového kapitálu na Slovensku, prieskum zameraný na posúdenie schopnosti a záujmu slovenských firiem absorbovať rizikový kapitál, návrh nástrojov na štátnu podporu rizikového kapitálu a návrh informačnej kampane pre podniky a školenia pre potenciálnych príjemcov rizikového kapitálu.

9.3. ESTER

Projekt 6. Rámcového programu „ESTER - Vytvorenie fondov zárodkového a rizikového kapitálu pre malé východoeurópske krajiny podľa modelu YOZMA a programu technologických inkubátorov“

Tento projekt bol riešený ako súčasť 6. rámcového programu v období rokov 2003 až 2005. Hlavným partnerom projektu bola Univerzita v Pavii z Talianska. Cieľom projektu bolo pripraviť návrh na vytvorenie trhu rizikového kapitálu v krajinách strednej a východnej Európy, vrátane Slovenska, na základe skúseností zo západoeurópskych krajín a Izraela. Počas projektu boli analyzované podmienky na uplatnenie progresívnych metód financovania, najmä pre inovatívne malé a stredné firmy. Ako výstup bol spracovaný plán na iniciáciu trhu rizikového kapitálu, ako aj podporné nástroje pre jeho úspešný štart. Výsledky projektu boli prezentované 15. decembra 2005 na konferencii v Bratislave a poskytnuté na využitie pri príprave Národného strategického referenčného rámca pre štrukturálne fondy na obdobie 2007 - 2013.

10. Záver

Predkladaná správa o stave malého a stredného podnikania dáva komplexný obraz o jeho vývoji, formách jeho podpory a vývoji podnikateľského prostredia v roku 2005, vrátane existujúcich problémov a návrhov na ich riešenie.

Po významných zmenách legislatívneho prostredia v predošliých rokoch charakterizovaných najmä zavedením nového daňového systému, zrýchlení a zjednodušení registrácie podnikateľských subjektov a zmenách v uplatňovaní aktívnej politiky trhu práce nastali v roku 2005 okrem ďalších úprav daňového systému a systémov sociálneho a zdravotného poistenia najzávažnejšie zmeny prijatím nového zákona o konkurze a reštrukturalizácii, zákona o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní, novely stavebného zákona a pripravený bol aj nový zákon o verejnom obstarávaní.

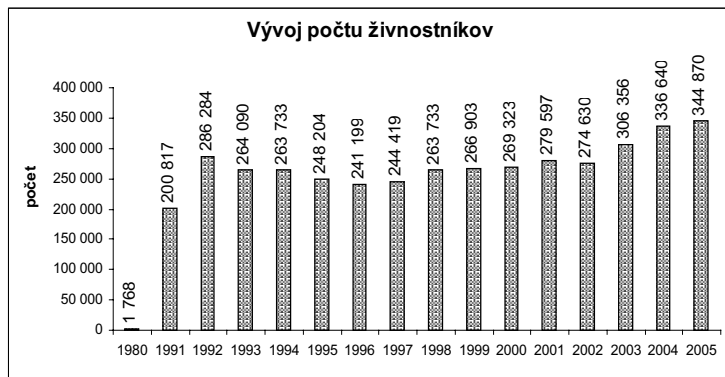
Z pohľadu MSP sme v uplynulom roku zaznamenali pozitívny trend v hlavných sledovaných ukazovateľoch ako zamestnanosť, tvorba pridanej hodnoty i ziskovosť. Pokračoval aj rast počtu malých a stredných podnikateľov - fyzických aj právnických osôb. V roku 2005 dosiahol podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti takmer 71 %, čo je historicky najvyšší údaj.

Napriek uvádzaným priaznivým trendom vo vývoji sektora malého a stredného podnikania v roku 2005 ostáva stále pomerne dosť faktorov negatívne ovplyvňujúcich podnikateľskú činnosť. Ide najmä o komplikovanú a často sa meniacu legislatívu, administratívnu náročnosť podnikania, vysoké odvodové zaťaženie, slabú vymožiteľnosť práva, výšku regulovaných cien a korupciu. Naďalej absentuje ucelená koncepcia podpory rozvoja MSP v strednodobom horizonte, ktorá by udávala ďalšie smerovanie v oblasti podporných nástrojov, ich inštitucionálneho zabezpečenia a úprav právneho rámca podnikateľského prostredia.

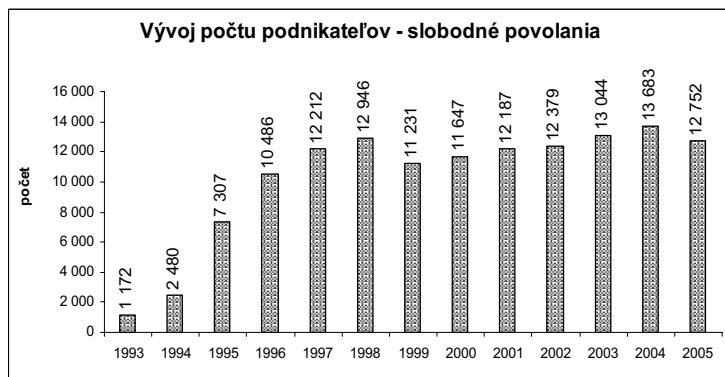
Veľké rezervy ostávajú v oblasti tvorby legislatívy a jej vplyvu na podnikateľské prostredie. V roku 2005 sa napriek snahe NARMSP a MH SR nepodarilo zaviesť povinnosť predkladateľa predpisu vypracovať analýzu jeho dopadu na podnikateľské prostredie podľa všeobecne záväznej jednotnej metodiky. Ďalším z dôležitých aspektov pri zlepšovaní podnikateľského prostredia je dostatočná miera participácie zástupcov MSP už v počiatočných fázach tvorby predpisov. V tejto oblasti došlo k pozitívnemu posunu konštituovaním Rady pre podnikateľské prostredie, ktorá bude pôsobiť ako odborný poradný orgán MH SR, čím sa vytvára platforma pre pravidelný a permanentný dialóg medzi vládou a podnikateľmi. Účinné riešenie problémov podnikateľského prostredia však vyžaduje širší a koordinovaný prístup, a preto by Rada mala v budúcnosti získať medzirezortný resp. nadrezortný charakter.

Vychádzajúc z dosiahnutej úrovne podnikateľského prostredia predkladaná správa obsahuje komplex návrhov na jeho ďalšie zlepšenie, ktorých realizácia by prispela k dynamizácii rozvoja MSP na Slovensku.

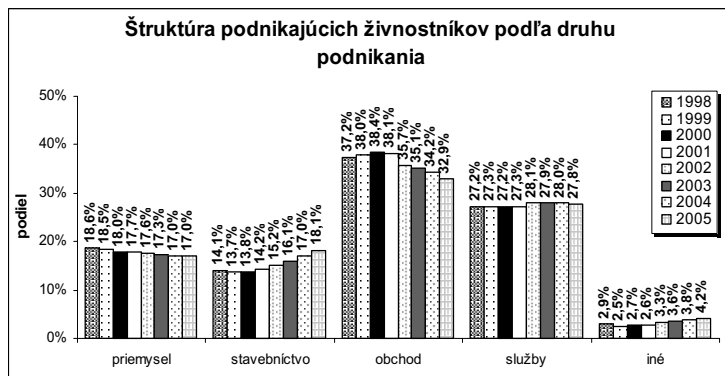
Príloha 1

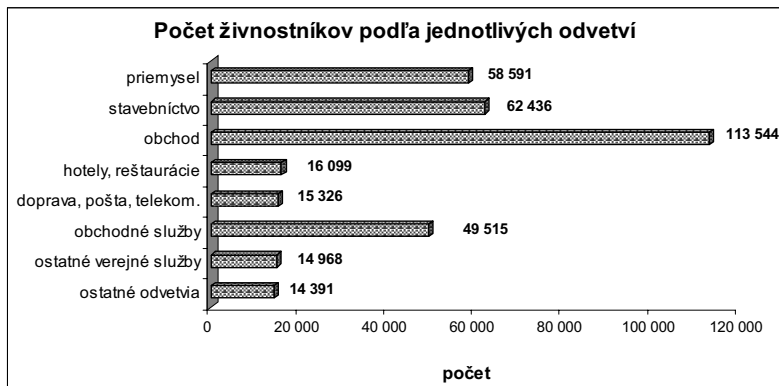
Graf č.1

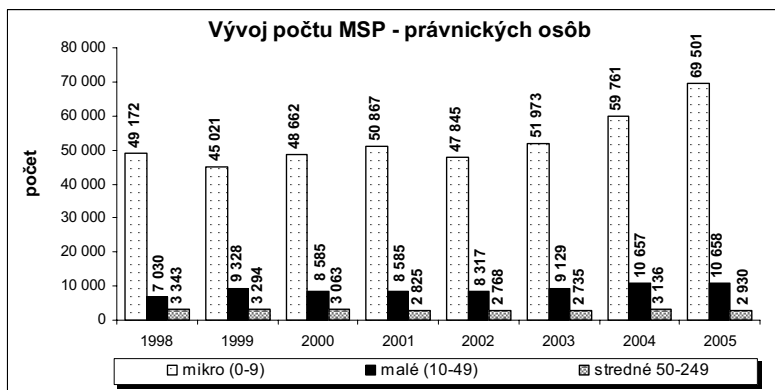
Graf č.2

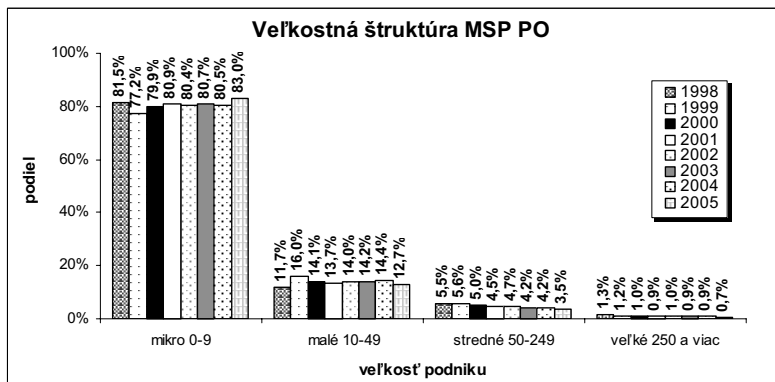
Graf č.3

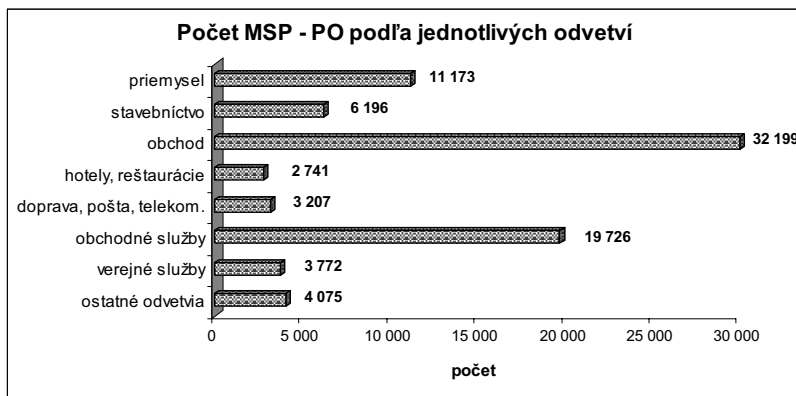
Graf č.4

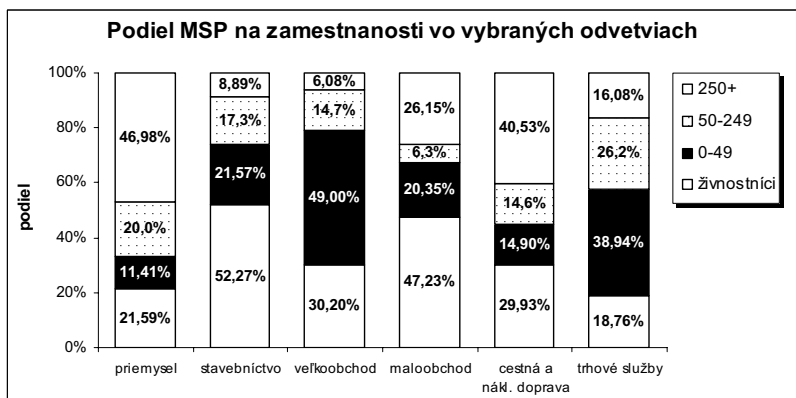
Graf č.5

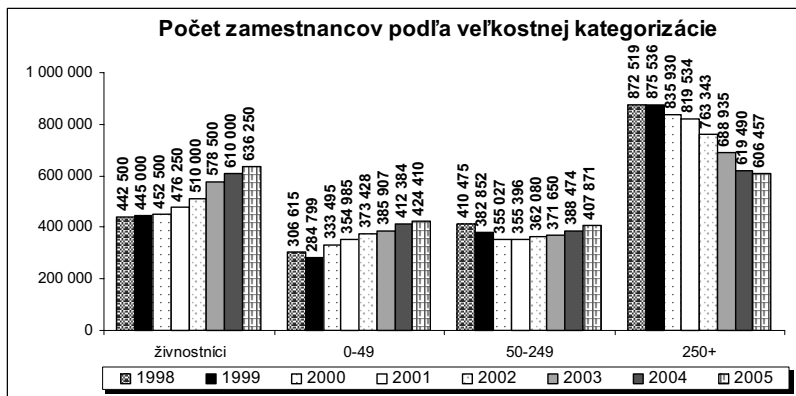
Graf č.6

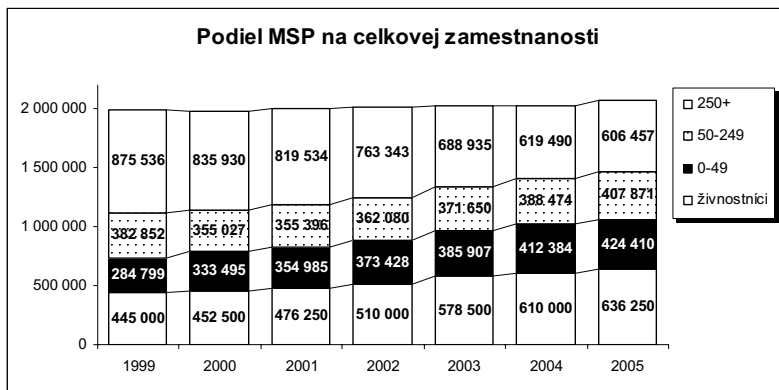
Graf č.7

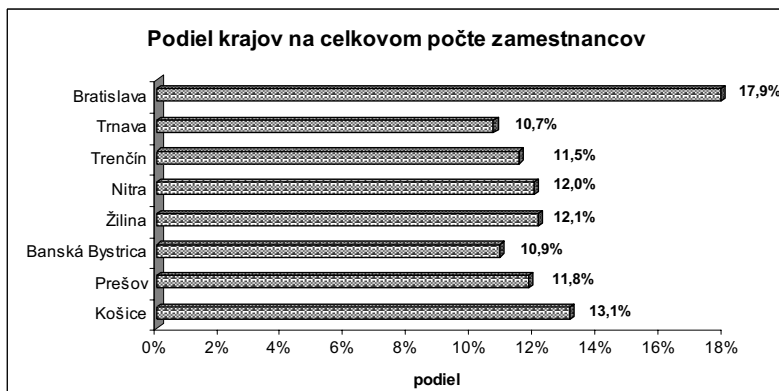
Graf č.8

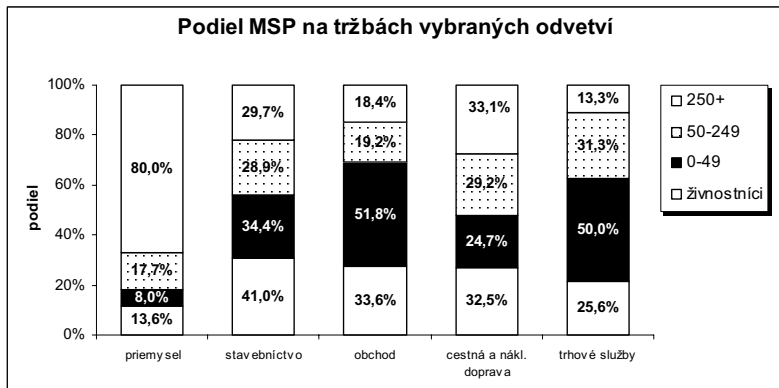
Graf č.9

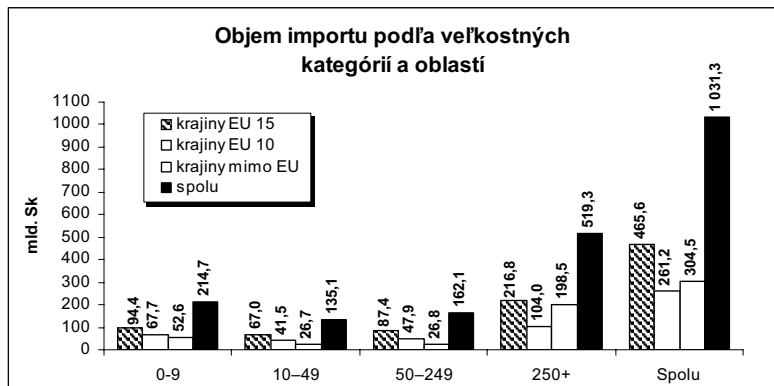
Graf č.10

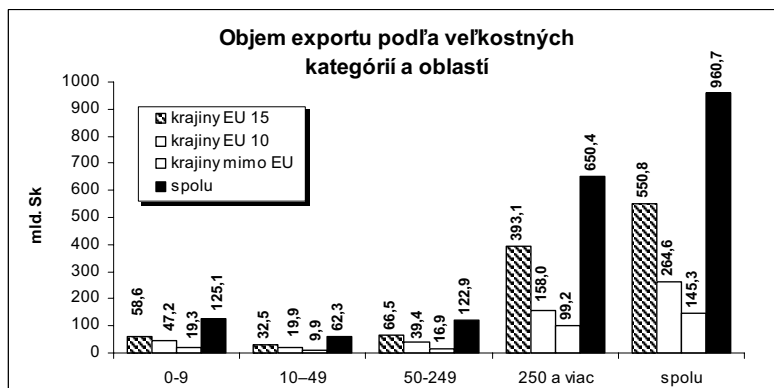
Graf č.11

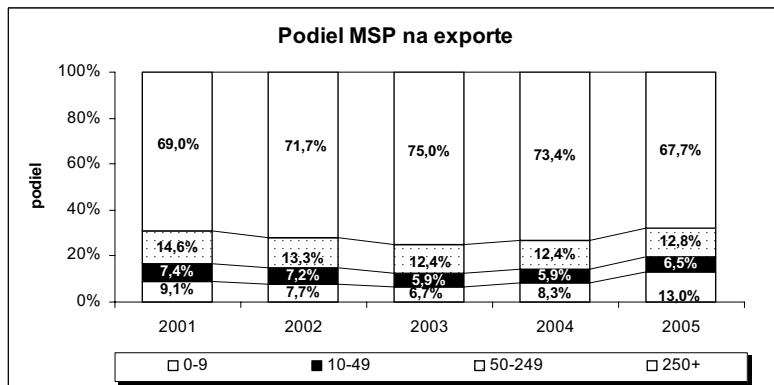
Graf č.12

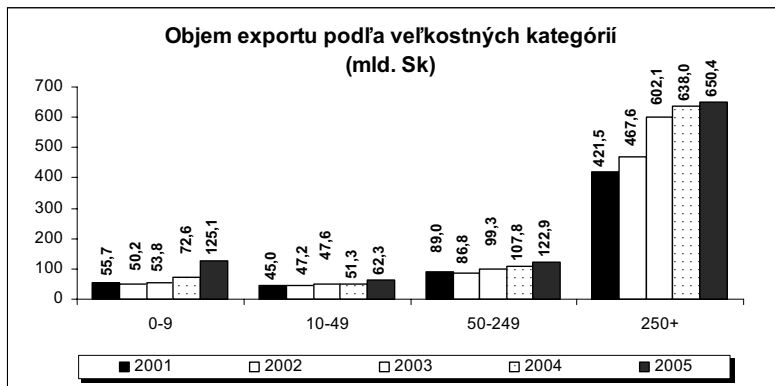
Graf č.13

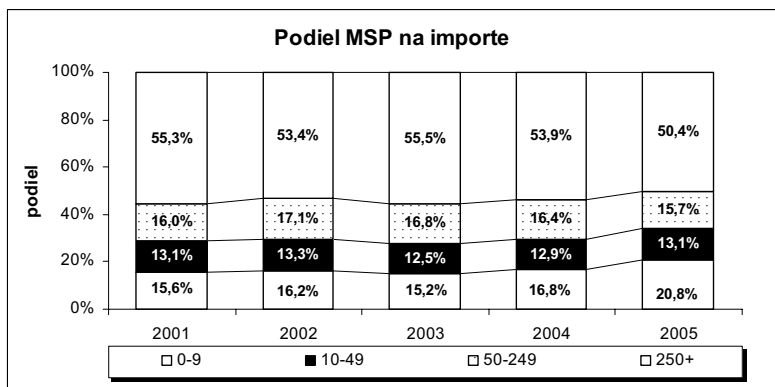
Graf č.14

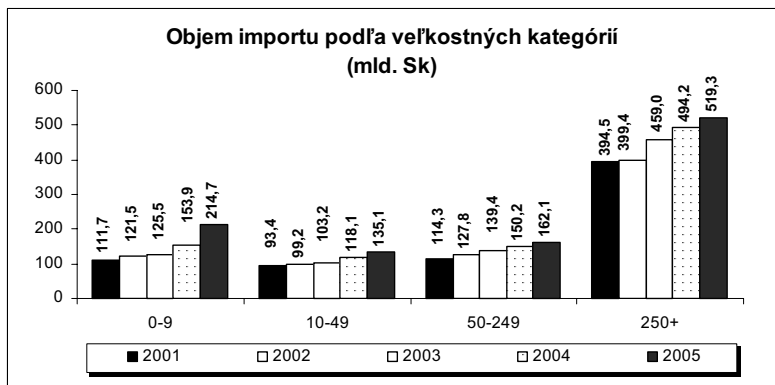
Graf č. 15

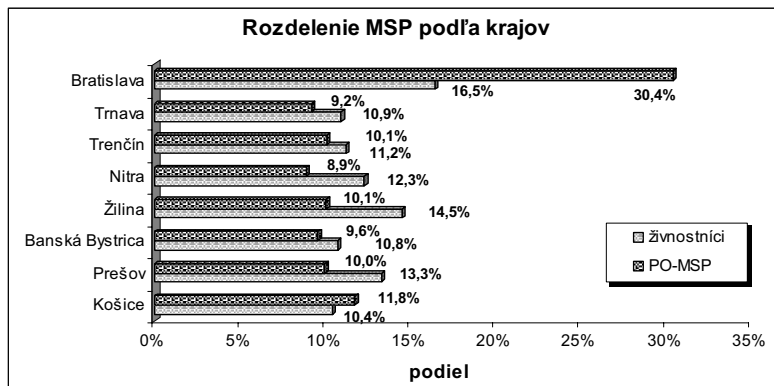
Graf č. 16

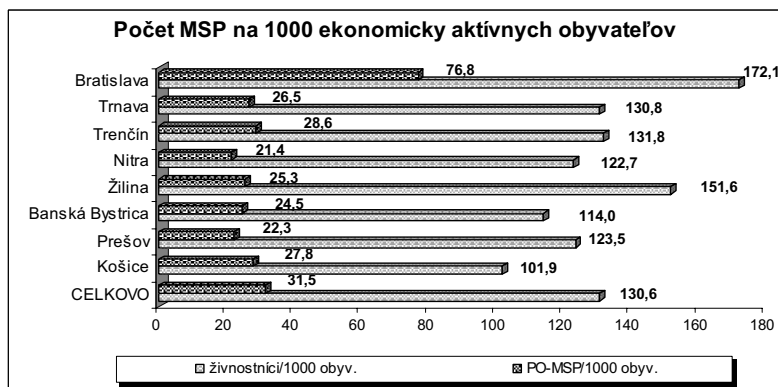
Graf č. 17

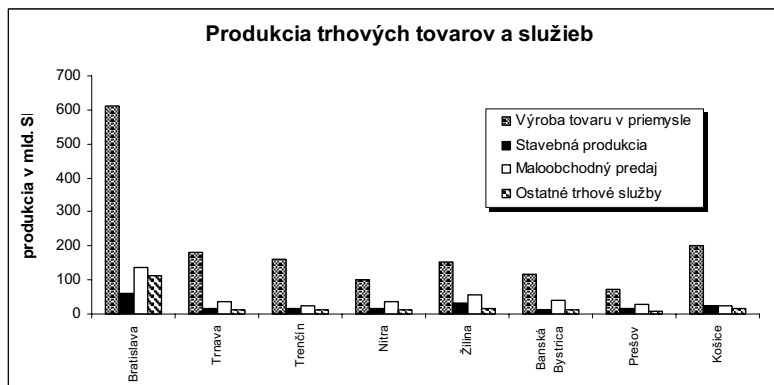
Graf č. 18

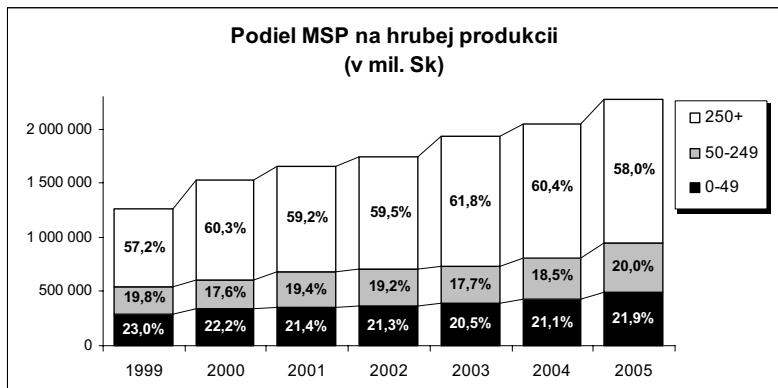
Graf č. 19

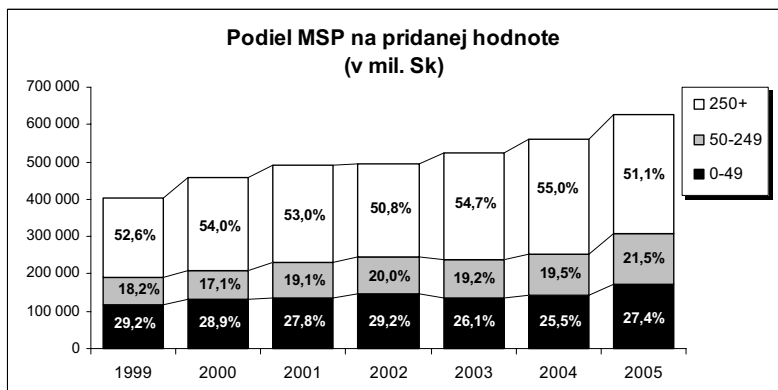
Graf č. 20

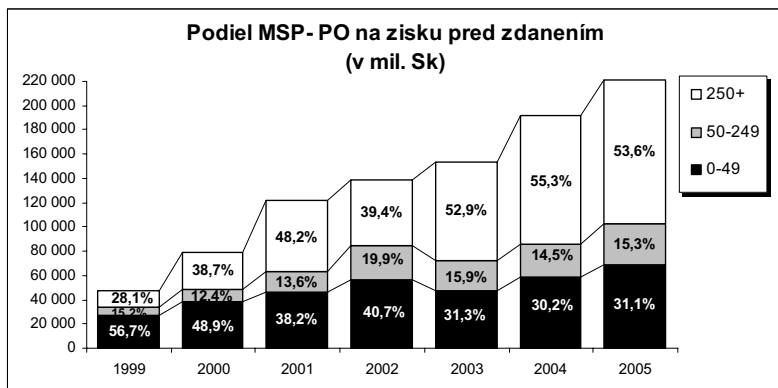
Graf č. 21

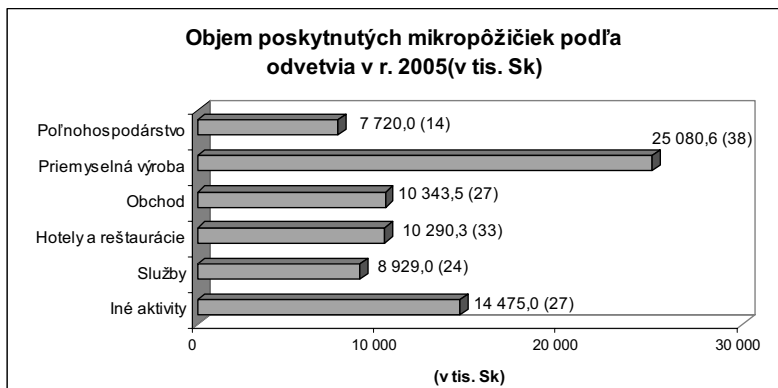
Graf č. 22

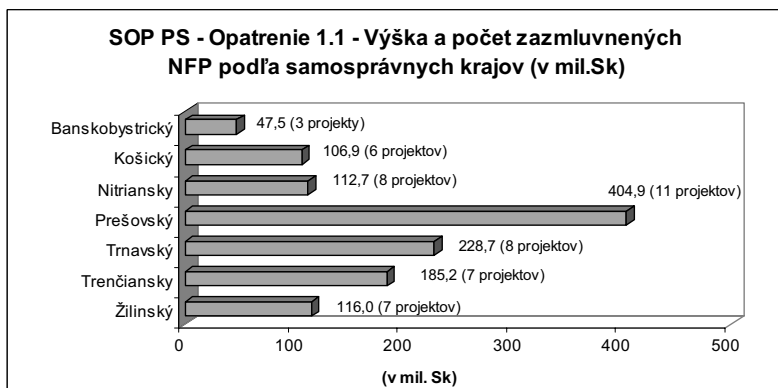
Graf č. 23

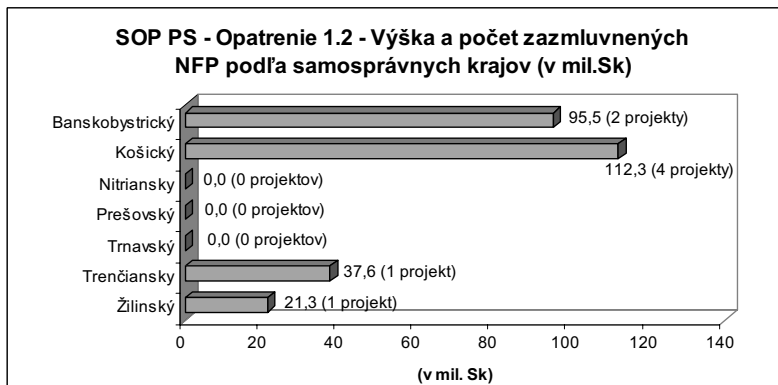
Graf č. 24

Graf č. 25

Graf č. 26

Graf č. 27

Príloha 2

Tabuľka č. 1 Údaje o priemernom počte zamestnancov za schválené projekty v rámci SOP - RV v roku 2005

Opatrenie	Celkový počet schválených projektov za dané opatrenie	Celkový schválený príspevok zo SOP P-RV v tis. Sk	Priemerný počet zamestnancov ku dňu podania žiadosti								
			1-10			11-50			51-250		
			p.p.	p.ž.	príspevok	p.p.	p.ž.	príspevok	p.p.	p.ž.	príspevok
op.1.1	48	244 003	25	25	95 513	16	16	106 210	6	6	31 095
op.2.1.1	47	153 754	26	26	74 098	17	15	70 740	4	3	8 916
op. 2.1.2	79	253 784	47	40	87 738	18	17	86 527	4	3	62 850
op. 2.2.1	6	34 135	0	0	0	2	2	4 813	3	3	24 664
op.2.2.2	14	56 585	9	7	50 328	1	1	1 429	4	2	4 828
op.2.3.2	72	601 004	44	32	403 086	18	13	148 827	10	10	49 092
Celkom	266	1 343 265	151	130	710 763	72	64	418 546	31	27	181 444

Výsvetlivky k tabuľkám:

údaj o priemernom počte zamestnancov je čerpaný zo žiadosti o NFP a to len za opatrenia, ktoré sa týkajú podnikateľského prostredia - podpory malých a stredných podnikov

op. 1 - Investície do poľnohospodárskych podnikov

op.4.1 - Plnenie noriem

op. 6 - Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych produktov

op. 10 - Diverzifikácia poľnohospodárskych činností

p.p. - Počet schválených projektov

p.ž. - Počet žiadateľov (KP/PP), ktorým bol schválený projekt/projekty

príspevok - Schválený príspevok z PRV v tis. Sk

Tabuľka č. 2 Údaje o priemernom počte zamestnancov za schválené projekty v rámci Plánu rozvoja vidieka v roku 2005

Opatrenie	Celkový počet schválených projektov za dané opatrenie	Celkový schválený príspevok z PRV v tis. Sk	Priemerný počet zam. ku dňu podania žiadosti								
			1-10			11-50			51-250		
			p.p.	p.ž.	príspevok	p.p.	p.ž.	príspevok	p.p.	p.ž.	príspevok
op.1	60	412 528	16	15	51 715	27	21	188 299	17	12	172 514
op.4.1	4	10 555	0	0	0	3	3	7 545	1	1	3 010
op. 6	12	80 312	1	1	2 031	1	1	5 424	6	2	56 306
op. 10	1	3 056	0	0	0	0	0	0	1	1	3 056
Celkom	77	506 451	17	16	53 746	31	25	201 269	25	16	234 885

Výsvetlivky k tabuľkám:

údaj o priemernom počte zamestnancov je čerpaný zo žiadosti o NFP a to len za opatrenia, ktoré sa týkajú podnikateľského prostredia - podpory malých a stredných podnikov

op. 1 - Investície do poľnohospodárskych podnikov

op.4.1 - Plnenie noriem

op. 6 - Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych produktov

op. 10 - Diverzifikácia poľnohospodárskych činností

p.p. - Počet schválených projektov

p.ž. - Počet žiadateľov (KP/PP), ktorým bol schválený projekt/projekty

príspevok - Schválený príspevok z PRV v tis. Sk

Tabuľka č. 3 Prehľad o poskytnutých zárukách v rámci záručných programov realizovaných SZRB podľa regionálneho členenia

Kraj	Poskytnuté záruky – kumulatív (v tis. Sk)		Poskytnuté záruky – rok 2005 (v tis. Sk)	
	počet	výška	počet	výška
Bratislavský	408	1 851 788	30	160 120
Trnavský	553	2 154 166	15	24 170
Trenčiansky	293	1 044 702	38	176 440
Nitriansky	906	2 796 059	40	201 560
Žilinský	281	1 335 888	36	244 640
Banskobystrický	561	1 675 206	67	181 120
Prešovský	531	1 599 660	23	147 090
Košický	360	1 206 956	27	76 850
Spolu	3 894	13 664 425	276	1 211 990

Tabuľka č. 4 Prehľad o poskytnutých zárukách v rámci záručných programov realizovaných SZRB podľa odvetvového členenia

Odvetvie	Poskytnuté záruky – kumulatív (v tis. Sk)		Poskytnuté záruky – rok 2005 (v tis. Sk)	
	počet	výška	počet	výška
výroba	414	3 609 504	43	307 350
obchod	342	1 492 163	80	161 930
služby	481	1 115 876	94	240 030
cestovný ruch	97	488 719	5	29 640
poľnohospodárstvo	2 393	5 343 366	22	185 570
Iné	167	1 614 800	32	287 470
Spolu	3 894	13 664 426	276	1 211 990

Tabuľka č. 5 Prehľad o poskytnutých úveroch realizovaných prostredníctvom SZRB podľa regionálneho členenia

kraj	Akceptované úvery – kumulatív (v tis. Sk)		Akceptované úvery – rok 2005 (v tis. Sk)	
	počet	výška	počet	výška
Bratislavský	237	2 340 302	91	684 940
Trnavský	236	1 486 543	82	523 020
Trenčiansky	235	989 719	86	272 120
Nitriansky	298	1 439 299	112	388 660
Žilinský	259	1 578 952	90	756 060
Banskobystrický	443	1 906 985	141	473 290
Prešovský	240	1 433 017	56	446 150
Košický	299	1 189 378	115	350 390
Spolu	2 247	12 364 196	773	3 894 630

Tabuľka č. 6 Prehľad o poskytnutých úveroch realizovaných prostredníctvom SZRB podľa odvetvového členenia

Odvetvie	Akceptované úvery – kumulatív (v tis. Sk)		Akceptované úvery – rok 2005 (v tis. Sk)	
	počet	výška	počet	výška
výroba	506	3 862 572	131	1 075 250
obchod	290	1 416 500	93	21 780
služby	194	1 228 304	86	572 350
cestovný ruch	262	1 062 417	82	341 950
poľnohospodárstvo	765	2 475 989	298	1 099 120
iné	230	2 318 414	83	588 160
Spolu	2 247	12 364 196	773	3 894 630

Tabuľka č. 7 Prehľad o klasifikovaných úveroch realizovaných SZRB k 31. 12. 2005

Klasifikované úvery	Počet	Výška (v tis. Sk)	Výška nesplatenej istiny (v tis. Sk)
z poskytnutých úverov	662	1 992 173	629 039
z poskytnutých záruk	118	179 124	179 124
Spolu	780	2 171 297	808 163

Tabuľka č. 8 Prehľad o poskytnutých príspevkoch pre MSP v rámci jednotlivých príspevkových programov realizovaných SZRB

Program	obd.	Cest. ruch	Komb. doprava	SAD	OZON	Alternat. zdroje	ŠTART	EXPORT	DREVO	Ostatné	SPOLU
Počet doručených žiadostí o poskytnutie finančného príspevku	R K	0 1 378	0 5	0 47	0 13	0 19	0 41	0 11	0 67	0 694	0 2 275
Počet prislúbe- ných finančných príspevkov	R K	0 874	0 3	0 44	0 9	0 14	0 19	0 0	0 37	0 518	0 1 518
Výška prislúbe- ných finančných príspevkov v tis. Sk	R K	0 723 070	0 43 218	0 53 542	0 3 405	0 31 976	0 17 866	0 0	0 58 954	0 548 776	0 1 480 807
Výška vyplate- ných finančných príspevkov v tis. Sk	R K	27 953 738 746	0 30 784	0 46 286	0 3 062	3 355 27 834	0 17 508	0 0	0 57 979	1 050 519 780	32 358 1 441 979

R - rok 2005

K - kumulatív za celú dobu trvania programu

Tabuľka č. 9 Prehľad o poskytnutých príspevkoch realizovaných SZRB podľa regionálneho členenia

Kraj	Prisľúbené finančné príspevky – kumulatív (v tis. Sk)		Prisľúbené finančné príspevky – rok 2005 (v tis. Sk)	
	počet	výška	počet	výška
Bratislavský	163	162 867	0	0
Trnavský	149	123 537	0	0
Trenčiansky	103	104 600	0	0
Nitriansky	202	195 814	0	0
Žilinský	242	223 057	0	0
Banskobystrický	252	274 085	0	0
Prešovský	248	209 378	0	0
Košický	159	187 469	0	0
Spolu	1 518	1 480 807	0	0

Tabuľka č. 10 Prehľad o poskytnutých príspevkoch realizovaných SZRB podľa odvetvového členenia

Odvetvie	Prisľúbené finančné príspevky – kumulatív (v tis. Sk)		Prisľúbené finančné príspevky – rok 2005 (v tis. Sk)	
	počet	výška	počet	výška
výroba	174	377 508	0	0
obchod	21	17 481	0	0
služby	25	14 008	0	0
cestovný ruch	768	619 930	0	0
poľnohospodárstvo	378	251 827	0	0
iné	152	200 052	0	0
Spolu	1 518	1 480 807	0	0

Tabuľka č. 11 Eximbanka k 31. 12. 2005

Odvetvová štruktúra	
Odvetvie	Objem obchodov
Lahký priemysel	123 138 988
Elektrotechnický priemysel	253 673 667
Drevospracujúci priemysel	273 607 007
Ostatný priemysel	187 936 124
Chemický priemysel	29 802 839
Potravinársky priemysel	151 146 841
Stavebný priemysel	90 093 260
Strojársky priemysel	366 060 542
Spolu	1 475 459 268
Teritoriálna štruktúra	
Teritórium	Objem obchodov
Európska únia	897 241 171
Bývalé krajiny SNŠ	477 560 840
Juhovýchodná Ázia	66 544 954
Ostatné	10 346 472
Blízky a Stredný Východ	24 765 831
Spolu	1 475 459 268
SITC	
Druh exportovaných výrobkov	Objem obchodov
Surové materiály	314 710 728
Oleje a tuky	9 844 918
Potraviny	88 384 169
Priemyselné výrobky	369 011 501
Stroje a zariadenia	336 020 551
Trhové výrobky	357 487 401
Spolu	1 475 459 268

ISBN 80-XXXX-XX-X